

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomae Młodzianowski Poloni, Societatis Jesu,
Praelectionum Theologicarvm Tomus**

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae Et Dantisci, 1682

Quæstio II. De Sanctitate Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82973](#)

Tractatus III.

bet etiam concedi usus scientia experimentalis & naturalis. Denique honorificentius est sentire de Christo, quod potuerit subtiliori demonstrationem invenire de existentia Dei, etiam infans, quam illam invenerit Aristoteles.

DICES 1. cum Lugo & Vasq. Christus non habuit regulariter ullam operationem humanam, nisi dependenter ab organis, & dispositiōnibus naturalibus, sicut alii homines; neque enim ambulabat v. g. antequam habuisset in cruribus organa: Ergo nec habuit operationem humanamphantasiæ, ante organum bene dispositum; Ergo nec operationem humanam intellegendi.

RESPONDETUR. Negando, quod in infantia non habuerit organa bene disposita ad phantasiam. Organa autem sunt distinguenda. Primo quædam sunt ad actus merè externos: & haec perfecta Christus non habuit; hinc nec ambulabat infans, nec loquebatur. Secundo alia organa, ad actus internos: & haec habuit Christus perfecta, propter supra allatas congruentias. Porro organa ad actus externos non habebat, tum ad occultandum mysterium, tum ad maiorem humilitatem, per quam nos salvabat. Addo, sicut si Christus potuisset infans ire perdes in Ægyptum, bene intulismus, potuisse illum ire ad templum Salomonis, eò, quod ista sint in eodem genere; ita si Christus potuit exercere alios actus scientia, & fortè, etiam per oppositos, actus scientia infusa dependentis à phantasmatibus itidem infusis; cur non potuit idem Christus scire per scientiam naturalem & experimentalem?

DICES 2. Quod in infantia non possit phantasiari Christus, spectat ad passibilitatem corporis.

RESPONDETUR. Quod non: quia sicut posse phantasiari non destruit in vitro passibilitatem, sic nec in infante destruxisset.

DICES 3. Si verum sit assertum, quomodo Christus proficiebat sapientiam?

RESPONDETUR. Proficiebat quantum ad homines, magis scil. illam manifestando. Proficiebat item scientiam experimentalis successivam, sicut successivæ objecta per sensus percipiebat.

ASSERO 3. Christum multa objecta habuisset scientiam cognitam, que non habuisset cognita, nisi ita se cum Christo gessisset Deus, atq. cum Salomone, Adamo, Prophetis, quibus res absentes, cum propria figura, & aliis conditionibus, monstrata sunt.

RATIO. Quia nulli scientia concedenda est major, quam humanitati Christi: si ergo hoc aliis hominibus factum, multò magis Christo.

Porro ut haberet Christus istam scientiam, triplici modo potuit gerere Deus. 1. realiter & physicè præsentando illi objecta. Et hoc certè est multiplicare entia sine necessitate, & miracula; quia alias debuissent illi Angeli è ma-

ti transferre pisces, & è terra prægrandes bestias. 2. Potuisset Deus infundere illi nonnisi species spirituales, de illis objectis; sed iste modus non experimentalem scientiam, sed infusam fundat. 3. sine ulla cognitione sensuum, nonnisi species infundendo materiales, quales genitæ fuissent, si realiter & physicè objectum fuisset præsentatum; & hoc fundat scientiam dependentem à phantasmatibus. Quod id fieri possit, suadetur cum Lugone. Quia probabile nonnisi tales species infusas v. g. Salomonis; si enim simpliciter infusa fuissent ipsæ species spirituales, independentes à phantasmatibus, potuisset in somno Salomon illis uti, utpote non dependentibus à phantasmatibus; quod tamen communiter negatur, ut videre est apud Pineda, de rebus Salomonis lib. 3. cap. 10. Deinde, quando redeunt animæ mortuorum ad corpora, dicunt se vidisse flores v. g. palatia, vel certè tetros carceres & fæculentos; quæ certè per sensus non perceperunt, utpote disunitæ à corpore: Ergo nonnisi per infusas species materiales, & phantasmatæ à Deo indita. Nec sequitur, otiosum fuisse intellectum agentem in anima Christi; quia etiam respectu objectorum, quorum species materialis erat immediate à Deo infusa, operabatur agens intellectus, educendo scilicet speciem spiritualem, consimilem phantasmati materiali.

QUESTIO II.

De Sanctitate Christi.

Tria hic consideranda venient. 1. Sanctitas desumibilis ex vi unionis hypostaticæ. 2. Sanctitas desumibilis ex vi gratiae habituallis. 3. ex vi Capitis.

DIFFICULTAS I.

De Sanctitate proveniente ex via unionis.

Dhoc queritur: An Christus vi unionis fusset sanctus, quantumvis nullam habuisset gratiam habitualem? Talem sanctitatem ponunt in Christo, Suar. disp. 18. Sect. 1. Amicus disp. 6. Sect. 5. Lugo disp. 16. Sect. 1.

PRÆMITTO 1. Duplicem posse spectari sanctitatem. 1. Sanctitatem sumptam pro attributo, emanante ex ipsa natura divina, infinitè perfecta. Attributalem sanctitatem negat Deo Hurtado, Bernal, Herize, Hemelman. Sed oppositum defendit Aldrete; quem vide disp. 46. Sect. 8. Et certè, quæcumque est taxa formandi, cum fundamento in re, conceptum aliquius attributi in Deo, eadem serviet ad formandum conceptum attributalem sanctitatis. 2. Sumi potest sanctitas pro esse divino, competenti ipsi naturæ divinæ, & Personæ.

PRÆ-

Disputatio IV.

175

PRÆMITTO 2. *Vel maximè hic sumi sanctitatem profere divino; quod esse divinum tria sequuntur. Primo, in ordine ad se, ut scilicet sit objectum amabilitatis divinae, nulli creature debita. Secundo, in ordine ad operandum, ut sit principium operandi actiones Deo gratas. Tertio, per oppositionem ad malum, ut includat carentiam culpe; hinc habitus v. g. fidei & spei remanentes in peccatore, non sunt sanctitas, quia quæ tales non opponuntur cum peccato. Hæc omnia deducit Amicus ex I. Joan. 3. Omnis qui natus est ex Deo, (hoc autem idem est ac esse objectum supernaturalis Dei complacentiae) peccatum non facit, (en oppositionem ejus cum peccato) quoniam semen ipsius in eum venit (en vim agendi, in semine enim tanquam in virtute continetur effectus.) Unde jam prædicta illa esse divini, habent fundamentum in scriptura.*

PRÆMITTO 3. *Concedi debere sanctificari naturam humanam ipsa sanctitate divinæ, innuit hoc Nazian. Orat. 2. de Paschate. Perfectus autem fuit, non modo propter divinitatem, quâ nihil est perfectius; sed etiam propter humanitatem divinitate delibutam, idemque effectum, quoad id, quo peruncta est.*

RATIO etiam præmissi est. Illud est sanctum, quod in ordine ad se, est objectum Deo amabilis, in ordine ad operandum, est principium actionum Deo dignarum, (supple five elicitum, five significativum) & in ordine ad oppositionem cum peccato, est ei contraveniens; hæc autem omnia competunt humanitati quæ terminata: ergo humanitas quæ terminata, sanctificatur, adeoque aliquo divino esse redditur sancta.

Punctum Difficultatis 1.

An sanctitate attributali sanctificetur Christus?

DICENDUM est. *Sanctitate attributali formaliter non sanctificatur Christus. Procedit, ut dixi, conclusio, de sanctitate formaliter sumpta; nam si sumatur materialiter, seu in quantum est natura divina, de hoc infra tractabitur. Conclusio ergo ut est posita.*

PROBARI potest 1. Quia sanctitas attributali est sanctitas communis toti Trinitati; sanctificatio proveniens à Verbo in humanitatem, est sanctificatio appropriata ipsi Verbo; ergo sanctitas proveniens à Verbo in humanitatem, non est sanctitas attributali.

Hoc argumentum, si ut sonat accipiatur, multum probabit, saltem per aliquos. Certè enim sanctificatur humanitas à natura divina, quæ tamen est communis toti Trinitati.

Dicentque ulterius, sanctificationem provenientem à Verbo in humanitatem, sub formaliter

tate præcisè termini, esse appropriatam Verbo; non autem alio modo, licet ratione unionis derivetur.

PROBATUR 2. Non potest reddi humanitas ubicata ubitate divinæ, aut durans æternitate, aut potens omnipotentiæ; ergo nec potest reddi sancta, sanctitate attributali.

Hoc argumentum, ex iis non nisi sumet robur, quæ infra, ubi de sanctitate personali, afferrantur: Cur scilicet illa effectum suum tribuere possit, non autem prædicta attributa?

PROBATUR 3. Ex dictis sub initium tractatūs. Impossibile est reddi naturam humanam sanctam sanctitate attributali, nisi ponatur unio per se, fundativa communicationis idiomatum, inter sanctitatem attributalem & naturam humanam: nam titulo communicationis idiomatum sanctificaretur: sed non potest dari inter naturam humanam Christi & sanctitatem attributalem unio per se, fundativa communicationis idiomatum. Quod ipsum probatur ex dictis inibi. Non potest dari unio per se fundativa communicationis idiomatum, inter naturam divinam in se, & secundum se, & inter naturam humanam; ergo nec inter sanctitatem attributalem, & naturam humanam. Antecedens ex dictis alibi constat; quia non se habent natura humana & divina, sicut compleibile & completivum, in ratione naturæ. Consequentia autem probatur: quia natura divina & sanctitas attributalis sunt formalites indistinctæ virtualiter in ordine ad prædicta physica; Ergo si natura non potest in se, secundum se, uniri unione fundativâ communicationis idiomatum, nec uniri poterit sanctitas attributalis. Dixi, quod non possit natura in se spectata uniri; quia, quod possit uniri spectata in persona, dicetur infra, ubi de sanctitate Christi procedente à natura divina.

OBJICITUR 1. Sufficit ad hoc, ut dicatur humanitas esse sancta, habere unitam sibi sanctitatem; sed potest uniri attributalis sanctitas, naturæ humanæ: imò defacto unita est; ergo illam sanctificabit.

RESPONDETUR. Hoc argumentum probare multum, probat enim naturam humanam Christi durare æternitate divinæ, *ubicari ubitate divinæ; nam & æternitatem, & ubitatem Dei, habet sibi unitam. Directè autem dici potest, sufficere ad hoc, si uniatræ sanctitas attributalis unione fundativâ communicationis idiomatum; sed tali unione non potest uniri.

OBJICITUR 2. Potest sanctificari humanitas sanctitate personali: ergo & attributali.

RESPONDETUR. Disparitatem esse. Quia cum persona, illique indistincta virtualiter sanctitas personalis, possit uniri humanitati, unione fundante communicationem idiomatum, hoc ipso poterit sanctificare humanitatem; quod non procedit de sanctitate attributali.

* p 4 Obj-

OBJICITUR 3. Potest deificari humanitas Deitate, quamvis Deitas non possit uniri in se, & secundum se, unione fundante communicationem idiomatum; ergo & sanctificari sanctitate attributali.

RESPONDETUR. De antecedente infra dicitur; & hoc concesso, quæ sit danda disparitas, ibidem habebitur.

Punctum Difficultatis 2.

An unio sanctificet?

ASSERO 1. In principiis Nominalium, unionem a natura & persona, circumscripsit ut supra, non distinguentium, si accipiatur unio, secundum quod dicit ipsam personam sanctificabit hoc ipso.

RATIO: quia ut infra dicetur, jamque repetito suppositum est, persona sanctificat; ergo sanctificabit & unio, pro persona sumpta, cum sint omnino idem.

ASSERO 2. In principiis Modalium, unio non est formaliter sanctificans; accepta scilicet pro illa Modalitate, & entitate intermedia. Est assertum Lugonis contra Aldrete disq. 35.

RATIO 1. afferri solet ex Valsq. Quia scilicet humanitas Christi est infinitè sancta, jam autem unio hypostatica, non est forma infinitæ sanctitatis.

RESPONDERI potest, quod non sit necesse, ut omnia, à quibus sanctificatur humanitas, sint infinitè sancta: sed sufficit ut aliquid ex ipsis; ad eum modum, quo gratia habitualis sanctificat humanitatem, & tamen non est sanctitas infinita.

RATIO 2. ex eodem. Si unio hypostatica est forma sanctificans, non posset irrationalis creatura assumi, quia non posset reddi sancta.

RESPONDETUR. In aliquorum principiis, conceditur antecedens: in aliorum negatur paritas. Nam unio est sanctificativa, si subiectum reperiat aptum sanctitati; quale subiectum non est natura irrationalis.

RATIO 3. est, per principium negativum. Quia nullum est fundamentum, & nulla necessitas, tribuendi rationem sanctificationis ut *Quod*, unioni, & tanquam formæ; sed sufficit, si sanctificet per modum viæ & medii.

CONFIRMATUR ex Lugone à pari. Unio gratiæ habitualis non sanctificat animam, sed non nisi ipsa gratia: sola enim illa sanctificat, ut *Quod*; Ergo nec unio hypostatica sanctificabit, ut *Quod*.

RESPONDENT 1. aliqui apud eundem Lugo. Unionem hypostaticam, magis & excellentius perficere humanitatem, quam gratia habitualis, proindeque debet magis sanctificare, quam sanctificet unio ad gratiam habitualem.

CONTRA est. Tum quia ex excellentia en-

tatis non debet pensari, an aliud formaliter sanctificet? non implicat enim, dari perfectiore rem specie supernaturem entitatem, quam sit gratia; & tamen non habere vim sanctificandi; Ergo ex eo, quod unio hypostatica sit excellentior, quam gratia, non sequitur, quod sanctificet. Tum quia, etiam hac excellentia posita, sufficit ut illi competat sanctitas ut *Quod*, via seu medii: non autem sanctitas ut *Quod*. Tum quia quæcunque ratio ostendit, quod ab unione hypostatica sanctificetur humanitas, eadem probabit, ut advertit Lugo, quod unitio, sive actio productiva unionis hypostaticæ sanctificet; nam etiam hæc repugnat essentialiter cum peccato, est principium suo modo complacentia divinæ, & operationum sanctarum.

RESPONDET 2. Aldrete. Unio ad gratiam habitualem non est participatio naturæ divinæ, sed unio ad participationem; at verò unio hypostatica est, secundum se, participatio naturæ divinæ: quia est immediata conjunctio cum Deo; neque mediat aliquid realiter distinctum, quod dicatur participatio naturæ divinæ. Addit, quod unio gratiæ habitualis, non conjungat humanitatem immediate cum Deo, per assimilationem; hæc enim competit gratiæ: neque physicè conjugit cum Deo ipso; conjugit autem unio hypostatica.

CONTRA. Tum quia non est ratio, cur unio hypostatica non sit participatio naturæ divinæ, tantam ut *Quod*? & cur conjunctio illa physica cum Deo, non sit conjunctio non nisi ut *Quod*? adeoque & sanctificatio ut *Quod*. Tum quia redit argumentum. Licet unio gratiæ habitualis sit immediata conjunctio, cum eo, quod est participatio naturæ divinæ, nihilque inter illam mediet, neque tamen sanctificat ut *Quod*, illam participationem conjungendo; ergo neque sanctificabit unio hypostatica, licet conjungat cum Deo, & licet inter illam & Deum nihil mediet. Rursus, unio gratiæ habitualis non conjungit cum Deo, per assimilationem: Ergo nec unio hypostatica. Item, unio physica cum eo, quod est participatio naturæ divinæ, non sanctificat ut *Quod*; ergo nec unio physica conjungens cum Deo, sanctificabit ut *Quod*. Tum quia, nullum est fundamentum istius asserti: præcipue quia, licet unio hypostatica immediate, per nos, participet personam divinam physicè, non repugnat tamen, ut tale participativum sanctificet, sed ad maximum non nisi ut *Quod*. Quare ergo restabit, cur debeat sanctificare ut *Quod*?

RESPONDET 3. Amicus, negando, quod etiam unio ad gratiam non sanctificet; cum non sola gratia sanctificet simpliciter, licet sola sanctificet *Quod*.

CONTRA: Tum quia, si per sanctificare simpliciter accipiatur concretum sanctificatum, ex sanctificativo ut *Quod*, & ut *Quod*, sic in dubio

dubie sanctificat etiam unio ad gratiam; sed id concedendum erit etiam actioni productivæ illius unionis, & illius gratiæ, quam nemo dicit sanctificare, sed solum producere sanctificatum. Et si per Amicum illa unio non sanctificat ut *Quod*, nec sanctificabit ut *Quod* unio hypostatica. Tum quia in aliis materia, quem effectum præstant formæ naturales, eundem præstat unio, non nisi ut *Quo*, medium, & via; ergo etiam, quem effectum præstat persona divina, eundem non potest præstat unio hypostatica minus principaliter, sed solum præstabit, ut *Quo*, ut medium, ut via. Antecedens probatur. Unio non est forma etiam minus principalis vivendi, denigrandi, & sic de aliis: ergo verum est antecedens. Tum quia unio illa hypostatica (ut de minori discurratur) vel confert sanctitatem creatam, vel increatam? non increatam: quia ipsa est creata; non etiam creatam; quia vel illam confert per se, vel per aliud: si per aliud: id aliter explicari commode non poterit, nisi quod conferat illam ratione personæ, quam unit. Non etiam per se: quia illa non nisi per se sanctificant, à quibus, si vim sanctificandi auferas, non manebit idem essentialiter; sicut si gratiæ vim sanctificandi auferas, non erit gratia sanctificans: item, illud per se est principium ratiocinandi, à quo, si vim ratiocinandi auferas, jam non erit anima humana; ablatâ autem vi sanctificandi unioni, manebit eadem entitas, adhuc enim nec et sanctificatum sanctificabili. Per hoc tamen non nego, possibilem esse modalitatem, in Principiis modalistarum, & sanctificativam & unitivam; sed quod præsens etiam modalitas sit talis, nullum fundamentum est in autoritate Sacra.

DIC 1. cum Amico. Patres non raro ipso unioni tribuunt rationem sanctificandi.

RESPONDE TUR. Patres tribuisse vim sanctificandi unioni, qualem agnoverunt; non agnoverunt autem ullam intermedium, sed tantum naturam prout terminatam, & personam prout terminantem. Vel certè, ut dicit Vasquez, nihil plus voluerunt; quād, quod humanitas sit sanctificata à Deitate conjuncta humanitati, hoc autem illum immiterò dixisse, Amicus non probat. Denique, accipi id potest de sanctificatione ut *Quo*, non ut *Quod*. Cum quia interpretatione accipientur adhuc verba Patrum, ut sonant; quia, quod est nemine cogitante ut *Quo*, quidquid de illo dicitur, dicitur de ut *Quo*; cum ergo unio sit ratio ut *Quo*: sanctificatio de illa dicta, erit sanctificatio ut *Quo*.

DIC 2. cum eodem. Unio hypostatica, etiam ut modus creatus, distinctus à persona Verbi, participat inchoative & ut *Quo*, sanctitatem: pugnat cum omni peccato: &c. ergo sanctificat.

RESPONDE TUR. Si id procedat de sanctitate ut *Quo*, concedetur totum. Addo, hæc o-

mnia convenire posse, suo modo, actioni, quæ producit illam unionem.

DIC 3. cum eodem. Unio hypostatica, ita se habet ad sanctificandam humanitatem, sicut visio Dei ad animam beandam; sed visio Dei habet se ad animam beandam ut ratio formalis: ergo & unio. Major probatur. Quia sicut visio est, quā, ut viā intentionali, communicatur beato objectum beatificum; ita unio hypostatica est ratio, quā, ut physicā viā, communicatur humanitati persona.

RESPONDE TUR. Negando minorem. Quia nihil creatum beare nos potest, tanquam forma beandi; cū ergo visio illa sit quid creatum, beare nos non potest tanquam forma: sed non nisi tanquam medium, conjungens nobis formam beantem, hoc est, ipsum Deum. Deinde, illa visio non potest habere rationem formæ, nos ultimò beantis; ergo habet rationem formæ non ultimò beantis; adeoque non habet rationem beantis: quia beatitudine est ultima & completa felicitas. Disparitas etiam dari potest, quia visio objectum increatum transfert in se, illudque intentionaliter representat: vi cuius representationis, & similitudinis cum objecto, potest imitari conditionem beatificativæ objecto debitam; jam autem unio, nec est physica, nec intentionalis similitudo personæ sanctæ; hinc fit, ut non habeat derivatam illam in se perfectionem, vi cuius, quā talis, formaliter sanctificet.

DIC 4. cum Aldrete. Perfectius conjungitur humanitas cum divina natura, per unionem hypostaticam, quād per gratiam habitualē; nam perfectiori modo, per talem unionem participatur natura divina, nempe per immediatam conjunctionem, physicam & realem, ad naturam divinam, vel personalitatem; gratia autem habitualis participat naturam divinam, per assimilationem.

RESPONDE TUR. Perfectius ut *Quo*, uniri humanitatem divinæ naturæ per unionem hypostaticam: cum sit essentialiter alligativa personæ divinæ; sed non conjungit perfectius ut *Quod*: cū hoc illi, nec natura illius vñdicet, nec asserat auctoritas.

INSTANT idem 1. Ratione unionis formaliter debetur Christo, ex S. Thoma, cultus hyperdulie; ergo & debetur humanitati carentia peccati, & principium supernaturale honestè agendi.

RESPONDE TUR. Cūm ei, quod est essentialis alligatio personæ divinæ, necessariò innectatur ratio entis singulariter excellentis, cūm in illa ipsa ratione ut *Quo*, sit ens excellens, ideo, non immiterò, etiam ratione ejus præcise, poterit ei tribui cultus hyperdulie; jam autem ipsa essentia illius alligationis non exigit hoc, ut illa, ut *Quod*, expellat peccatum, vel affterat principium operandi honestè; imò id esset illi non propor-

proportionatum: ratione enim ut *Quo*, si concedatur sanctificatio, proportionatior erit sanctificatio ut *Quo*.

I N S T A T 2. Dubium esse non potest, perfectius possideri divinitatem, per unionem hypostaticam, quam per gratiam habitualis; nam illa est melior possessio alicujus boni, quæ facit, ut tale bonum reddat meliorem naturam possidentem: per divinitatem autem maximè redditur humanitas amabilis.

R E S P O N D E T U R. Possideri unione hypostatica perfectius Deum; sed tanquam per rationem ut *Quo*, non autem per ut *Quod*; redditque ut *Quo* naturam humanam possidentem meliorem; sed non ut *Quod*.

I N S T A T 3. Possessio melioris boni, semper, cæteris paribus, est perfectior: Ergo & major possessio, si cætera sint paria, erit perfectior; sed possessio divinitatis per unionem hypostaticam, est major: Ergo.

R E S P O N D E T U R. Per unionem hypostaticam, haberi ut *Quo*, majorem possessionem divinitatis, sed non ut *Quod*; cum tamen ipsa gratia habitualis sit possessio ut *Quod*: cum ejus entitas sit, esse ut *Quod*, participationem ipsam naturæ divinae in se.

D I C E S 5. cum eodem. Unio hypostatica, ratione sui formaliter opponitur cum peccato, perfectius enim possidet sumum bonum, quam visio beata, quæ tamen expellit peccatum; Ergo unio est forma sanctificans.

R E S P O N D E T U R. Quod unio hypostatica perfectius, ut *Quo*, opponat se peccato, & possideat Deum; sed non tanquam ratio ut *Quod*: quod forte etiam non convenient visioni.

D I C E S 6. cum eodem. Unio hypostatica est longe majoris perfectionis, quam gratia habitualis; & tamen difficile appetit, formam sanctificantem superari à forma non sanctificantem; nam forma sanctificans reddit dignum amicitiam Dei: quod non præstat forma non sanctificans.

R E S P O N D E T U R. Unionem hypostaticam, tanquam rationem *Quo*, esse perfectiorem; consequenter ut *Quo* etiam sanctificare. Deinde, quæ sunt ex diversa serie, possunt se superare, & superari; & ita substantia in ratione entis, melior est præ gratia, quæ est accidentis: licet à gratia superaret ordine; multæque aliae instantiæ ostendunt, quod id possit fieri; & suadet argumentum negativum, *Non repugnat*.

D I C E S 7. A Paribus Incarnationis mystrium exaltatur tanquam excellens divinus effectus; ubi non commendatur personalitas Verbi, quia hæc non est effectus divinæ omnipotentiæ. Unde etiam ab Augustino, appellatur hæc unio, summa gratia, dicit item Bernardus, quod hæc unitas præcellat cunctis aliis, præter unitatem Trinitatis.

R E S P O N D E T U R. Concedo, commendari unionem hypostaticam, tanquam excellente effectum; sed nego, quod hoc titulo debeat esse jam sanctificativa, ut *Quod*. Rutsus, donum, & gratia coincidunt; hinc si unio hypostatica est donum gratuitum datum humanitati, erit etiam gratia: sed nego, quod gratia, sumpta simpliciter pro dono, coincidat cum sanctitate. Bernardus solum dicit, unionem hypostaticam, esse reliquias unitatibus admirabiliorem, quia unum illud personale, primò ineffabile est post Trinitatem; imò si ex hac unitate argendum esset, probabitur, unione hypostatica non sanctificari humanitatem: quia nec unitate Trinitatis formaliter sanctificari potest.

I N S T A T 1. idem. Unio hypostatica, essentia liter postulat magis perfici intrinsecè, persanctitatem incretam; hæc autem exigentia est perfectior, quam gratia habitualis.

R E S P O N D E T U R. Illa exigentia est ut *Quo*: consequenter non fundabit rationem sanctificantis ut *Quod*; titulus etiam perfectionis, ut *Quod*, non fundatur vis sanctificativa.

I N S T A T 2. Bernal apud eundem. Unio hypostatica producit gratiam habitualem physicè; vel saltem ratione illius debetur Christo gratia.

R E S P O N D E T U R. Negando antecedens. Eo etiam concesso, nihil sequitur: quia, si actio productiva gratiæ non sanctificat ut *Quod*, cur unio productiva gratiæ, sanctificabit ut *Quod*? nec debent causæ æquivocæ præstare hoc formaliter, quod suis effectus. Debetur autem gratia ratione unionis, tanquam exigentis ut *Quo*; sed inde non sequitur, quod sanctificetur ab illa exigentia formaliter, sed tanquam ab exigentio sanctitatis.

I N S T A T 3. Bernal. Ratione unionis debetur Christo cultus supremus hyperdulia: hic autem titulus non debetur nisi titulo sanctitatis.

R E S P O N D E T U R. Sufficit unioni debetur titulus sanctitatis, ut *Quo*.

Punctum Difficultatis 3.

An Persona divina, prout condistincta à natura divina, sanctificet formaliter?

A S S E R O 1. Personam divinam, prout distinctam à natura divina, sanctificare formaliter, non rectè ex eo præcisè deducitur, quia est idem realiter cum divinitate.

R A T I O : quia licet illa persona, prout condistincta à natura virtualiter, nihilominus eam realiter involvat: licet item virtualis alietas stet cum identitate reali: nihilominus, non potest præcisè exinde deduci, quod sanctificet formaliter in sensu reali; quia etiam non potest reduci, quod personalitas in sensu reali communiceatur, communicatâ naturâ.

D I C E S

DICES 1. cum Lugo, disp. 2. Seçt. 4. num. 68,
Quod scilicet una perfectio prout condistincta
virtualiter ab alia, contincat illam virtualiter,
quatenus postulat cum ea identificari; sic & per-
sonalitas virtualiter continet naturam, in quan-
tum perit cum illa identificari.

RESPONDETUR. Petere identificationem,
non facit; ut in sensu reali competit id petitivo,
quod competit ei, cum quo petit identificari;
nam personalitas divina petit identificari cum
eo, quod communicatur, non tamen ipsa in sensu
reali communicatur. Hæc intelligi & defen-
didebent, ex dictis repetito, circa distinctionem
virtualis, in ordine ad prædicata physica.

DICES 2. Virtualitas illa non obest, quomodo
nulla persona sit Deus nemine cogitante; et
donec obest, quominus sit sancta.

RESPONDETUR. Indubie nemine cogitan-
te est sancta; sed inde non sequitur, quod præci-
se ex eo, quod sit realiter sancta, possit habere
rationem sanctificantis; quia etiam persona, est
idem realiter cum eo, quod communicatur, ta-
men, etiam in sensu reali, non communicatur.

DICES 3. Quamvis, in prædicato, *Communi-
catur, non communicatur*, & aliis similibus, inter-
cedat virtualitas, potest tamen non intercedere
in prædicato *Sancti, & Divini*; ergo sanctifica-
bit titulo identificationis realis.

RESPONDETUR. Non titulo identificationis,
sed titulo indistinctionis virtualis, à prædicato
Sancti.

An autem possit personalitas divina, non di-
stingui virtualiter, ab aliquibus prædicatis na-
turæ divinae, indistinctis virtualiter ab ipsa natu-
ra? de hoc dictum alibi. Posset hoc negari: quia
hoc ipso daretur distinctio virtualis, inter illas
ipas virtualitates in Deo, quasdam distinctas à
personalitatibus; & quasdam non distinctas;
nam aliquibus ex illis in sensu reali conveniret
id, quod convenit personis: aliquibus verò non
conveniret; hoc autem esset multiplicare vir-
tualitates, sine necessitate. *Pro sequentibus
affertis*

NOTANDUM est. Eandem personam Verbi
condistinctam virtualiter à natura divina, etiam
prout ita condistincta est, dupliciter sumi posse.
Primo prout divina personalitas est. Secundo pro-
ut simpliciter personalitas, abstrahendo ab illa
& praecindendo, etiam formalitatem divinæ, &
cujuscunq; alijs formalitatis. *Hoc notato*

ASSERO 2. Personam Verbi etiam condistinctam
virtualiter à natura, si sumatur prout persona
divina est, adhuc sanctificare humanitatem forma-
liter.

RATIO 1. afferti est. Quia ita sumpta, adhuc
dicit divinum esse; si ita sumpta, dicit divinum
esse: ergo humanitas, sub hac formalitate termina-
ta, habet divinum esse; ergo habet & sanctita-

tem; nam habere sanctitatem, in præsenti, non
plus importat, quam habere esse divinum.

RATIO 2. Quia personalitas sic sumpta ad-
huc habet tria illa requisita ad sanctitatem, su-
pra enumerata.

RATIO 3. Quia sub quacunque formalite-
te, ipsam deitatem dices sanctificare, sub eadem
proportionaliter dicam, etiam personam, quā
divinam, sanctificare; Ergo si illa sanctificat, et
iam persona divina sanctificabit.

ASERO 3. Personam Verbi, condistinctam vir-
tualiter à natura, si sumatur non prout divina est,
sed abstractè a formalitate Deitatis, non sanctificare
formaliter.

RATIO 1. asserti est: quia & sanctificaret, &
non sanctificaret. Sanctificaret ut supponitur:
non sanctificaret autem, quia & diceret esse di-
vinum, & non diceret: non diceret, quia supponit
ur præcisa esse à divinitate; diceret autem,
quia omnis sanctificatio importat esse divinum,
unde præcisa personalitas, nec rationem finitæ,
nec rationem infinitæ dicit, ut visum in 1. par.

RATIO 2. Quia formalitas sanctitatis, & for-
malitas personalitatis, non sunt eadem, diffe-
rent enim definitionibus; ergo cùm considera-
tur aliquid secundum rationem personæ, non
consideratur secundum rationem sanctitatis;
Ergo sub illa ratione, sub qua consideratur in ra-
tione personæ, non potest concipi, tanquam
principium sanctitatis; Ergo nec esse formale
principium sanctitatis: cum per principium for-
male sanctitatis, pro nunc, non plus intelligatur,
quam esse aliquid conceptibile, tanquam for-
mam sanctificantem.

RATIO 3. Homo, spectatus secundum so-
lam animalitatem, & prout abstractus à rationa-
litate, non est formaliter principium ratiocinian-
di; alias animal abstractum, & secundum se spe-
ctatum, ratiocinaretur: quod suppono ex Me-
taphysica, & Logica, falsum esse; ergo & perso-
na Verbi, spectata secundum solam rationem
personæ, & non secundum rationem divinæ,
non potest esse ratio formalis sanctificandi. Pro-
batur consequentia paritate rationis: cùd quod
formalitas ratiocinii, à formalitate animandi,
diversa sit, sicut etiam diversa est formalitas san-
ctitatis, & diversa formaliter ratio personæ.

CONFIRMATUR. Demus, per impossibile,
personam Verbi reddi sanctam distincta realiter
sanctitate, annihiletur illa sanctitas, non erit jam
physicè & realiter sancta persona Verbi: Ergo
etiam, cùm, ratione præscinditur ab illa esse di-
vinum, ratione nostra non erit divina; Ergo
nec sancta, cùm sanctitas, divino esse sit de-
finita. Ergo ulterius nec sanctitatem ratione
nostræ tribuere poterit, quā talis. Contra hoc
tertium assertum, quod objici posset, solvi debet
ex materia metaphysica & logica de Prä-
cisio-

cisionibus. Secundum assertum habet h̄ic propriae suas difficultates.

DICES 1. Non apparet, quā persona prout condistincta à divinitate, dicat rationem divinæ?

RESPONDETUR. Quando accipitur persona divina, & tamen prout condistincta à divinitate, sumitur tunc ex eo, quia ipsa virtualitas illius personæ, in suis intrinsecis, habet inclusam rationem divinæ; vi cuius, petit esse persona, divinam naturam per identitatem terminans; ita ut intuendo illam virtualitatem, in ipsis illius intrinsecis prædicatis, eluceat ratio personæ non humanæ, nec ratio suppositi cujuscunque, sed ex essentia sua terminativi, per identitatem, non nisi naturæ divinæ; & hoc facit involvi in illa ipsa persona rationem divinæ, adeoque sanctificati. Unde competit illis personis esse divinum, non sumptū pro Deitate, sic enim deberent dari tres Dii relativi; sed sumptum prudenter ordinem ad Deitatem.

INSTABIS. Illæ personæ dicunt etiam exigentiam ad identificati infinitudini divinæ, & tamen non datur in illis esse infinitum personalis: ergo nec dabatur esse divinum.

RESPONDETUR. Sicut datur esse divinum personale, derivatū ab esse Deitatis in obliquo, non vero à Deitate: unde non dantur per nos tres Deitates relativæ: ita concedi potest, dari esse infiniti in personis, derivatum ab eo, quod personalites illæ sint debitæ naturæ infinitæ: adeoque sint, ut ita dicam, non Nominativæ, sed in obliquo infinitæ: hoc est, infinitæ naturæ debitæ, dicentesque ordinem ad identificari infinita naturæ. Rursus potentia identificari infinitudini in personis, est potentia identificari naturæ, quæ dicit infinitudinem; non est autem potentia inclusa in ipsam personam: quia persona, ex conditione personæ, naturam petit, non autem ea, quæ per se quā talia non sunt personalibia, qualis est infinitas; consequenter nec in illa potentia, fundabitur infinitas: sed illa tenebit se à parte naturæ præcisè: datur autem potentia in persona divina, ut sit naturæ divinæ, adeoque ut sit divina. Denique esse divinum rectè salvatur, ex solo petere identificari divinæ naturæ: quia esse deitatis, licet aliquid non sit Deitas virtualiter, esse inquam Deitatis salvat esse divinum; consequenter competit personis esse divinum; jam autem esse infinitum non salvatur præcisè, per petere esse infiniti, consequenter hæc potentia in personis, non salvabit esse infinitum carundem.

DICES 2. ex Lugo. Personalitas Verbi, prout distinguitur virtualiter à natura divina, non sanctificat formaliter ipsum Verbum; ergo prout sic, non poterit formaliter sanctificare naturam humanam. Quod enim in se non est sanctitas, non potest sanctificare humanitatem.

Antecedens probatur. Ab illo sanctificatur formaliter Verbum, à quo habet formaliter priam radicem beatitudinis, nam sicut in nobis sola gratia habitualis est radix virtutis & beatitudinis, & non alia: ita Deus dicitur sanctus à sola sua natura divina, quæ est prima radix beatitudinis illius.

RESPONDET 1. Lugo. Propter hoc argumentum, probabile sibi videri, non dari propriæ tres sanctitatis relativas, sed unam essentialē communem & absolutam. Et quamvis admittantur perfectiones relativas, non tamen tres beatitudines, vel sanctitatis: hæc enim omnia sunt absoluta, nec multiplicantur in relationibus. Addit tamen, licet personalitas non possit esse ipsi Verbo prima radix beatitudinis, potest tamen esse talis radix, unita naturæ humanae: quia ita perficit illam, ut communicetur ei, titulo hoc, hæreditas æternæ beatitudinis; licet enim hanc hæreditatem accipiat, etiam intuitu naturæ divinæ sibi communicatae: accipit tamen insuper eam intuitu personalitatis: à qua non minus redditur amabilis immediate, quam redditur amabilis mediata à natura. Nec obest, quod respectu ipsius Verbi non sit personalitas prima radix: eadem enim forma potest esse sanctitas respectu unius subjecti, & non respectu alterius, propter diversam capacitatem. Hac responso.

NON SATISFACIT 1. Negabunt enim oppositi, vi personalitatis communicari à Deo hæreditatem beatam humanitati, supposito quod negent sanctificari formaliter humanitatem, à persona Verbi.

NON SATISFACIT 2. Quia illud, quod formaliter non habet, non potest alteri dare titulum conjunctionis & unionis. Tum quia nemo dat quod non habet. Tum quia si sanctificare non plus dicit, quam subjectum capax, formam sanctitatis, & unionem; si ergo aliquid non sit forma, sanctificans in se, qui unione redetetur forma sanctificans? Tum quia si animationalis, de se non esset rationalis, solā conjunctione, non posset reddi rationalis, & dans rationalitatem toti: Ergo & persona, solā conjunctione, non potest reddi radix beatitudinis, & forma sanctitatis.

NON SATISFACIT 3. Quia quamvis possit idem respectu unius subjecti esse forma sanctificans, & respectu aliūs subjecti non sanctificans, id tamen procedit ex suppositione incapacitatis subjecti; sed Verbum est subjectum capax sanctitatis: & cur non etiam dande titulo personæ, si ipsa dicatur in se esse sancta?

ADDO, quoniam aliquid, in genere causæ efficientis, facit conjunctionem id, quod non facit separatim; ut cum unus carbo cum alio liquat aurum; nihilominus ut aliquid ex conjunctione cum alio præstare possit id formaliter, quod forma-

formaliter sibi ipso non est, id omnino impossibile est: quia enim, esse aliquid formaliter alteri tale, est esse per suam entitatem alteri tale: si in seipso non est tale, quomodo per suam entitatem alteri erit tale? consequenter, quomodo effectum formalem suum tribuet?

R E S P O N D E T 2. Amicus, & docet, personalitatem Verbi communicare naturam humanae sanctitatem participatam à natura divina, ut à primaradice; est tamen respectu humanitatis ipsa persona, prima radix: ad eum modum, quo gratia dicitur prima, quæ aliam in subjecto non supponit; quæ fuisse secunda, si aliam in subjecto supposuisset. *Hec responso*

N O N S A T I S F A C I T. Tum quia quæro, an ipsa persona sit prima radix, vel non? si est: ergo datur triplex radix, secundum triplicatatem personarum. Si autem non est: quomodo alteri, ut dictum immediate, erit prima radix beatitudinis? Tum quia quæro, an personalitas Verbi, quæ talis, sit radix beatitudinis, & quæ talis sancta? si non: ergo non habetur fundamentum, quod sanctificet; si sic: cur non etiam sanctificabit ipsammet personam divinam? Tum quia, si ita se habet persona ad sanctificandum Verbum, quemadmodum gratia, comparata ad aliam gratiam: sicut homo sanctificatur etiam secundum gratiam, ita & Verbum sanctificabit personalitate. Deinde, quamvis esse primum, & esse secundum, si non nisi secundum subiectum spectentur, salvari possint; id tamen non est universaliter verum. Nam si humanitati, jam informatæ prius gratiæ habituali, accederet unio hypostatica, indubie per oppositos, natura divina esset illi prima radix sanctitatis, antecedentiaque illa prioris gratiæ non faceret, quominus in suo genere esset natura divina prima radix; cur ergo etiam non erit ipsa persona, in suo genere, prima radix sanctificandi, etiam Verbo?

R E S P O N D E T U R 3. Verbum dupliger sanctificari intelligitur, idque etiam in seipso. Primo per aliquid simpliciter primum & presuppositum: & hæc sanctitas habetur à natura, ad sique sumptam sanctitatem pertinet, esse priam simpliciter radicem beatitudinis. Deinde potest intelligi, quod sanctificetur per modum ultimè completivi, in sua tamen ratione primi & divini; & sic sanctificare, spectabit ad ipsam personam: quæ etiam est prima radix beatitudinis, sub ratione ultimè completivi, idque per virtualitatem aliquam divinam; ex quo etiam colligitur, quod eodem modo sanctificare possit humanitatem, illamet personalitatem divinam.

I N S T A B I S 1. Sequitur exinde, quod sint tres sanctitatem relativæ.

R E S P O N D E R I posset. Sicut cùm dico, animalialis est anima humana: corpus sic or-

ganisatum est corpus humanum: non sequitur inde, quod sint plura esse humana; sic nec sequitur, quod sint plura esse divina, quamvis dicam Patrem esse personam divinam, itemque alias personas esse divinas. Et sicut esse hominis, dicit esse completum, adeoque hoc ipso, quia v. g. anima non est esse completum, non est homo, sed aliquid hominis; sic etiam, quia esse divinum applicatum personæ est incompletum, seu non importans in sua virtualitate naturam; sit, ut hoc ipso dicatur esse non nisi aliquid deitatis, aliquid sanctitatis, hoc est terminus ejusdem. Dici etiam posset, dari tres sanctitatem relativas, sicut dantur tres perfectiones relativæ. Quare autem exinde non sequatur, dari tres Deos relativos, dictum in 1. parte. Et certè, triplex illud esse divinum, non aliud est, ut dictum, quæ tres personæ, exigentes identificari uni deitati; tales autem exigentia, potius fundant unitatem Dei; ad eum modum, quo ly Humana, dictum de anima, & de substantia corporea, non fundat plures homines relativos.

I N S T A B I S 2. Ergo & dabuntur tres omnipotentiæ relativæ; nec poterit dari regula taxandi, quænam multiplicentur, & quæ non multiplicentur?

R E S P O N D E T U R. Regulam hanc esse imprimitis autoritatem sacram, quæ admittit tres adorandos: consequenter inferri potest, dari tres sanctitatem relativas. Dari autem tria adoranda in Trinitate, docet Nycaenum II. quod approbat Tharaelli professionem. *Secundum inquit, singularitatem personarum, tria adoranda.* Et Athanalius, *Trisagion tribus personis aptari dicit: quod inquit, preter Trinitatem nefas sit quemque ipsis modi honoribus affici.* Secundum taxativum est. Ea necesse est multiplicari in Trinitate, quæ nisi intelligentur multiplicari, erunt personæ iliae nihil; unde debent admitti tres perfectiones relativæ. Ea item, quibus non multiplicatis, personæ divinæ non erunt constitutæ in ratione Personæ divinæ quæ talis formaliter: non essent autem constitutæ in ratione personæ divinæ, & non intelligerentur petentes identificari deitati; adeoque si non essent divinæ completivæ, consequenter, si non essent hoc sensu sanctæ. Potest autem intelligi persona divina, licet ponatur non nisi omnipotens, vel immensa per essentiam, ponereque, quod persona quæ talis, v. g. Verbi, petat identificari naturam divinæ, non est transferre prædicata deitatis in personam; transferrentur autem, si poneretur personalis omnipotencia, vel immensitas. Quæ omnia in hoc resolvuntur. Ea sunt multiplicanda in Trinitate, quæ nisi multiplicentur in Trinitate, non erit Trinitas, quæ tamen multiplicationem involvit; non esset autem Trinitas, si personæ in se essent nihil, vel dicendo oppositionem nihilo, si non dicerent exigentiam ad identificari naturam divinæ; hoc ipso enim non essent illæ per-

* q. tonæ

Tractatus III.

sonæ divinæ, adeoque nec constitutiva Trinitatis; ex quo duo sequuntur jam præfacta, quod persona & dicant perfectionem, & habeant virtuale esse divinum explicatum, adeoque sanctificativum; Non multiplicatâ autem omnipotentiâ &c. ad huc stabit Trinitas, consequenter, nulla omnipotentia multiplicandæ necessitas.

INSTABIS 3. Persona divina jam supponit communicatam primam radicem sanctitatis humanitati, nempe ipsam Deitatem; ergo ipsa non potest esse prima radix.

RESPONDETUR. Potius natura præsupponit sanctitatem communicatam à persona, quia persona immediatè unitur, natura autem mediata; non tamen se impedit ad invicem ad sanctificandum: quia illa sanctitas alia ratione reperitur in natura, nempe tanquam in primo præsupposito; & aliter in persona, tanquam ultimò completiva.

Hæc Responsio 3. fulcitur auctoritate Luponis, qui dicit; Personalitas licet non sit formaliter natura, est tamen formaliter entitas divina, cuius participatio tribuit jus ad beatitudinem, sicut participatio naturæ divinæ.

DICES 3. Sanctitas formalis stat in esse Filii Dei, seu in participatione naturæ divinæ; hinc gratia justificans est sanctitas formalis, quæ constituit creaturam in esse Filium Dei, estque participatio naturæ divinæ; sed persona Verbi, prout conditincta à natura, non est illo modo natura divina; ergo persona prout conditincta non sanctificat.

RESPONDETUR. Condistinguendos esse hos terminos; aliud enim est formaliter, esse Filium Dei; aliud esse participem naturæ divinæ; aliud esse participem esse divini. Si dicas, quod sanctitas sit forma constituens in esse Filii Dei: debebis moderari doctrinam; nam ipsa natura divina, persona item Patris & Spiritus Sancti, non haberent sanctitatem, quia nulli ex his competit esse Filium Dei; licet verum sit, per aliquam sanctitatem, hoc est, per gratiam datum puræ creaturæ, fieri nos filios Dei. Si autem nomine sanctitatis, intelligas participationem naturæ divinæ: sic sanctitas conveniet omnibus tribus personis, propter identitatem cum natura divina; sed excludes jam sanctitatem omnem personalem, cuius afferenda allatum est fundamentum. Denique sanctitas accipi potest, pro esse divino: & hæc ratio est communis sanctitatis: nam & esse Filium Dei, sive naturalem, sive adoptivum, est habere esse divinum; competit item participationi naturæ divinæ; & sub hac formalitate esse divini, competit etiam personæ, sanctificabitque persona humanitatem. In forma aptatur solutio; Sanctitas formalis, stat in participatione natu-

ræ divinæ, secundum suam rationem communem spectata. Nego; licet id habeat, secundum rationes particulares spectata; consequenter persona non sanctificabit sub hac formalitate sanctitatis, sed non nisi sub formalitate esse divini. Quod autem sanctitatis nomine veniat Este divinum, favet præter dicta Catechismus Pii V. qui appellat gratiam *qualitatem divinam*; & Cyrilus lib. 4. in Joannem qui eam appellat *formam divinam*.

DICES 4. Si personalitas divina sanctificat, ergo & persona creata sanctificabit; nam si participatio creata divinæ naturæ sanctificat, etiam participatio personæ divinæ sanctificabit.

RESPONDETUR. Hoc argumentum probare multum; quia probat etiam per esse natura humanae sanctificari hominem, quia est participatio naturæ divinæ natura humana: sicut ergo in participatione naturæ divinæ, datur participatio in ratione naturæ, quæ non sit specialis, adeoque nec sanctificativa; ita potest dari participatio personæ divinæ non specialis, adeoque non sanctificativa.

DICES 5. Non sanctificat omnipotentia: ergo nec persona divina. Quod ipsum sic alter proponit. Non rectè dicitur, ex eo sanctificare omnipotentiam, & esse quid divinum, quia dicit ordinem, ut sit non nisi Dei; ergo nec ex eo dicitur sanctificare personam, & esse divinum quid, quia dicit ordinem, ut sit non nisi terminativa Deitatis per identitatem.

RESPONDETUR. Cum omnipotentia non posit uniri humanitati per se, unione fundante communicationem idiomatum, hinc nec concipitur sanctificans; ceterum propter identitatem realem, & indistinctionem virtualiem à natura divina, sanctificabit, licet non sub conceptu omnipotentia.

Quod attinet ad illud secundum, dici potest; Ordo, quem dicit omnipotentia, ut sit non nisi Dei, est ordo non ratione alicujus virtualitatis, quæ sit in ordine ad prædicta physica, sed est ordo ex modo concipiendi: si est ordo ex modo solo concipiendi, hoc ipso non habet jam rationem divinæ, aliam virtualiter, ab ipsa natura; si non habet aliam virtualiter rationem divinæ, nec potest sanctificare aliâ sanctitate, quam naturæ; competit autem personæ divinæ alia virtualitas, ordoque virtualis ad terminandam naturam divinam, per identitatem; consequenter competit alia virtualitas esse divini, adeoque sanctificativum virtuale.

INSTABIS. Non potest reddi humanitas æterna, immensa, æternitate, & immensitate Dei, ergo nec sancta sanctitate Dei. Ut solvatur instantia, perpendenda est hæc Thesis.

Cw

Cur sanctificante sanctitate increata, Attributa tamen non tribuant suum effectum formaliter?

RESONDET 1. Amicus, disparitatem esse, quia humanitas, etiam abstracte in seipsa considerata, participat effectus formales sanctitatis, qui sunt, esse amabile supernaturaliter, principiare opera Deo grata, &c. jam autem humanitas abstracte in seipsa considerata, non participat effectus formales, aeternitatis, immensitatis, &c. Addit, effectus formales sanctitatis, esse morales, qui communicari possunt humanitati, etiam abstracte consideratae; effectus autem formales immensitatis, aeternitatis, & reliquorum attributorum, sunt physici, qui communicari nequeunt humanitati, nisi humanitas ipsa constitutatur, in spacio, & tempore infinito.

CONTRA est 1. Quia ad hoc, ut dicatur aliquid posse participare a Deo natura humana, non debet attendi, an participet hos effectus, vel non, abstracte in seipsa spectata; nam cum participet effectum existentiae, sequetur quod possit existere existentia Verbi: ergo quantumvis non participaret effectus immensitatis humanitas, non ideo jam non poterit participare eandem rationem a Deo.

CONTRA 2. Quia natura prout abstracte in sespectata, participat effectus justitiae, misericordiae: ergo poterit in ordine ad hos substantialemente perfici, defacto que esse perfectam in Christo. Quod ipsum sicut ultraius proponitur. Imperfetta substantia participatio, reddit capacem naturam substantiae perfectissimae divinam; Ergo etiam imperfeta a praesentia ad locabilitatem determinatam poterit reddere capacem naturam humanam, ad participandam presentiam perfectissimam, quae est immensitas, vel ubiuitas Dei; & cum defacto anima participet aeternitatem a parte post, poterit reddi aeternitate Dei a parte post. Nec obest, quod reddi non possit aeterna a parte ante: quia, quamvis natura humana non possit aseitate substantiae perfici, semper enim illa substantia, respectu humanitatis, est substantia Verbi, non a se homini, nec ejusdem propria; defacto tamen non obest hoc, quominus substantia substantiae Verbi, natura humana; sic non obserit, quominus dicatur reddi aeterna aeternitate Verbi, quantumvis non possit reddi aeterna aeternitate ante.

CONTRA 3. Quia etiam esse sanctum, est quid physicum, fundatum in esse supernaturalibus infusis; & tamen hoc non obest, quominus reddatur natura humana substantialiter sancta: ergo nec obserit respectu aliorum attributorum. Deinde negatur, quod humanitas non nisi moraliter a Verbo sanctificetur, ut meminit Lugo, n. 50. Nam unio physica, forma physi-

cè sancta, non videtur, quo careat, ne reddat subiectum physicè sanctum? quæ omnia in humanitate reperiuntur.

RESPONDET 2. Esparza quest. 27. Ubicatio & duratio, ex suo conceptu, sunt ultima determinatio durantis, & ubicati per ipsas; unde repugnat, ut aliquid informetur & determinetur duratione & immensitate divinæ, quæ formaliter tali, utque recipiat effectus formales utriusque, quin sit ubique & semper: ad hoc enim & non aliud illæ determinant; nec fieri potest, ut ratione earum existat aliquid, in hoc potius loco, quam alio, pro hoc potius tempore, quam pro illo. Ac proinde cui conferre non possunt, ut sit semper & ubiq., nihil prorsus illi conferre possunt; eo modo, quo ubicatio & duratio creata, nihil illi conferre possunt; cu non possunt conferre, ut sit, ubi, & quando, illæ sunt defacto, ex natura sua. Cum ergo humanitas, ob suam essentiali limitationem, nec sit, nec esse possit ubique & semper; non est capax ullius effectus formalis proprii, immensitatis & aeternitatis divinæ. Eadem est ratio de aliis ejusmodi prædicatis: non tamen de sanctitate; cuius effectus formalis non est, ultimò determinare ad aliquid extrinsecum plus vel minus, sed solum, subiectum reddere objectum congruum divinæ dilectionis; id quod præstari magis potest respectu subiecti, cui magis communicatur: & minus respectu subiecti, cui minus communicatur; ideoque sanctitas divina, Deitatem & personalitates divinas, quibus communicatur per identitatem, reddit infinitè diligibiles a Deo: humanitatem vero, cui finitè communicatur, finitè diligibilem. Cujus discriben penes magis & minus dari non potest, quoad præsentiam localem & tempus; quandoquidem fieri nequaquam potest, ut aliquid sit præsens aliqui tempori, vel loco, plus aut minus, quam aliud, sicut potest esse magis vel minus diligibile; et, quod ille effectus consistat in indivisibili, non vero hic.

CONTRA est 1. Tum quia ex eo, quod immensitas Dei, vel aeternitas, non possit communicare totum suum effectum, non sequitur, quod non possit ullum: sicut ex eo, quod non possit communicare elevationem omnipotentia ad ponendum quocunque, non sequitur, quod non possit elevare ad plura; & si haec elevatio non consistit in indivisibili, cur consistet in indivisibili communicatio effectus immensitatis & durationis? Rursus, ex eo, quod aliquis non possit portare centum, non sequitur, quod portare non possit tria; ergo nec ex eo, quod non possit reddi ubique humanitas Christi, sequitur, quod non possit reddi præsens localiter hic. Præcipue autem, quia ipse Deus, vi illius, non redditur in actu secundo immensum occupans, sed non nisi habens has determinatas præsentias; cur ergo non poterit etiam has deter-

* q 2 minatas,

P
MLOD
WISKI
3.614.
V
5

minatas, vi immensitatis, habere præsentias Christus, cum jure ad alia loca, si dentur?

CONTRA 2. Tum quia restarent hic aliqua probanda; nam ex eo, quod sanctitatis effectus, non sit determinatus ad aliquid extrinsecum, non sequitur, posse jam humanitatem sanctificari divinè; nam etiam existentia non determinata ad aliquid extrinsecum, & tamen nihil potest existere existentia divinā. Deinde si sanctificatur Christus sanctitate increata infinita, unde etiam merita illius dicuntur esse infiniti valoris, quomodo jam dicetur, quod à sanctitate increata reddatur finitè diligibilis?

CONTRA 3. Tum quia restaurari possunt omnes difficultates. Licet subsistentia, ex suo conceptu, sit ultima determinatio in ratione per se stantis, hoc non obstante, potest non propriā, sed alienā subsistentiā, hoc est divinā terminari humanitas Christi; ergo etiam quamvis ubicatio, & duratio, ex suo conceptu, sint ultima determinatio durantis & ubicati, poterit humanitas Christi ubicari & durare ubicatione & duratione divinā. Rursus, potest accipere effectum subsistentis natura humana, à persona divina; ergo & effectum existentis ubique & semper. Potest vi immensitatis determinari Deus, ut existat in hoc, qui non nisi datur, loco, nec exigere ut deatur infinitus locus; ergo etiam potest determinare eadem immensitas, ut existat humanitas in hoc loco, nec exigere, ut existat aetū ubique. Imò si non repugnat, ut fiat subsistens subsistentiā Verbi, cur repugnabit, ut determinetur ad existendum ubique immensitate divinā, & conferre, ut sit semper & ubique potentia? Ubicatio & duratio creata possunt conferre, ut sit homo hic & nunc; ergo & immensitas aeternitasque divina, continens perfectionem ubicacionis & durationis creatæ, potest conferre nobiliō modo, ut sit hic & nunc: sicut confert subsistentia, ut sit subsistens subsistentiā Verbi. Non datur in creatura essentialis limitatio, ut non existat nisi subsistentiā creatā; Ergo nec dabatur essentialis limitatio, ut non sit ubique & semper. Potest dari plus deificatum per identitatem, & minus per unionem substancialē; ergo etiam potest dari minus, hoc est, per unionem, & magis, hoc est per identitatem, immensum, aeternum &c.

RESPONDENT 3. alii apud Rosmer. De facto Christus non est ubique, cùm transierit de loco in locum; si non est defacto ubique, nec potuit esse: cum forma unita subiecto capaci, non potuerit non communicare effectum suum formalem.

CONTRA est. Ubi quis dicerent, apparet illum transisse de loco in locum: posito quod apparet non transierit, dicetur ubicatum tamen divinā ubitate fuisse, vel potuisse esse, cùm potuerit sanctificari Deitate: transisse

autem de loco in locum, ratione ubitatis creatæ. Vel, dici posset. Sicut Christus habet propriam actionem, quam elicit, per communicationem tamen idiomatum, est illa actio infinita & divina: sic habuit proprias ubitates, quæ tam, per communicationem idiomatum, erunt immensitæ.

Impugnat alter hanc responsonem Rosmer, & dicit, de hoc ipso queri, cur non potuerit effeatus his immensitatis communicari? sed jam redita hujus ratio in responione: quia defacto non est immensitas communicata, & consequenter melius inquireretur, cur defacto non sit communicata, sicut sanctitas defacto communicatur?

Quod autem alii recurrent ad hoc, quod esse sanctum sit quid morale, & esse immensum sit quid physicum; id non convincit: nam imprimis physique sanctificatur humanitas Christi sanctitate divinā; redditque paritas, cur possit effectum hunc moralem habere humanitas, & non effectum hunc physicum? Recursus etiam ad mediatarum unionem non refert; quia media-tē unitur Deitas, & tamen sanctificat humanitatem; reditque quæstio, cur immediatè non possit uniti immensitas? Quando autem alii dicunt, unionem ad immensitatem debere esse per essentiam: implicat autem aliquid creatum esse immensum per essentiam; id etiam non convincit; nam sicut unio ad subsistentiam non debet esse per essentiam, ita nec unio ad immensitatem.

RESPONDENT 4. alii apud eundem. Tria esse genera entitatis. Quædam enim sunt perfectiones alterius: qualia sunt accidentia & modi; alia sunt perfectiones sui simul: quales sunt formæ substanciales; quæ quidem ordinantur ad subiectum, quod perficiunt, sed simul recipiunt aliquam perfectionem propriam, ad quam ordinantur, cùm sint pars entis completi. Alia rursus sunt, quæ habent esse unicè gratiā sui: ut substantiae completæ; talia non possunt alteri tribuere effectum suum formalem: talis autem est immensitas, quæ nata est ubicare se ipsum, & non enī aliud à se.

CONTRA. Tum quia sanctitas divina non est talis perfectio, quæ sit nata habere esse unicè gratiā sui, sed sanctificat etiam humanitatem: ergo idem dicendum de immensitate. Tum quia non appetet, quare modi & accidentia sunt perfectiones non nisi aliū, & formæ substanciales sunt perfectiones etiam sui: cùm etiam accidentia ordinantur ad totum accidentale, & in illo compleantur, adeoque perficiantur. Detur item taxa cognoscendi, quod nam ens sit gratiā sui: ut ita cognoscatur, an immensitas sit gratiā sui. Tum quia quamvis Deitas sit gratiā sui, hoc non obstante, ipsa Deitas sanctificat humanitatem, ut infra dicetur; Ergo & immensitas, licet sit gratiā sui, immensitabit humanitatem. Recur-

Recurrit Rosiner ad hoc, quod unio substantialis non possit dari, nisi inter naturam humana-
nam, & subsistentiam divinam, consequenter,
ex humanitate & immensitate, non potuit esse
unum per se substantiale. Addit, quia unio vel
est accidentalis, vel substantialis? non sub-
stantialis: quia duæ naturæ illæ sunt completæ;
non accidentalis, quia hæc deberet advenire
primæ radici operationum; non adveniret au-
tem, quia ex utroque extremo, deberet fieri u-
num compositum substantiale, & consequen-
ter prima radix. Sed neque id convincit; nam
imprimis potest fieri unum per se, ex complebili-
& completivo; jam autem humanitas, est
complebilis in ordine ad ubi: cur ergo non po-
terit compleri radice ubitatis divinæ, nempe
immensitate? Nego quod ex immensitate &
humanitate non possit fieri unum per se substantiale:
utrumque enim est substantiale mem-
brum, & datur incompletio in esse ubicabilis &
ubicantis. Unde recursus ad hoc quod illæ
naturæ sint completæ, in præsenti, ut sonat, non
tenet; nam non agitur de unione naturarum,
in quibus, quæ talibus, est completio, sed de u-
nione naturæ & immensitatis, seu ubitatis divi-
nae radicalis; & tamen in linea ubi, est incom-
pletio. Tum quia, ex Ubi modali accidentali
& humanitate non sit unum substantiale, & ta-
men hoc non obstante. Ubi modale tribuit sub-
jecto rationem ubicati; ergo etiam, quamvis ex
immensitate, & humanitate non fiat unum sub-
stantiale, poterit immensitate divinæ, immensi-
tati humanitas.

RESPONDEAT 5. Aldrete. Et quidem.

DE AETERNITATE, sic discurrit: quia illa
unio ad aeternitatem, vi cuius deberet dici du-
rare humanitas aeternitate divinæ, illa, inquit,
unio, ex propria quidditate, deberet esse ab a-
eterno. Quod implicat; nulla namque crea-
tura, ex propria essentia, potest durare aeternam
duratione; quia in ipsa productione creatæ en-
titatis, fundatur Dei dominium, ut possit illam
redigere in nihilum.

CONTRA. Quia illa unio, ex propria sua
quidditate, non debuit esse aeterna; si enim unio
hypostatica ex propria sua entitate non est a-
eterna, cur unio cum aeternitate aeterna debeat
esse? sufficit itaque ad salvandum Dei domi-
nium, quod illa unio auferibilis esset, licet quo-
usque non auferretur, non posset non durare,
quod etiam certum est de creata duratione, sup-
posito quod illa esset modus, & sicut, non ex
propria sua essentia, humanitas est Deus, sed per
unionem; ita nec foret per propriam essentiam
aeterna, sed per unionem.

INSTANT Aldrete. Humanitas Christi non
potest denominari, pro aliquo tempore deter-
minato, durans aeternitate Dei; quia non est ra-
tio, cur humanitas redderetur ab aeternitate,
existens in hoc potius tempore, quam alio: quia

aeternitas de se, omnia tempora complectitur,
nec potest determinare unio, ut forma det hunc
potius effectum formalem, quam alium, subje-
cto capaci de se utriusque; alias etiam posset da-
ri unio, quæ uniret sanctitatem substantialem,
qui illa denominet Sanctum: & alia, quæ mi-
nus sanctum, quam modò sit. Quæ omnia in
hoc resolvuntur. Quia effectus formalis, cuius
est subiectum capax, nequit communicari in
parte: quia rationes formales sunt indivisibiles;
sicut cognitio de tribus objectis, nequit repræ-
sentare unum objectum, non representatis aliis.

RESPONDEAT. Ut reddatur humanitas,
pro hoc potius tempore ab aeternitate durans,
facit cum illa aeternitate, posita potius nunc,
quam aliás, unio. Aeternitas quidem comple-
ctitur de se omnia tempora, si supponitur omni
tempore unita; secus, si determinato. Et sicut
aeternitas Dei non facit Deum durare hodie pro-
heri, quia defunct connotata salvativa hodiè,
aeternitatis hesterna; ita, quia defunct conno-
tata salvativa, ut dicatur durare humanitas, non
solum dum est suppositio unionis, sed absolute,
aeternitatis duratione: ideo non potest dici,
quod omni tempore, sed determinato, per illam
duret. Nec potest forma tribuere effectum
formalem hunc potius quam alium, si suppona-
tur unita, non solum nunc, sed & aliás. Unde
humanitas non est capax subiectum, ut denomi-
netur durans, etiam ante suppositionem unionis
ad illam durationem. Et licet rationes formales
sint indivisibiles, supponunt tamen suarum
formarum unionem; quæ si non detur, pro quo
tempore non supponitur illius formæ unio, pro
illo nec potest supponi effectus formalis: pro-
inde, quia ab aeterno non supponitur unio aeternitatis,
ideo nec facit durare ab aeterno huma-
nitatem.

DE IMMENSITATE sic discurrit Aldrete.
Nihil creatum potest denominari existens ubi-
que. Probat id auctoritatibus, & rationem dat.
Quia Deus ex se petit superare universas crea-
turas, in peculiari perfectione, in qua resplendet
aliqua virtus, seu potentia, semotis cunctis im-
perfectionibus. Neque inquit, potest dici hu-
manitas existens in determinato aliquo loco per
immensitatem, ob dicta in simili de aeternitate;
& quia si ab immensitate haberet existentiam
potius in hoc loco, quam in alio, deberet ipsa u-
nio potius respicere hunc locum, quam alium:
proinde, occasione motus localis, deberet va-
riari unio hypostatica; si que unio hypostatica est
huic potius spatio affixa, ab ipsa potius, & non
ab immensitate, haberet humanitas existentiam
in hoc loco: quia immensitas, respectu humani-
tatis, est indifferens, cum illa determinet ad exi-
stendum in hoc loco, unio autem ipsa determi-
netur ad hunc locum, indifferetiamque exi-
stendi in hoc loco, non causat immensitas, sed

* q 3 propria

propria ubitas, & sicut non potest cogitari crea-ta ubicatio, indifferens ad hoc vel illud spatum, aut unio indifferens, ad hæc potius quam illa extrema, & qua alunde determinari deberent; ita nec determinabit immensitas ad existen-dum potius in hoc spatio.

C O N T R A. Concedo esse authoritates Pa-trum, quæ dicunt creaturam non posse esse ubi-que; sed restat quærere, cùm possit esse subsi-stens subsistentiâ divinâ, cur non possit esse ubi-que immensitate divinâ? Quanquam etiam authoritates Patrum intelligi possunt, quod ve-lint non dari creaturam, quæ sit immensa per es-sentiam. Deinde, non ita petit superare Deus crea-turam, in linea subsistendi, ut petat, ne per eandem subsistentiam subsistat & natura divi-na, & natura humana; ergo nec in linea locabi-litatis petet, ut immensitur immensitate di-vinâ sola natura divina, & non humanitas. Ut autem ab immensitate hic potius existens, quam alibi determinetur, ab ipso habet locorum sta-tu: uti nec Deus existit in mundo tertio, quem ab hinc formaret; & si ponas, quocunque sen-su, etiam in quibusque spatiis imaginarii exis-te-re Deum, idem dicam de humanitate illa; quia si non repugnat alunde, ut humanitas immen-situr, nec repugnabit ut illic existat. Si au-tem teneas, quod non nisi in hoc toto mundo, sit ubique, sicut & Deus; non ab unione tan-quam ratione formalis determinabit ad id, sed ab ipsa immensitate, præsupponente tamen u-nionem hypotheticam: consequenter, nec ac-cessione motus localis variabitur unio. Negatur item, suppositâ unione, esse immensitatem indif-ferentem, ut faciat illam ubique, & sicut indif-ferentiam subsistendi non aufert in Christo pro-pria Persona, ita nec indif-ferentiam exi-stendi, in loco & illo & illo, auferet propria ubitas.

D E O M N I P O T E N T I A sic discurrit idem. Deus in denominatione potentis producere crea-turas, petit infinitè superare crea-turas, quod multis probat, & in hoc tandem resolvit, quia effectus debet proportionari essentiæ, con-seguenter virtuti summae, debet singulariter re-spondere, summa effectuum multitudine, ac pro-inde finita entitas nequit denominari produc-tiva summae multitudinis effectuum: ex quo et-iā principio colligitur, cur virtus spirandi, uni-ta defacto humanitati Christi, non denominet illam potentem producere Spiritum sanctum? nec potest denominari ab omnipotenti huma-nitas, potius producere has crea-turas, quam alias, propter jam dicta. Deinde ex eo, quia quoties aliqua virtus non agit, nisi ex imperio volun-tatis, non denominat potentem agere illam naturam, cuius imperio determinatur; di-vina autem omnipotentia ex se petit determi-nari ab imperio libero divina voluntatis, & nul-li imperio parere potest, nisi divino: quemad-

modum, licet natura humana uniatur angelica, non potest tamen potentia loco motiva angelica, obediere imperio naturæ humanæ; nam im-perium voluntatis, ex se ordinatur, ad mo-vendas potentias illius naturæ, quæ dicitur volens.

C O N T R A. Deus in denominatione subsi-stantis, non ita petit superare crea-turas, ut non possint subsistere subsistentiâ increata; ergo nec ita superat in denominatione potentis, quin possit reddi omnipotens crea-tura, omnipoten-tiâ divinâ. Et licet effectus debitus essentiæ, debeat proportionari essentiæ, non tamende-bitus, non nisi in circumstantia unionis superna-turalis. Nego, quod Christo non communice-tur denominatio spirandi, quæ sequitur ipsam entitatem Verbi, per communicationemque idiomaticum potest dici de Christo, sano sensu, cur enim non denominatur Christus spirans Spiritum Sanctum? Nego, quod omnipoten-tia non possit determinari ad agendum, à vo-luntate creata Christi. Nego item, quod na-tura humana non denominaret motivæ angelicæ, si humanitati uniretur natura angelica, faceretque unum per se; imperium autem vo-luntatis ordinatur ad mo-vendas potentias, il-lius naturæ, si id præcisè fiat, titulo naturæ. *Hinc aliter*

R E S P O N D E T U R. Cur immensitas, & eterni-tas, &c. non tribuant suum effectum humaniti-ati Christi, tribuat autem sanctitas personalis, ra-tio debet peti ex dictis. Quia scilicet interim-mensitatem, & alia attributa, non potest fieri unum per se, adeoque unum fundativum com-municationis idiomaticum. Ideo autem non potest fieri unum per se, quia neque potest fieri unum per se cum natura divina in se spectata; cùm tamen naturam sequantur attributa, ut dictum repetitò. Unde hæc responsio in prin-cipiis quidem concordat cum Lugo, sed ultimo recurrit ad indistinctionem virtualem naturæ di-vinæ & immensitatis: præcipue cùm non ap-pareat, quâliquid substantiale, possit com-municare sua idiomatica, sine unione per se; im-mensitas autem Dei est aliquid substantiale, & ta-men non est unibilis per se.

P o s s e t etiam hæc ratio assignari. Quia im-mensitas Dei, & eternitas &c. sunt ipsa entitas Dei, & connotata loci aut temporis; non apparet ergo, quâli possit immensitatem immensitatē divinâ, cùm nec entitas humana, reddatur entitas, entitate divinâ. Et certè si immensitatem Dei immensitare natura humana, deberet adhuc dicere in recto ipsam entitatem divinam, con-seguenter, non immensitaretur tunc illâ immensitate natura humana, sed divinâ; hoc enim immensitaretur, quod in recto dicitur. Quæ doctri-na est bona, sed in Minorib[us] habet difficultatem; nam etiam Sanctitas Deitatis est ipsa Deitatis, & tamen illâ sanctificatur humanitas.

Pun-

Disputatio V.

187

Punctum Difficultatis 4.

An Divinitas prout conditiva virtualiter à Persona, sanctificet formaliter?

ASSERO 1. *Divinitatem prout conditivam à persona sanctificare formaliter.*

RATIO 1. asserti est, authoritas Patrum suarum citata, pro sanctificatione à Persona.

RATIO 2. quā utitur Lugo. Ab unione mediata humanitatis cum natura divina, deificatur natura humana formaliter; Deitas enim sola & non personalitas, est deificans humanitatem: Ergo etiam positā mediata illa unione sanctificabit humanitas à Deitate. Hæc ratio aliter urgeri deberet: diceret enim quis, quod ly Deus supponat pro persona, cùm dicitur, Christus est Deus: consequenter, quod à persona sanctificetur formaliter.

RATIO 3. est: Quia nihil deest Deitati, quoniam non sanctificet formaliter humanitatem; non deest enim illi ipsa formalitas sanctitatis, nec ratio esse divini; quid enim magis est esse divinum, quam Deitas? quodsi Deitati non deest ratio divini, hoc ipso non deest illi ratio formalis sanctitatis: Deinde, si non esset Deitas formalis sanctitas, & esset Deitas, & non esset; esset ut supponitur: non esset autem, quia non esset illimitata in omni genere perfectionis, careret enim perfectione sanctitatis. Rursus ex parte subjecti, nihil deest, quominus dicatur sanctificari humanitas: est enim capax hujus effectus, & denominationis: ex parte etiam utriusque, est unio, quæ quamvis non recipiatur in Deitate, sanctificare tamen poterit humanitatem; nam per oppositos sanctificat Persona VERBI, nec tamen recipit unionem: nec est ratio, cur gratia habitualis, si uniretur homini unione nonnisi in anima recepta, cur inquam non sanctificaret? Et certè, ad hunc effectum, qui est sanctificare, quamvis unio requiratur cum formalis sanctificativa: sed non requiritur, ut subjectum receptionis illius unionis, sit ipsa forma sanctificans. Quod etiam unio illa mediata non nisi terminetur ad naturam divinam, non obest quominus sanctificet. Tum quia, non obest, ut dicebat Lugo, quominus deificet: Ergo nec obest, quominus sanctificet. Tum quia, sicut non sunt multiplicanda entia sine necessitate, sic nec conditions, sine quibus aliqua forma non possit denominare subjectum, multiplicandæ sunt sine necessitate: nulla autem necessitas dicens, quod immediata unio requiratur cum forma sanctificante. Tum quia unio mediata est vera unio, quamvis mediata: Ergo & verè sanctificabit, (quamvis mediata) illa forma sanctificans, mediata unita.

ASSERO 2. *Si per principalius sanctificare, intelligatur immediatus sanctificare, eo sensu, natura divina principaliter non sanctificat.*

RATIO. Quia immediate non nisi persona unitur: Ergo natura divina, hoc sensu, principaliter non sanctificat.

ASSERO 3. *Si per principalius sanctificare, intelligatur sanctificare per modum radicis prima, & simul suppositivæ habentis, in isto sensu, principaliter sanctificat natura divina. Si autem per principalius sanctificare, intelligas, sanctificare ultimò completivè, sic principalius sanctificat Persona.*

RATIO hujus posterioris partis est: quia ipsa Persona, est per modum ultimò completivæ. Prioris autem partis ratio est. Illud, principaliter, primò, simul, in ordine præsuppositi sanctificat, quod pro ratione formali omnis sanctitatis reddi potest; sed talis est Deitas, seu natura divina. Quod ipsum probatur: quæro, cur humanitas Christi substantialiter sit sancta? respondebis, quia habet esse divinum: quæro, quare habet esse divinum idq; ut suppono,实质的? respondebis, quia sanctificatur personalitate VERBI: quæro, cùm sub aliqua formalitate possit esse Persona VERBI, & non intelligi sanctificans, sub qua ratione sanctificabit humanitatem? respondebis, sub formalitate personæ habentis esse divinum: quæro ulterius, cur competit illi Personæ hoc esse divinum? respondebis, propter ordinem ejusdem, tanquam termini, ad Deitatem: de qua ipsa Deitate, cur sit divina? non est ulterius querere; se ipsa enim est divina: Ergo & seipsa præsuppositivè sancta: hæc enim verbis, ut dixi, differunt.

DICES. Humanitas Christi non potest sanctificari sanctitate attributali: Ergo nec à natura divina.

RESPONDE TUR. Negando consequenti-am. Ratio est: quia, licet in re loquendo, & materialiter, etiam sanctitas attributalis sanctificet; in re enim est ipsa natura divina, indistinguiturq; ab illa virtualiter; formaliter tamen non sanctificat: idque ex eo, quia natura divina, ex formalitate naturæ, petit esse terminata à persona, seu hypostasi, consequenter petit esse unibilis in persona, unione substantiali, fundante communicationem idiomatum, adeoque fundante communicationem deificationis, seu sanctificationis. Quia autem attributum sanctitatis, prout attributum est, non petit esse terminatum à personalitate, seu hypostasi, consequenter, nec petit esse unibile, unione substantiali, fundante communicationem idiomatum, adeoque fundante communicationem sanctificationis. Quod autem sanctitas attributalis, quæ talis formaliter, non exigat esse terminata à persona, Ratio est: quia terminati personaliter non nisi naturæ convenit; & si intelligatur attributum personari, non sumetur jam, quæ attributum, sed quæ natura. Præterea attributa, quæ talia, sequuntur conditionem absolutam

* q 4 natu-

naturæ, neque enim sunt addita perfectioni personali; si sequuntur conditionem absolutam naturæ: extra suam conditionem extrahentur, si, tanquam terminata à persona, conciperentur; cùm adveniant naturæ, in ratione naturæ, adeoque personabilis constitutæ; jam autem non extrahitur natura à sua conditione, si terminata concipiatur: cùm terminatio sit conditio illius.

I N S T A B I S 1. Positâ unione mediata naturæ divinæ cum natura humana, vel unitur mediae etiam sanctitas attributalis, vel non unitur? Sinon unitur: Ergo distinguuntur virtualiter, in ordine ad prædicata physica, sanctitas attributalis, ab ipsam natura divina. Si autem unitur: cur non sanctificabit?

R E S P O N D E T U R. Unitur, sed non sanctificat sanctitas attributalis, quia non est unibilis unione, ut dixi, fundativâ communicationis idiomatum: Quando autem dicitur naturam divinam, prout abstractam à personalitate, sanctificare: non plus importatur, quâm, quod formalitatem divini, & ipsum titulum Sanctitatis, natura divina non sumat à personalitate; sed non significatur, quod se solâ, & in se, possit terminare unionem substancialiem, adeoque unionem fundativam communicationis idiomatum, & inter hæc, sanctitatis.

I N S T A T 2. Rosmer. Non potest dici, quod omnipotentia, prout in supposito VERBI, sit productiva ad extra alicuius effectus, ad quem non concurrat Pater, & Spiritus Sanctus: nec potest dici, quod causet, vel diligit Pater & Spiritus Sanctus specialiter humanitatem, prout est terminata à VERBO: Ergo nec potest dici, quod natura divina, prout terminata à Persona VERBI, specialiter sanctificet.

R E S P O N D E T U R. Conformater ad dicta: quod cùm omnipotentia, & causativitas quâ talis, non possint uniri unione per se, nec exigant personari, hoc ipso, non habent rationem communicativam suarum denominationum, in persona unita, in se, & per se, substancialiter; convenit autem personari Deitati, adeoque in persona divinare humanitatem. Volitio etiam specialis non potest tribui, quia nec specialis natura; præcipue autem, cùm volitio, quâ talis, non exigat terminari à persona, consequenter nec illa specialiter amabit humanitatem.

I N S T A R I potest 3. Imprimis, omnia attributa Dei, sunt substantia, convenient ergo illis personari. Rursus, cùm natura divina sit intellectio, illaque convenient personari, hoc ipso, contra prædicta, poterit natura humana reddi intelligentis intellectione divinâ: videturque à nobis ponni nonnisi aliqua metaphysica ratio naturæ, quæ personetur.

R E S P O N D E T U R. In re quidem attributa sunt substantia & natura, & in re personantur;

sed in re, non habent etiam, ultra ipsam natu-
ram, quidquam: adeoque in re non habent tra-
ditionem condistinctam attributi: conse-
quenter, nec poterunt in re tribuere rationem im-
mensi, &c. In ordine autem ad nos conceptus,
attributa sunt formaliter perfectiones adven-
entes ipsi naturæ, consequenter, illis quâ talibus,
non conveniet personari; adeoque formaliter
sumpta attributa, effectum suum formalem
non communicabunt. In ordine item ad nos
conceptus, natura divina est intellectio,
quia est illa primum principium motus in divi-
nis: quia tamen eadem habet rationem actus
vitalis, cùm sit formalissime ab intrinseco, ideo
sub formalitate intellectio, non potest ex-
traneo subiecto, effectum suum formalem com-
municare. Nec à nobis ponitur ratio aliqua
metaphysica naturæ, quæ personetur, sed ipsa
Deitas, sub ratione Deitatis: sic autem sumpta,
potest divinare suo modo naturam humanam.
Quamvis autem natura humana sit incompleta,
in ordine ad esse h̄ic, non poterit aliunde
compleri: nam, quod non posset compleri ab
immensitate divina, ratio jam data: quia cùm
illa sit indistincta virtualiter à natura divina, si-
ut natura non habet seipso rationem completi-
væ, ita nec immensitas habebit.

D I C E S 2. Si Deitas formaliter sanctificat
humanitatem, ergo & tota Trinitas sanctifica-
bit, effectus enim provenientes à Deitate, toti
tribuuntur Trinitati.

R E S P O N D E T U R communiter, Deitatem
formaliter esse, sanctificativam humanitatis,
prout terminata est à Persona VERBI; non autem
sanctificat absolute accepta: quod si sanctifi-
cat prout terminata, non potest tribui effectus
hic toti Trinitati. Sicut v.g. tota anima proj-
icit lapidem, nec tamen pes dicitur projicere,
sed manus; quia illum projicit anima, prout in
manu existens; sic etiam sanctificat tota Dei-
tas, sed prout terminata, persona VERBI; conse-
quenter illa sanctificatio non toti Trinitati tri-
buenda erit. Illustrat id Rosmer. Sicut unio
mediata ad naturam divinam, sufficit, ut Christus
dicatur constare duabus naturis: non tamen
sufficit, ut Pater, & Spiritus Sanctus dicantur
uniri: ita sufficiet, ut dicatur natura humana
sanctificari à natura divina, non tamen à Pa-
tre, & Spiritu Sancto.

R E S P O N D E R I ad idē potest, ex principiis sub
initium prædictis: quod sc. unio illa nullo modo
ad personas extendatur; extenditur autem ad
naturam. Si ergo ulla unione non manent unita
personæ, nec sanctificabunt: quia nihil sanctifi-
cat non unitum. Quando autem dicitur na-
tura divina, prout unita in Persona VERBI, san-
ctificare, non reduplicatur hoc, quasi vim san-
ctificandi à persona accipiat, sed reduplicatur
modus, vi cuius, & in quo, sanctificare potest:
ad eum

ad eum modum, quo, cùm dico: Albedo prout est in pariete, disgragat visum; non significatur quod à pariete accipiat albedo vim illam: sed idolum significatur subiectum, in quo id facit, ad coquere & quodammodo modus disgragationis. Item dum dicitur, anima, prout est in oculo, videre; non significatur, quod ab oculo anima accipiat vim videndi, sed significatur modus, quo videt; ita & in præsenti.

DICES 3. Si Deitas sanctificaret humanitatem, vel sanctificaret physicè, vel moraliter: Neutrū dici potest: non enim sanctificat moraliter: quia, à forma sanctificante physica & physicè unita, non videtur posse alia, quam physica sanctitas promanare. Non etiam physicè: quia, ut ait Amicus, num. 107. physicè fieri sanctum, non est tantum physicè uniri cum sanctitate, sed est reddi per illam intrinsecè sanctum, vel per intrinsecam inhærentiam, vel per identitatem.

RESPONDETUR. Hanc objectionem & quæ posse formari, de sanctitate à persona oriunda. Dico itaque physicè sanctificari humanitatem; nequoque, id fieri non posse, quamvis unio non recipiatur in forma sanctificante: nego item, quod plus aliquid sit necessarium ad denominationem sanctitatis, quam ad denominationem substantientis. Si ergo substantia humanitas substantiæ sibi intrinsecā, quamvis in substantiatione recipiatur unio; dicam etiam, reddi humanitatem sanctam Deitate, quamvis in Deitate non recipiatur unio. Ita tamen est illa sanctitas physica, ut indubie moralitatem fundet.

INSTAT Amicus. Esse sanctum, est denominatio intrinseca: Ergo nemo potest esse sanctus sanctitate alterius: Deitas autem non inhæret humanitatem, ut forma physica ipsius.

RESPONDETUR. Esse sanctum, est denominatio intrinseca, hoc est, proveniens à forma intrinsecè in se recipiente unionem. Nego: esse sanctum est denominatio intrinseca, hoc est, proveniens à forma, vel intrinsece recipiente, vel saltem terminante unionem. Concedo.

ADDO, quod sanctitas illa humanitatis non sit quid productum à sanctitate Dei, sed est ipsam Dei sanctitas, unita humanitati. Si ergo illa se est physica, etiam sanctitas humanitatis, physica erit, cùm sit eadem cum sanctitate Dei. Et ideo sanctificatio debeat concipi per modum effectus formalis, intrinsece afficiens: nego tamen, quod denominatio nequeat salvati, præcisè per Deitatem unitam cum humanitate; vel quod debeat salvati, nonnisi per denominacionem moraliter derivatam ab ipsa Deitate. Ratio: quia denominations derivari ab aliqua forma, quæ sunt distinctæ ab illa forma, sunt nonnihil figura rationis; esse autem Sanctam, à talibus figuramentis non pendet: licet etiam hæc derivatio admitti possit.

DICES 4. Si unio mediata sufficit, ad sanctificandam humanitatem à natura divina: Ergo etiam unio mediata cum gratia sufficeret ad sanctificandum: consequenter, si natura humana uniretur Angelo sancto, redderetur sancta, sanctitate Angeli.

RESPONDETUR. Disparitatem esse; quia mediata unio, quæ competit naturæ divinæ respectu humanitatis, est unio, ex essentiali sua conditione, dicens habitudinem etiam ad necessitatem naturam divinam: & si illam non necessiteret, hoc ipso non esset jam illa unio: ratione ergo illius nexus etiam naturæ, potest sanctitas naturæ tribuere effectum suum formalem, cùm sit, licet mediatus, terminus illius unionis; quia verò posita unione, inter humanitatem & Angelicam personam, non supponitur unio illa extendi essentialiter, etiam ad necessitatem gratiam, hinc, etiam non existente illâ gratia, posset dicta unio manere; ideo jam illa gratia, utpote non annexa, titulum sanctificativæ actu, respectu humanitatis, non habebit, tanquam non unita humanitati. Rursus illa gratia, posita in Angelo, non mutaret subiectum, nec alligaretur novâ unione humanitati; consequenter nonnisi in Angelo esset ut ante: Ergo & natura humana, & quæ illam sanctitatem non habebit, ut ante. Illustratur id. Quando Christi corpus penetrabat januas clausas, nulla accidentia Christi informabant januas; nec ulla accidentia januæ informabant Christum; consequenter, nec principium agendi aliquid, poterat habere Christus ab accidentibus januæ, nec è converso. Sic etiam positâ illa unione cum Angelo, & non cum gratia illius, nullum principium agendi competit naturæ, ex vi illius, gratia.

DICES 5. Deitas, si immediatè uniretur, magis perfecte sanctificaret: Ergo potius à personalitate quam à Deitate.

RESPONDETUR. Quo sensu consequens admitti debeat, dictum supra.

Quid, si quis negaret Deitate sanctificari humanitatem formaliter? Si quis velleret negare, quod humanitas sanctificetur à Deitate, tueri se posset authoritate scholasticæ. Docuit enim id Lorca. disp. 36. Petrus Hurtad. hic disp. 47. Sect. 3. Deinde tueri se posset hoc, quod rationes in oppositum non convincant. Deniq; tueri se posset, quia non satis clarè solvit, cur reliqua distinctione virtualiter à Persona divina, non tribuant suos effectus formales humanitati, v.g. immensitas, vel æternitas, tribuata autem rationem divini & Sancti ipsa Deitas: negatoque, quod Deitate sanctificetur formaliter humanitas, jam assumeretur hoc principium universaliter; Quod sola persona possit uniri substantialiter, ad coquere unione fundante communicationem idiomatum: idque ex eo, quod solum

per

P
MLOD
OWSKI
3.e.4.
V
5

per ordinem ad personari divinè, natura humana sit incompleta, substantialiter.

DICES 1. Etiam negato hoc, quòd Deitas sanctificet, non stabilietur hoc principium: Quòd natura humana sit complebilis, nonnisi in ratione subsistentis, ab aliquo divino, & rationibus innexis ipsi subsistentiæ, quà tali. Quod ipsum probatur: quia rationi subsistentiæ divinæ, quà tali, inneditur, quòd sic relativa, & tamen non denominat naturam humanam relatam: Ergo non stabilietur dictum principium.

RESPONDETUR. Quamvis subsistentiæ divinæ sit innexa ratio relata; quia tamen ipsa natura humana, incompleta substantialiter, non dicit incompletionem, in ratione unibilis per se ad relationem: ideo nec accipit denominationem relata: defectu scilicet ipsius complebilitatis in illo genere, tenentis se à parte naturæ; dicit autem complebilitatem, in ratione personæ. Deinde negari potest, quòd non tribuat subsistentia divina naturæ humanæ suo modo, rationem relationis; certè enim, Verbum habere rationem relati, est habere rationem filii naturalis: nam in ratione filiationis, est relatio; & tamen hanc denominationem humanitas Christi suo modo participat.

INSTAT 1. Aldrete. Non est ratio, cur effectus formalis Sancti transcendat effectum formalem subsistentiæ in VERBO; effectus vero formalis existentis in hoc loco, aut tempore, non transcendat: & si recurratur ad complementum substantiale, potius colligetur, humanitatem non reddi sanctam, eò, quòd humanitas non sit substantialiter incompleta, in ordine ad sanctitatem.

RESPONDETUR. Cùm persona habeat rationem divinæ, ex habitudine speciali ad naturam divinam, ut dixi, quæ habitudo illam transcendent, id est, ratio divini. Nulla autem est necessitas, ut dictum supra, & aliás in ima parte, tribuendi immensitatem v.g. relativam. Et licet naturaliter non dicat incompletionem, ad substantialem sanctitatem, humanitas, dicit tamen implicitè secundum potentiam obedientialem; quia dicit incompletionem obedientialem, in ordine ad personari divinè: quod ipsum personari divinè, est personari à Sancto substantialiter; nec est ratio, cur illa personalitate dicatur reddi magis amabilis humanitas, & non magis sancta: cùm ejus etiam effectus sit capax.

INSTAT 1. Idem. Fingamus subsistentiam aliquam, quæ sit ubicatio, aut duratio, & de-
mus, hanc subsistentiam uniri naturæ humanae, illamque reddere subsistentem; sanè per talem subsistentiam natura humana redderetur ubi-
cata.

RESPONDETUR. Est quidem impossibile, ut modalis subsistentia unius, vel ubicatio, fa-

ciat, alium à se, subsistere, vel ubicari; eò, quòd modalitas sit essentialis determinatio ad hoc nonnisi subjectum, sed hoc concesso, concedetur ulterius, quòd tali subsistentiæ redderetur illa natura ubicata; & si esset aliqua alia natura capax illius subsistentiæ, hoc ipso esset capax etiam illius ubiqutis substantialiter.

INSTARI potest 3. Potest dici creatura, esse elevabiliter complebilis, per sanctitatem substancialiem, nempe innexam ipsi subsistentiæ increatae, per ordinem ad quam, est complebilis substantialiter: Ergo etiam poterit esse complebilis ab immensitate divina.

RESPONDETUR. Quòd non Ratio: quia nulla necessitas ad salvandum mysterium Trinitatis, ponere immensitatem relativam.

DICES 2. cum Aldrete, disp. 47. Non potest ullo modo sustineri, quòd Deitate non sanctificetur humanitas; quia plurimæ sunt locutiones PP. significantes Christum Deitate esse unicatum, alios vero gratiā: cùm tamen unicū apud Patres idem sit, quod sanctificatio.

RESPONDETUR. Patres nullibi de Deitate, prout condistincta virtualiter: hinc explicari potest, quòd dicant sanctificari humanitatem aliquo divino. Etsi potest dici, Filiatio est Deitas; cur non poterit dici, quòd filiatione sanctificari & ungi, sit Deitate sanctificari? Fortè etiam apud Patres, Christum Deitate esse unicatum, significat, quòd Christus habeat etiam naturam divinam.

INSTAT 1. Aldrete. Patres frequenter loquuntur de Divinitate in abstracto.

RESPONDETUR. Concedo: sed, sicut, cùm dico: divinitas est filio, abstractè loquor, & tamen filiationem prædicto: ita cur, quando dicitur, Deitate unguitur humanitas, cur inquam non dicetur, quòd ungatur filiatione? Concedo quidem Patres loqui de Deitate, quòd sit improductibilis, loquendo hoc ipso, de illa prout distincta virtualiter; sed loquuntur etiam de ea, prout idem realiter est cum filiatione: cur ergo, quando dicunt, quòd Deitas sanctificet, intelligi non poterunt, quòd sanctificet, in quantum est idem realiter cum Filiatione, non autem in quantum distincta virtualiter.

INSTAT 2. Damascenus distinguit naturam à personalitate. Fecit idem & Cyrillus.

RESPONDETUR. Concedo, quòd distinguant: sed etiam illam identificant personalitati: cur ergo effectus sanctificandi tribuibili Deitati, non tribuetur eidem, ut est idem realiter cum persona?

INSTAT 3. Licet nomen Divinitatis extendatur ad relationes, non tamen extendendum esset nomen Deitatis: Patres vero humanitatem enuntiant sanctificatam Deitatem.

RESPONDETUR. Non appareat, cur falsa sit hæc propositio: Filiatio est Deitas; si falsa non est, hoc ipso extendetur nomen Deitatis ad relationem.

Disputatio V.

191

lationes. Præcipue cùm ipse Aldrete citet Damascenum dicentem: *Patris, & Filiū, & Spiritū Sancti, vera in tribus Personis consitit̄ divinitas.* Quando autem dicitur humanitas Christi deificata, velid significat, esse assumptam naturam humanam à Persona VERBI, vel quod Christus habeat etiam naturam divinam; sed inde non sequitur, quod Deitas, prout condistincta virualiter, sanctificet.

INSTAT 4. Christus, etiam ut homo, est filius Deinaturalis: non posset autem, ut homo, esse filius Dei naturalis, nisi natura humana participet divinam naturam, ita ut ab illa deificetur; deificari porrò non potest, quin sanctificetur.

RESPONDETUR. Non ex participatione naturae divinae oritur filatio naturalis divina; quia participationem hanc habet Pater, & Spiritus S. & non est filius divinus: imò tota ratio filii est, esse in similitudinem naturæ, in eo, in quo producitur; & quia esse simile, in eo in quo producitur, convenit Personæ VERBI, ideo quamvis humanitas ab illa sola sanctificetur & deificetur, adhuc Christus dici poterit filius Dei naturalis.

INSTAT 5. Authoritatibus. Ildephonfus dicit: *Divinitatis natura illum in proprium Dei filium exaltavit.* Et Augustinus: *Iusti filii gratia, illæ naturæ.*

RESPONDETUR imprimis. Nullam harum autoritatum loqui de Divinitate, prout condistincta virtualiter. Augustinus solum vult, quod Christus sit filius Dei naturalis; quod salvatori potest, quantumvis, ut dictum, sola Persona Verbi, seu filii, formaliter sanctificet. Ildephonfus authoritas sic capi poterit; Sicut Divinitatis natura, in cuius similitudinem est filatio divina, suo modo ingreditur illam filiationem; sicut etiam, ut potè unita naturæ humanæ, & quidem in persona filii, exaltat Christum in proprium Dei filium. Ea quæ recitat ex Alcuino, & Francofordien. Concilio, solum significant, in Christo suisse humanam naturam & divinam: quod stare potest, quamvis negetur, humanitatem sanctificari à divinitate, prout condistincta.

COLLIGES ergo, si quis vellet negare humanitatem sanctificari à Deitate, non ex eo inferri, quod Deitas non sanctificet formaliter, quia est unita mediate; sed quia non est unita, nec uniri potest, unione fundante communicationem idiomatum.

DICES 3. ex eodem. Debemus Christo concedere sanctificationem omnium nobilissimam, hæc autem sanctificatio est per Divinitatem.

RESPONDETUR. Esse concedendam sanctificationem dignissimam, possibilem Christo: non est autem possibile sanctificari Deitate, prout condistincta: quia non potest facere unum

per se, cum natura humana, quod requiritur ad communicationem idiomatum, & ad sanctificandum.

INSTAT 1. Non minùs est sancta Deitas, quam personalitas: Ergoutraq; sanctificabit.

RESPONDETUR. Utraque est sanctitas, sed non utraq; unibilis unione fundante communicationem idiomatum.

INSTAT 2. Deitas est forma, seu, quasi forma deificans humanitatem: Ergo & sanctificans.

RESPONDETUR. Etiam deificat, non nisi ratione personæ.

INSTAT 3. Divinitas ita est unita, ut ratione illius unionis aliquam denominationem suscipiat, quin relationes Patris & Spiritus S. similem denominationem possint tribuere: Ergo Deitas sufficenter est unita humanitati, ut sanctificet.

RESPONDETUR. Tribuit denominationem aliquam naturæ humanæ Divinitas, prout est in persona, & ratione personæ cui identificatur; quam identificationem, cum persona VERBI, non dicunt aliae personæ.

INSTAT 4. Perfecta identitas duarum formalitatum præstat, ne una immediate directè uniatur, perficiatq; aliquod subiectum, quin altera identificata, intrinsecè idem subiectum perficiat.

RESPONDETUR. Id verum esse de formalitate, præstante id, non prout distincta est virtualiter, sed prout idem est realiter; adeoq; & Divinitas sanctificabit, prout est idem realiter cum persona divina. Reliqua quæ inibiurget, soluta, ubi de possibiliitate Incarnationis.

INSTAT 5. Si daretur gratia sanctificans modalis, unita absque unione distincta, tribueret effectum formalem ita immediate, ut nihil mediaret; gratia autem, quæ defacto datur, non tribuit effectum, nisi mediâ unione: Ergo idem dicendum de natura divina.

RESPONDETUR. Disparitatem esse: quia cum illa gratia potest fieri unio fundativa communicationis idiomatum: quod non potest dici de natura.

Punctum Difficultatis 5.

An substantialis Christi sanctitas sit infinita?

PRÆMITTO 1. *Si sumas sanctitatem Christi, pro forma sanctificante unita, hæc est infinita sancta.*

RATIO Præmissi est: quia est ipsa persona divina, & ipsa Deitas, quæsi non esset sanctitas infinita, non esset Deitas. Et quia illa persona, & illa Deitas est unita, ideo & forma sanctificans unita, est infinita.

PRÆMITTO 2. *Participatam sanctitatem Christi substantialē, profectam à Persona & natura*

tura divina, esse tantam, ut in ratione participata sanctitatis, non possit esse perfectior.

RATIO: quia tota perfectio creata mensuratur, similitudine & proportione ad perfectio nem in creatam: nulla autem potest esse major proportio, inter naturam in creatam subsistentem divinę, & naturam creatam subsistentem: quam habere eandem subsistentiam, adeoque sanctificativum: quod, quia Christo convenit, convenit ipsi maxima proportio, cum esse increato, adeoq; maxima sanctificatio.

PRÆMITTO 3. Sanctitatem substantialiem Christi, spectatam quoad modum ejus communicande, non esse talē, ut illa perfectior dari non possit: & si nomine sanctitatis infinita, intelligas sanctitatem, etiam quoad modum communicandi perfectissimē unitam, in isto sensu sanctitas Christi non est infinita.

RATIO: Quia & fides & metaphysica docet, sanctitatem hanc defacto Deitati communicari perfectiori modo, quam communicetur humanitati: nam communicatur Deitati per identitatem realem, humanitati autem per terminationem, quæ realem ejusdem ab humanitate distinctionem involvit; hæc autem distinctione facit, ut non intelligatur illa sanctitas modo infinitè perfecto, infinito enim in perfectione modi, non potest quidquam esse perfectius: cùm modo sanctificandi per unionem, detur perfectior modus sanctificandi per identitatem. Et ex hoc solves ea, quæ objicit Lugo supra cītātē. Sect. 3. num. 73.

DICES 1. Sanctitas quæ Deus est Sanctus, & quæ humanitas Christi sanctificatur, est eadem; sed sanctitas Dei est infinita: Ergo & sanctitas humanitatis.

RESPONDETUR. Sanctitatem utriusq; esse eandem quoad formam, diversam quoad modum sanctificandi: nam participat eandem, Deitas, per identitatem, humanitas autem per unionem, importantem distinctionem realem sanctificati, à sanctificante. Quod autem dicitur de sanctitate, conformiter dici debet de subsistentia, quæ secundum formam, eadem est in utroque, sed non eodem modo; nam in Verbo est per identitatem, non est autem per identitatem in natura humana.

INSTABIS. Sanctitas illa est infinita, ut Quo: Ergo reddit subjectum infinitè sanctum, ut Quod.

RESPONDETUR ex Lugone. Non valethæc consequentia. Sanctitas Dei est sanctitas per essentiam, ut Quo: Ergo facit humanitatem sanctam per essentiam, ut Quod: ita nec in praesenti valebit. Ex præmissis etiam responderi potest; sanctitatem illam facere subjectum infinitè sanctum, ut Quod, ratione formæ, sed non ratione modi participandi; illaque sanctitas, si spectetur secundum modum communicandi, perficit nonnisi finitè; si spectetur secundum

formam, perficit infinitè. Nec inde sequitur, humanitatem posse crescere in sanctitate substantiali; quia quod non possit crescere in sanctitate substantiali, spectata quoad formam, claram est; nec enim quicquam præferri potest in sanctitate, supra sanctitatem Dei. Si autem spectetur quoad communicandi modum: fieri quidem potest, ut entitativè communicatio illa, quoad entitatem modalem, quam involvit, sit perfectior: non tamen formaliter erit perfectior. Certe enim modalitas, quam supponit forma lapidis, ad se uniendum lapidi, materialiter est imperfectior modalitate, quæ est in homine; formaliter tamen æquales sunt: quia non magis una determinat, quam alia. Etsi ut calamus plumeus, & aureus, sunt diversi entitativè, nihilominus æquè bene parati, eodem modo efformant characteres, formaliterq; sunt quales; sic & illæ modalitates, & illæ uniones, materialiter possunt esse perfectiores, sed non formaliter.

DICES 2. Si infinitè non sanctificatur humanitas Christi: Ergo major erit sanctitas, positâ unione ad tres personas.

RESPONDETUR. Si infinitè quoad formam non sanctificaretur humanitas Christi, major foret sanctitas, positâ unione ad tres personas; quia verò quoad formam infinitè sanctificatur, & hæc una forma, hoc est, persona VERBI, est æqualis duabus reliquis, fit, ut æqualem, ac alias duas simul, tribuat sanctitatem; foretque tantum extensior sanctitas; sicut etiam extensivè magis perficitur humanitas sanctitate VERBI, & simul sanctitate habituali, quamvis non magis intensivè.

DICES 3. Deitas propter modum, quo conjunctionem habet sanctitatem, magis ab illa sanctificatur quoad modum, quam sanctificat humanitatem: Ergo etiam propter modum, quo immediatè unitur humanitati Persona VERBI, immediatè autem Deitas, magis sanctificabit persona, quam Deitas.

RESPONDETUR. Posse permitti Consequentiā, si agit de diversitate quoad modum, idq; præcisè in prædicato mediati & immediati.

PRÆMITTO 4. Dupliciter posse humanitatem spectari: imò prout dicit conjunctionem cum VERBO, & natura humana, estque objectum integratum ex illis duobus. 2dō sumi potest humanitas, non prout dicit conjunctionem cum VERBO, nec prout est objectum integratum ex illis duobus, natura humana & VERBO. Non est autem difficultas, quod natura humana, si non sumatur cum VERBO, non sit infinitè sancta, nec infinitè amabilis: quia sic sumpta, solum importat naturam, quæ nihil tale fundat. Quoad aliam partem, magis controvèrtitur: quæ difficultas ut sit de re, non de verbis, questionis status his verbis cingitur à Lugo; An humanitas, ex conjunctione ad VERBUM,

Disputatio V.

193

VERBUM, taliter sanctificetur, ut amor divinus, tantusq; sit erga ipsam humanitatem, qualis quantusque est, erga ipsam divinitatem, vel subsistentiam?

PRAEMITTO 5. Quae sit mens hac in quaestione Lugonis?

DOCEAT imprimis, Christum in concreto amari summo amore; quia ut sic formaliter, includit personalitatem VERBI, dignam infinito amore; atq; adeo Christus ut homo, si non cadat reduplicatio supra naturam humanam, sed supra suppositum, amatur amore infinito.

DOCEAT 2. humanitatem, cum sit aliquid creatum, secundum se non esse dignam amore infinito: totum id habet num. 58.

DOCEAT 3. humanitatem, prout condistinctam a VERBO, unitam tamen illi, & non separatam a VERBO, non diligunt tantum, quantum natura v. g. divina: hoc docet sub finem, num 60. & hoc tertium punctum in disputacione cadit.

Punctum Difficultatis 6.

De Amore Dei in humanitatem sanctificatam substantialiter.

DICENDUM est. Humanitatem, ex conjunctione ad VERBUM, ita sanctificari & gratificari, ut amor sit tantus talis q; erga ipsam humanitatem conjunctam, qualis quantusque est, erga divinitatem vel subsistentiam. Directius autem contra doctrinam Lugonis, sic formatur conclusio. Humanitatem prout condistinctam VERBO, non tamen ab illo separaram, sed cum conjunctione ad illud perfectam, aquae esse amabilem, ac subsistentiam dividam.

PROBATOR 1. Conclusio. Christus in concreto amatur summo amore: humanitas Christi, sumpta prout condistincta a VERBO, non tamen prout separata, est Christus in concreto: Ergo sic sumpta amatur summo amore. Major est Lugonis, minor probatur. Christus in concreto est humanitas & Persona VERBI, & unio; sed humanitas Christi sumpta prout condistincta a VERBO, non tamen prout separata, est humanitas, & Persona VERBI, & unio: Ergo humanitas Christi, sic sumpta, est Christus in concreto. Major probatur: quia homo in concreto, est natura & persona hominis, & unio: in esse item naturae acceptus homo, est corpus, & anima, & unio; totum enim, quod est homo, non est aliud, nisi illa tria; Ergo Christus in concreto est humanitas, & persona VERBI, & unio. Minor autem ejusdem argumenti sic probatur. Si humanitas Christi, sumpta prout condistincta a VERBO, non tamen prout separata, non diceret humanitatem & Personam VERBI, & unionem: hoc ipso, & esset illa separata humanitas a VERBO, & non esset;

non esset: ut supponitur: esset autem separata: quia si non esset separata, hoc ipso humanitas, ex illa conjunctione, & VERBUM, itidem ex illa conjunctione, efficeret illud concretum, quod, docet Lugo, summo amore esse amabilem.

Hoc ipsum scilicet proponitur. Humanitas Christi prout condistincta a VERBO, sumpta tamen cum conjunctione ad VERBUM, vel dicit aliquid, quod non diceret, si sumeretur separata a VERBO, vel non dicit quidquam amplius? Si non dicit: Ergo verè est separata intentionaliter. Si dicit: quid illud aliud est, quam subsistentia VERBI? cur ergo hæc subsistentia, in quantum facit concretum cum Christo, reddit Christum in concreto summè amabilem: non reddet autem summè amabilem humanitatem, si sumatur humanitas prout condistincta, dicens tamē conjunctionem cum VERBO?

RESPONDEBIS 1. Humanitatem debere accipi prout condistinctam.

CONTRA est. Concedo sic debere illam accipi, non tamē sine conjunctione ad VERBUM: cur ergo illa conjunctione non faciet, infinitè amari illud objectum?

RESPONDEBIS 2. Accipi debere humanitatem prout dicit conjunctionem cum VERBO, non tamen prout dicit concretum; quia concretum est quasi totum, humanitas autem prout conjuncta, non dicit totum, sic v. g. ex modo significandi, aliud est homo, & aliud materia prout unita.

CONTRA. Ex hac response sequitur, quod si consideretur amor Dei, prout defacto est erga Christum, sit infinitus: nam ille terminatur ad id, quod est à parte rei, non verò tantum illud inadæquatum, scilicet humanitas prout unita. Quanquam materia quoq; prout unita, dicit etiam totum, licet comprehendere in obliquo.

RESPONDEBIS 3. Quod tantum negetur, illud inadæquatum esse amabile summo amore.

CONTRA: Si res sit de illo inadæquato, quod est humanitas unita, ipsum illud accipiendo materialiter, sub ratione materialiter sumpti, non est infinitè amabile. Sed queritur, cur illud inadæquatum unitum, prout unitum, cum prout unitum dicat etiam conjunctionem ad sanctitatem infinitè amabilem, cur illud conjunctionem non erit infinitè amabile? cum tamen concretum hoc, quod est Christus, sit per Lugonem infinitè amabile. Unde ulterius quero, illa humanitas unita, seu ut appellatur inadæquata accepta, vel inferr, ut dicitur, in obliquo, etiam Personam Verbi, vel non infert? Si non infert: indubie, non est infinito amore digna. Si infert: cur non erit infinito amore digna: inferre autem deberet etiam Verbum, ly humanitas Christi unita; quia hoc ipso non sumeretur ut

* r

uni-

PMILOD
DWISKI
13.6.14.
VI
5

unita; nam ut unita dicit, & quidem sub hoc respectu, primò essentialiter, ipsum unitum VERBUM.

R E S P O N D E B I S 4. Quando amatur Christus secundum humanitatem prout conjunctam, directum objectum & principale, est sola humanitas, quae non est ita amabilis; quando autem amatur totum concretum, objectum principale est persona, quae summe est amabilis: jam autem a principaliori fit denominatio.

C O N T R A. Concedo, si sola humanitas sit objectum amabile, non esse illam summè amabilem; sed hoc est non sumi illam prout conjunctam VERBO; de quo tamen procedit disceptatio: dicereturque, quod principale illius amoris non sit humanitas utcunque, sed humanitas prout conjuncta; & sic sumpta, cur non amabitur amore infinito?

R E S P O N D E B I S 5. Quod amari humanitatem prout conjunctam VERBO, est amari VERBUM; hinc autem agitur de amore humanitatis.

C O N T R A. Quamvis, quando humanitas prout personata amatur, ametur VERBUM: amatur tamen, non quomodo unq; quia VERBUM, sed quia humanitas ab illo terminatur; consequenter, adhuc amabitur humanitas, prout condistincta à VERBO, dicens tamen cum illo conjunctionem: unde non amatur tunc humanitas, tanquam ipsa sibi radix illius amabilitatis, sed tanquam objectum materiale, attingibile propter illud formale: materiale autem objectum dicitur semper attingi, quamvis attingatur propter formale.

P R O B A T U R 2. Quotiescumq; est idem motivum duplicitis assensu, licet uni immediatiū, alteri mediātē competat, assensu illi erunt partes in certitudine, licet unus assensu sit quasi principii, & alter quasi conclusionis; ut videre est in Fide: Ergo etiam, cum eadem sit ratio amabilitatis personæ, & ratio amabilitatis humanitatis personæ, idem erit utriusque amor; quamvis immediatiū cadet supra personam.

R E S P O N D E B I S. Adamabilitatem, non tantum esse necessarium, ut eadem sit ratio amandi, sed etiam eodem modo applicata: cum ergo bonitas sanctitatis, non eodem modo humanitati & personæ VERBI applicetur, non fient hec eodem modo amabilia.

C O N T R A. Quia jam supra præmissum est, quod si amabilitas hæc penes modum communicandi spectetur, non sit æqualis. Addo, illud principium, *Propter quod unumquodque tale, & ipsum magis, duplicititer accommodari posse.* 1°, Si illud, propter quod aliquid est tale, communicet aut producat aliquid, re vel ratione distinctum. 2°, Nihil tale communicando aut producendo. Si posteriori modo contingat, habetur quidem immediatior ratio, in illo *Propter*

quod, sed non major; & ita anima rationalis est, propter quam homo est rationalis; quæ ejus rationalitas non est quid productum ab anima, neque ab ea, tanquam distinctum quid, communicatur, sed est ipsa anima dans se in partem. Cum ergo etiam sanctitas conjuncta humanitati à VERBO, non sit sanctitas communicata per productionem alicujus distincti à VERBO, dante se in terminum: sit ut humanitas non minus sancta reddatur, licet immediatius illa amabilitas beatur Personæ. Defensio hujus rationis petatur ex materia de Fide: An omnes assensus fidei sint certissimi?

C O N F I R M A T U R. Omnis forma, quæ setam communicat alicui subiecto capaci, in genere causæ formalis, tribuit illi subiecto effectum formalem in illo genere & gradu, in quo ipsa est; & sic albedo, anima rationalis, &c. tribuunt effectum in gradu, quem habent: unde albedo ut 8. tribuit effectum albi ut 8. Ergo & sanctitas infinitè sanctificabit. Et sicut non obest, ut eundem gradum tribuat albedo, quem habet, quamvis ille gradus albedini competit per identitatem, per participationem autem subiecto; sic nec obterit, quominus infinitè sanctificet persona VERBI humanitatem, quamvis illa sanctitas competit per essentiam VERBO, per participationem humanitati. Quod autem dicit Aldrete, denominationis, infinitè sancti, non esse capacem humanitatem; id ipsum probari deberet.

Restaurantur Rationes pro hoc Amore.

P R O B A T U R 3. Restaurando rationes, quas sibi objicit Lugo, illisque responderet.

1. R A T I O est. Humanitas ut sancta includit sanctitatem VERBI: Ergo ut sancta, diligitur sicut VERBUM.

R E S P O N D E T Lugo. Si reduplices, inquit, sanctitatem formalem, eo sensu, humanitas, ut sancta, diligitur sicut ipsum VERBUM: si autem velis humanitatem ipsam, quia grata est, & sancta sanctitate VERBI, diligiscundum suam rationem, sicut VERBUM, falsum est.

C O N T R A. Hoc quod est amari humanitatem, secundum suam rationem, vel integratur tanquam objectum amabile ex sanctitate VERBI, vel non? si non integratur: Ergo non statut in suppositione, de tali enim humanitate quæritur. Si autem integratur: cur non amabitur infinitè, sicut ipsum VERBUM, & ipsa forma?

A D D I T Lugo. Objectum illud integratum ex humanitate & VERBO, quia includit VERBUM, esse totum bonum, atque ipsum VERBUM. Cæterum amor erga illud totum, non fertur æqualiter ad utramq; partem, æqualiter Deus deberet amare conjunctum ex creaturis & Deo. *Sed neq; hoc additum satisficit.* Quia alteram illam partem, quam dicit non æqualiter amari, vel sumit unā cum VERBO, vel non? si non

non sumit: jam de hoc non est lis. Si sumit: Ergo æquè amat ut VERBUM, non ratione sibi, sed ratione VERBI. Exemplum autem illud de amore Dei & creaturarum, non est ad propositum, quia amabilitas creaturarum est alia ab amabilitate Dei, consequenter, nec æqualis amabilitati Dei: jam autem, prout supponitur in statu questionis, amabilitas humanitatis non est alia, quam oriunda ex sanctitate Dei.

RATIO 2. est. VERBUM secundum se amatur infinitè; est autem idem ut terminans, nec minus amabile: Ergo amabitur æquali amore.

RESPONDET Lugo. Licet Verbū terminans humanitatem sit infinitè amabile: ceterum ut terminans, reduplicat actualē terminacionem, quae est unio creata: & hæc non est infinitè amabilis; plus enim amat Deus VERBUM ipsum, & plus gaudet de existentia VERBI, quam de eo, quod terminet naturam humānam.

CONTRA est. Quia vel accipis terminatiōnem illam, tanquam objectum non integratum personā Verbi, vel accipis prout integratum? si non prout integratum: jam de hoc non controvertitur. Si prout integratum: Ergo non minus est amabile, includit enim ipsum Verbū, Illa etiam propositio; Deus plus gaudet de existentia Verbi, quam de eo, quod terminet humānam naturam, non est omnimodè vera: nam si accipiat terminatio, pro ipso terminante ut Quod, adeoque prout se tener ex parte VERBI, in dubiè æquè Deus de utroq; gaudet: quia VERBUM prout terminans, est idem realiter cum ipso Verbo: Ergo æqualiter amabile; licet non æquè gaudeat Deus, de existentia terminatiois ut Quod, ut gaudet de existentia Verbi, terminantis ut Quod.

RATIO 3. est. Bonitas quā humanitas Christi redditur formaliter amabilis, est bonitas VERBI infinita: Ergo est infinitè amabilis: sicut enim bonitas ut 8. facit amabile ut 8. ita bonitas infinita facit amabile infinite.

RESPONDET Lugo. Bonitatem quæ communicatur alicui subjecto, posse dupliciter considerari in ratione tantæ bonitatis: 1° absolute & in ordine ad se: 2° relativè, & in ordine ad aliud, ut supponitur ex metaphysicis. Bonitas primo modo spectata, non reddit æquè amabile subjectum, ut est ipsa: secundo modo spectata, reddit æquè perfectum subjectum, ac est ipsa, relativè spectata: bonitas autem relativa fundatur in convenientia ad subjectum, majorique ad illud proportione; item fundatur in unione perfectiori: & sic eadem gratia magis perficit hominem, quam lapidem: & anima rationalis magis perficit corpus, quam unguis, propter perfectiorem unionem. Hanc porrò doctrinam sic applicat ad subsistentiam. Quia scil. sub-

sistentia VERBI, licet sit in se bonitas infinita, non tamen reddit humanitatem secundum se infinitè amabilem, quia non est tam bona illa subsistentia humanitati, quam ipsi VERBO: tum propter minorem proportionem cum humanitate, quam cum VERBO: tum propter magis intimam unionem: unitur enim Verbo per identitatem, humanitati per aliquid superadditum.

CONTRA est 1. Bonitas VERBI infinita, secundum se spectata, & bonitas relativa Verbi, spectata item penes Verbum, est eadem realiter: Ergo æquè amabilis: sed humanitas redditur amabilis amabilitate relativā: Ergo reddit amabilis amabilitate infinitā.

CONTRA 2°. Quia vel accipis illam communicationem, prout integratam ex persona Verbi, vel non prout integratam? si non prout integratam: non quaritur de hoc. Si autem accipis illam prout integratam: Ergo infinita amabilis propter illam.

CONTRA 3. Quia, quod non perficiat lapidem gratia, perficiat autem hominem, rejici debet in incapacitatem subjecti; cum autem sit capax sanctitatis substantialis natura humana, non est par illius, & lapidis, ratio. Quod vero sit capax sanctitatis, probatur; quia concretum illud, etiam per Lugonem, infinito amore amat: concretum autem, cum dicat duo, non possit infinito amore amari, si utrumque non amaretur, licet propter eandem rationem, infinito amore. Nec obest, quominus illud concretum infinito amore ametur, quantumvis in illo concreto non sit subsistentia & sanctitas, per identitatem cum alio extremo: quia hic non quaritur, an si spectetur secundum modū communicandi sanctitatem, infinito amore ametur? sed, an amore infinito ametur, ob titulum ipsum, talis infinita sanctitas? Et certè, concretum illud, ex gratia & lapide, non amatur tanquam concretum gratiosum: quia concretum gratiosum includit etiam subjecti capacitatem, quam negat lapis; jam autem concretum hoc, quod est ex natura humana & persona VERBI, est concretum gratiosum: cur ergo etiam infinito amore non amabitur humanitas, prout sanctificata?

Quantum ad id, quod addit de anima: si importatur aliqua imperfectio, inter unguis v.g. animatos, & caput, ea rejici debet in incapacitatem subjecti: humanitas autem, sicut est capax substantialis conjunctionis, & terminationis, sic est capax infinita sanctitatis. Et certè, positis praedictis quorum capax est, & unguis, & caput, non minus est perfectè animatus, in hac sententia, unguis, quam caput: nec minus perfectè formâ substantiali informatus, quam caput: Ergo, si valet argumentum à pari, non minus perfectè erit digna amore humanitas, prout terminata subsistentia VERBI, ac ipsa subsisten-

tiā. Dixi, *in hac sententia*: quia qui censeret non animari unguis, admitteretq; non formam substantialem animae, sed aliam in unguibus, aliam in capite, disparitatem daret: quod, cūm non æquè perfecta forma informet unguis, quām caput, minū sit perfectus unguis: jam autem æquè est perfecta subsistentia terminans natūram humanam.

RATIO 4. est. Licet imago secundum se non sit digna adoratione, conjuncta tamen cūm exemplari, est ita adorabilis: non ratione excellentiae, quam in se habet, sed ratione excellentiae, quæ est in exemplari: Ergo, licet humanitas secundum se non sit amabilis, sicut Deus: ceterum conjuncta Deo, sic amabilis est, sicut Deus; non ratione bonitatis propriæ, sed ratione bonitatis ipsius VERBI, cui conjungitur.

RESPONDET Lugo: hoc argumentum effe contra nos. Nam licet imago sit adorabilis ratione exemplaris, nunquam tamen terminat tam perfectam adorationem imago, sicut exemplar, sed inferiorem: citatque pro hac doctrina Suar. disp. 54. Sect. 4. & disp. 53. Sect. 3.

CONTRA est 1. Quia, quod attinet ad Suar. ipsius mens disputatione 53. Sect. 3, colligi potest ex eo, quod dicat doctrinam suam conformem esse Lyrano, qui docet humanitatem Christi, in quantum unita est divinitati, latrīa esse adorandam, secundum se verò hyperdulitā. Posteriori autem loco duas format Conclusiones. 1ma est: Fieri recte posset, ut prototypon in imagine uno actu adoraretur, atque hoc modo posse imaginem Christi adorari latrīa. 2da ejusdem Conclusio talis est: interdum adorari potest imago sola, ut tota materia adorationis; & tunc, quamvis non propter se, sed propter exemplar adoretur, actus tamen adorationis, est distinctus, ab eo, quo ipsum exemplar in se, & propter se, adoratur: unde non potest dici propria & primaria latrīa. Quæ secunda Conclusio non favet doctrina Lugonis, in quantum videtur nostra conclusioni opposita; quia neq; nos negamus, casu, quo ipsa per se sumatur humanitas, vel ut loquimur, casu, quo tota materia amabilitatis sit sola humanitas, quod inquam sic sumpta, non sit infinitè sancta.

CONTRA 2. Quia quantumvis in nulla suppositione possit adorari imago, quæ talis, cultu latrīæ: non sequitur quidquam contra nos; nam imago, quæ talis, non est capax substantialis excellentiae divinæ, quæ tamen est objectum adorationis; jam autem humanitas Christi, cūm sit capax suppositionis infinitæ, sit, ut potiori titulo amabilitatis infinitatem mereatur.

CONTRA 3. Quia aptari potest hoc argumentum, quod, ad eundem medium terminum urgendum, proponit sibi Lugo. Licet imago non adoretur æquali adoratione cum exemplari, nec etiam Christi humanitas, si adoretur la-

triā supremā seorsim: ceterum si adoretur simul cum Verbo, quomodo adoratur totus Christus, tunc eadem & æqualis adoratio suprema latrīæ terminatur ad humanitatem, & ad VERBUM: item quando imago coadetur, simul conjuncta cum exemplari, terminat eandem & æqualē adorationem: Ergo licet humanitas Christi secundum se non ametur, quantum VERBUM, ceterum ut conjuncta Verbo, seu ut deificata, terminat æqualē amorem.

RESPONDET Lugo, quod attinet ad imaginem, supponi falsum: nam quantumvis cum exemplari conjungatur, & adoratio terminetur ad illud aggregatum: diverso tamen modo terminatur ad exemplar, & imaginem; nam exemplar, fertur adoratio absoluta, quæ est superior: ad imaginem verò adoratio respectiva, quæ est inferior. Deinde quod attinet adumanitatem Christi, fatetur ipsam terminare partialiter supremam latrīam, quando adoratur Christus totus; quia ipsa humanitas, est parsilius compositi, quod adoratur supremā latrīa, propter summam excellentiam, quam in se habet. Quando tamen amatur totus Christus ob excellentiam Verbi, quam includit, non comantur æquali affectu omnes Christi partes, sed inæqualiter. Disparitatem assignat, quia scilicet adoratio est cultus exterior, qui indivisibiliter exhibitur toti supposito: quando enim ego afflugo prælato, non afflugo soli animæ, sed toti Prælato: amor verò est affectus interior, qui fertur ad bonum, atque adeo magis, ad magis bonum: & sicut qui amat Petrum propter ejus sapientiam, non amat æ qualiter omnia quæ sunt in Petro, sed magis amat ejus animam, quām corpus, magis caput quām unguis: sic & Deus amans Christum, non fertur æquali affectu erga omnia quæ sunt in Christo, sed inæquali.

CONTRA 1. Quando adoratur Christus, eam adorationem latrīæ participat ipsa humanitas: Ergo etiam quando amatur propter sanctitatem Verbi, amorem infinitum participat, propter eandem sanctitatem.

CONTRA 2. Quia procedit paritas, non de cultu exteriori, sed interiori: in quo solo directe latrīa consistit.

CONTRA 3. Quia, quod in Petro sapiente non æqualiter ametur caput, sed magis illud, quām unguis; id proficitur ex eo, quia titulus ille sapientia non se alligat unguibus, alligat autem se capiti pro hac vita: cūm autem conexa sit ratio personalis sanctitatis cum natura humana, sit, ut ob illam sanctitatem etiam mereatur infinitam amabilitatem; ita ut tota diversitas sit nonnisi penes modum participandi illam sanctitatem: videlicet quod VERBUM participet illam per identitatem, humanitas verò per unionem: ad quem modum participan-

di si

Disputatio V.

197

di si attendatur, ut jam dictum est s^epius, quæstionem agitur.

Objicit 1. Lugo. Quantumcunq; humanitas uniatur VERBO, & ex hac coniunctione reddatur amabilis, nunquam tamen Deus amat humanitatem, prout constituitur à VERBO, tantum, quantum diligit ipsum VERBUM; plus enim gaudet de existentia Verbi, quam de existentia illius humanitatis: alioquin non esset amor ordinatus, sed inordinatus.

Respondeatur 1. Rerorquendo argumentum, in quantum docet Lugo, concretum hoc, quod est Christus, in infinito amore amari.

Respondeatur 2. Plus Deum gaudere de existentia Verbi, quam de existentia humanitatis, secundum se spectat^a; sed non plus gaudere de existentia Verbi, quam gaudet de existentia humanitatis, prout personata: & prout est objectum amoris, integratum ex illius entitate & persona Verbi; sicque sumptam humanitatem amari, non est amari inordinata, sed amari constanter: impendendo ad objectum, eundem amorem, quando eandem rationem amabilitatis participat; quæ in Verbo & humanitate est eadem, scilicet sanctitas personalis.

Objicitur 2. Licet pernos, attributa sumuntur cum Deitate; potest unum esse perfectius alio materialiter; ergo & humanitas, licet sumatur cum coniunctione ad Verbum, potest non esse ita grata, ac ipsum Verbum.

Respondeatur. Disparitatem esse: quia in casu antecedentis identificatio illa materialiter se habet, & solum attenditur ad esse objectivum illarum formalitatum, quod non dicit æqualitatem perfectionis; in praesenti autem, illa coniunctio ad Verbum, non materialiter se habet, sed ad illam in quæstione attenditur. Unde etiam, si formaretur quæstio: an materialiter accepta attributa, prout tamen identificata Deitati, sint æqualis perfectionis? indubie sunt. Sed formatam è converso quæstione, an licet sumuntur attributa cum Deitate, possit esse unum perfectius alio materialiter? jam attenditur ad esse objectivum illorum, non ad identificationem, in praesenti autem attenditur, ad coniunctionem, quæ talem, Verbo.

Objicitur 3. Etiam attributa identificata Deitati, quantumvis materialiter sumuntur, adhuc tamen dicunt identificationem; & hoc non obstante, unum perfectius est altero materialiter: Ergo & in praesenti simile quid dicendum.

Respondeatur. Identificationem illam materialiter se tunc habere, neq; illam reduplicari; reduplicatur autem in praesenti, coniunctio cum persona divina.

Addo per modum Conclusionis. *Humanitas coniuncta divinitati, si non sumatur tanquam objectum ex sua entitate & persona VERBI integrata*

tum, adeoque sumatur non nisi materialiter, non est objectum infiniti amoris divini.

Ratio est: quia sic sumpta non plus importat, quam seipsum; illa autem in seipso non est persona divina: Ergo nec sanctitas divina: Ergo nec amabilitas divina, adeoque infinita. Et hoc puto voluit Lugo.

Aldrete disp. 48. sic discurrat. Ponit humanitatem reddi sanctam infinitè simpliciter, in genere, sanctificationis, per unionem distinctam; idque ideo: quia non est excogitabilis creatura non unita Deo, æquè sancta; tametsi haberet infinitam gratiam habitualem. Ponit deinde, posse nos loqui de humanitate ut sancta, reduplicando supra dignitatem ipsius sanctitatis secundum se; & hoc sensu, humanitas ut grata, diligitur sicut Verbum ipsum: quia hoc solum est dicere, Verbum ipsum diligi. *Id* potest reduplicari supra humanitatem, qui a grata est; ita ut hoc sensu, sit subjectum, quod amat; & dicit, sub hac consideratione non esse infinitè sanctam humanitatem, nec æquè amari, ac Deum.

Contra est. Imprimis interrogare restat, an dignitas ipsius sanctitatis, secundum se, prout communicata, sit infinito amore digna? si non est: nec erit priori modo sumpta, infinitè digna. Si est: habetur intentum. Deinde, si priori sensu est digna infinito amore sanctitas divina, etiam in posteriori reduplicatione erit digna: cum sit eadem; estq; ita subjectum amoris, ut, in hoc subjecto, involvatur ipsum illud formalisativum subjecti. Et sicut forma ignis non magis calefacit, quam ipse ignis, eo quod in ipso igne ipsa forma ignis reperiatur; ita & in praesenti. *Sed videndum quid insuper objiciat?*

Punctum Difficultatis 7.

Solvuntur Objectiones.

Objicit 1. Aldretè. Opposita sententia est inintelligibilis, quia plus gaudet Deus de existentia VERBI, quam de ipsa humanitate, quia est sancta per Verbum; etenim amor Dei sequitur bonitatem objecti: humanitas autem nequit esse pars bonitatis cum Deo: quia quod non est semper, est minus quam Deus. Et quamvis humanitas deificetur per Deitatem, minime tamen constituitur Deus; hinc sequeretur secundum Bernardum, si illa humanitas, ratione illius sanctitatis increata, esset summè bona, quod daretur summum bonum, de quo verificaretur, non esse Deum.

Respondeatur Negando assumptum. Humanitas autem secundum se, non potest esse pars bonitatis cum Deo, potest tamen prout persona; cum hoc ipso involvat personam, quæ se ipsa non est minor, personans humanitatem.

Et licet id, quod nec per identitatem, nec personaliter est Deus, sit minus Deo; non tamen id, quod licet per identitatem non est Deus, est Deus personaliter: alias darentur duo Dii, unus major, & alter minor, nempe personaliter Deus. *Hec propositio.* Humanitas deificata non constituitur Deus, indiger mollificari; indubie enim humanitas deificata constituitur Deus personaliter; admittereque, quod aliquid deificetur, & non sit Deus: est admittere consimilem distinctionem, ac admisit Porretanus, inter Deitatem & Deum.

Auctoritas Bernardi non est contra nos; quia ille solum dicit: Si Divinitas non est Deus, ut dicebat Porretanus, cum divinitas illa, debeat esse summe bona, darentur duo summe bona. Sed id ex nostris principiis non sequitur: nam nos non dividimus Personam VERBI, prout est personans humanitatem, & prout est persona: immo eam dividit potius Aldrete, consequenter non idem dicimus, ac ii, qui cum Porretano videbant Deitatem a Deo. Addo, sicut nemo dicit, minus esse perfectum universum, una cum Deo sumptum, quam sit perfectus Deus; immo multi dicunt, extensivè magis esse perfectum; ita nec debet dici, humanitatem minus esse amabilem, in quantum est terminata a VERBO. Deinde, hoc argumentum potius ostendit, quod, si spectetur sanctitas divina, secundum modum, quo communicatur, non æquè communicetur humanitati, ac ipsi naturæ divinæ: de quo non est lis.

INSTAT 1. Non potest negari, quod Christus ut homo, & secundum humanitatem, sit minor Deo, & subjiciatur Deo; unde etiam Christus dicitur minor Patre, etiam si consideretur humanitas, ut sanctificata a Verbo.

RESPONDETUR. Non importando dignitatem personæ divinæ, minor est humanitas illa; importando tamen dignitatem personæ, non est minor; sed est illa in Patre, & Pater in filio, unde etiam dicit Christus de se, *Ego & Pater unus sumus.*

INSTAT 2. Concilium Francofordiense dicit, Deus & homo erat, qui secundum Deum dicebat, *Ego & Pater unus sumus*, & secundum hominem, *Pater major me est*; & tamen non ajebat: Pater dominus meus, sed major. Ubi Concilium concedit humanitatem, etiam ut sanctificatam, esse minorem Patre.

RESPONDETUR. Negando id concedere Concilium, quod autem dicit secundum hominem, sumit illic hominem pro natura humana, sicut & Deum pro natura divina: indubie autem secundum naturam humanam minor est Patre: sed non dicit: quod minor sit secundum hominem, quatenus etiam terminatur persona divinæ.

INSTAT 3. In eo sensu, concedit Concilium, Christum ut hominem esse minorem, quoniam

gat esse adoptivum; sed loquendo de humanitate ut sanctificata, negat esse adoptivum: ergo de ipsa, ut sanctificata, concedit, quod sit Christus minor Patre.

RESPONDETUR. Francofordiense Concilium ad duo respexit. Imprimis voluisse refutare errorem, in quantum favebat Arianismo, spoliante Christum verâ divinitate, significant hoc illa verba Concilii. *Adoptivum eum filium, quasi purum hominem, calamitati humane subiectum, & quod puder dicere, servum etiam, impii & ingratis tantis beneficis, liberatorem nostrum, non pertimescitis venenosâ fance susurrare.* Eò etiam serviunt authoritates Patrum. Deinde voluit decidere hanc questionem, an debeat appellari servus: ponitque phrases quidem esse veteris testamenti, quae cum servum appellant, v.g. *Da imperium servo tuo: &, Nolitimer servus meus Iacob.* Concludit tamen non debere appellari servum, licet possit appellari minor Pare, eò quod minor Patre dicatur in novo testamento, sed nullibi servus. Verba Concilii sunt. *Postquam autem reseravit umbram veritatis, que sub allegorica silva latebat, nusquam eum à Patre servum vocatum legimus &c. nec Filium, Dominum eum suum appellasse.* Fatetur autem Concilium, quod appelletur minor, sed non debet dici servus. Verba Concilii sunt: *Et secundum, inquit, hominem, Pater major me est, & tamen non ait; Pater Dominus est.* Sed inde non appetet, quid contra nos sequatur? Deinde expressa sunt verba Concilii; quod illa verba, *Pater major me est*, dicat Christus secundum hominem, adeoque secundum humanitatem. Ergo non secundum quod dicit personam Verbi, & secundum quod ab ea significatur; cui oppositum videtur arguens velle evincere. Denique alia est haec propositio: Humanitas sanctificata potest dicimur minor Patre, non tamen serva. Et alia haec: Potest dici minor Patre ut sanctificata, prius illud est verum, sed non posterius; de quo tantum hic agitur.

OBJICIT 2. Aldrete. Humanitas non ita sanctificatur, a Verbo, ut ipsa, prout sanctificata, sit adoranda illa latraria perfecta, quam adoratur Deus, pro quo recitat plures authoritates.

RESPONDETUR. Illa omnia procedere de humanitate, secundum se spectata: non autem prout importat personam sanctificantem; salvaturque, quod summè adoretur sola Trinitas: cùm illa adoratio humanitatis prout terminata, sit adoratio personæ Trinitatis, habentis rationem terminantis humanitatem.

OBJICIT 3. Si humanitas, esset sancta simpliciter infinitè, ita ut redderetur non minus amabilis, quam Deus ipse: non posset Deus, pro suo libero beneplacito, impedire illam sanctificationem; nam objectum, quod representatur ut dignum summo amore, necessario amatetur

Disputatio V.

199

tur à Deo; ita, ut si in potestate Dei sit, ponere illud objectum, non possit illud non ponere, quoniam objectum infinitum necessariò rapit divinam voluntatem.

R E S P O N D E T U R. Sequelam & omnes probationes fore veras, si illa sanctificatio sit infinita, non tantùm quoad formam sanctificantem, sed etiam quoad modum communicandi se illi forma sanctificanti. Et quia medio non nisi illo modo, proceditur ad habendam illam formam sanctificantem, cùm ipse ille modus, ad sui amorem non necessiter, potest pro libitu Deus nolle, ut se, eo modo, infinitè diligibilis sanctitas communicet. Rursus, quamvis Deus necessitaret ad amandam illam sanctificationem æstimative: non tamen decretivè; quia ne decerneretur, potest habere rationes; ne æstimetur, nullas de quo etiam aliás actum.

I N S T A T 1. Pater aëternus, pro priori originis, ante existentiam Filii & Spiritus Sancti, cognoscit relationes Filii & Spiritus Sancti, & illas amat, non liberè, sed necessario: amatque ipsorum existentiam; ergo etiam, si humanitas posset reddi summè bona, non posset non amari, ut existeret.

R E S P O N D E T U R. Id verum esse, si & quoad modum, & quoad formam sanctificantem, amandam, necessitaret Deus. Disparitas ergo exinde est, quia in casu antecedentis est necessitatus, etiam quoad modum; non autem in casu consequentis. Deinde, quia ut amet Pater, etiam existentiam aliarum personarum, necessitatur: nec potest habere rationem ut non amet; jam autem non possunt quidem haberi rationes, ne Deus æstimativè amet existentiam humanitatis, habentur tamen, ne amet decretivè. Quæ autem ad probationem antecedentis sibi adducit, ea concessa sunt in prima parte. Phrasis etiam non est exacta; quia licet sit prioritas originis, non tamen, est ante existentiam aliarum personarum.

I N S T A T 2. Si humanitas Christi per sanctitatem divinam redderetur summè amabilis, redderetur etiam omnino indefectibilis, & ens necessarium; nam carteris paribus, majus bonus est, esse perfectionem omnino indefectibilem, quam defectibilem, necessariam, quam contingente; quod est rationis ductu manifestum. Ergo si humanitas Christi esset summè bona, summè amabilis: nullà ratione posset absolvè magis esse amabilis; ac proinde non careret necessitate existendi, estque indefectibilis.

R E S P O N D E T U R. Verum id fuisse, si etiam quoad modum communicanda summa amabilitatis, habuisset infinitatem Incarnationis: item, quæ si æqualis esset necessitas pro decretiva, ac pro æstimatoria. Deinde, cùm necessitas extendi sequatur naturam, quæ per se uniri non potest, consequenter nec fundat communica-

tionem idiomatum: atque adeo nec reddet humanitatem indefectibilem; potest autem reddere, ex dictis, humanitatem sanctam. Qui autem negaret, ab ipsa natura divina sanctificari humanitatem, daret disparitatem; quod ista indefectibilitas non sequatur virtualitatem personæ, adeoque nec tribui ab illa possit, cùm tamen sanctitas sequatur personam.

I N S T A T 3. Non est, cur creatura possit Deo coequari in sanctificatione, non autem in aliis perfectionibus Dei.

R E S P O N D E T U R. Retorquendo argumentum, cur possit sanctificari humanitas sanctitate, & non possit saltem finitè, ubicari immensitate? sicut ergo Aldrete recurrit hinc, ad sua principia, ita recurrentum erit ad allatas supra disparitates.

I N S T A T 4. Deberet humanitas reddi sanctam indefectibiliter, si fieret summè sancta; sanctitas enim indefectibilis, est perfectio in genere sanctitatis.

R E S P O N D E T U R. Reddi illam sanctam indefectibiliter, quoad formam sanctificantem, non autem quoad modum sanctificandi, quiesce defectibilis.

I N S T A T 5. Quia recursus ad hoc, quod illa sanctitas, quoad modum, non infinitè communicatur humanitati, non tenet; nam totus ille modus in hoc staret, quod non communicatur per identitatem. Hoc autem non tenet: quia gratia habitualis, quæ defacto datur, non minus denominat subjectum gratum, quam alia gratia habitualis, quæ seipsa uniretur; nec minus reddit intelligentem intellectio, sive ponatur unita mediâ virtute, sive non; materia item quantitate affecta non minus redditur impenetrabilis, quam si illi identificaretur quantitas; idem dicendum de ubicatione, duratione &c. Demus etiam aliquam substantiam, quæ per se ipsam cognosceret, & aliam, quæ per distinctam intellectionem, sed parti claritate, perciperet objectum: quis dubitat, hanc secundam æquè reddi intelligentem, ac primam? Denique per Patres, relatio Filii in divinis, æquè perficit Patrem, ac Filium, quamvis distinguatur realiter à Patre, non à Filiō, hocque tenent PP. qui infestationem unius personæ explicant, per inexistentiam unius personæ in alia.

R E S P O N D E T U R. Negando quod assumitur. Instantia de gratiâ, intellectione &c. solùm probant esse æqualitatem quoad effectum formalē habendum, non autem quoad modum habendi. Nam esset creatura perfectior indubie, quæ per suam substantiam intelligeret, quam quæ per actum distinctum; licet in hoc, quod est attingere objectam, æqualitas esset. Instantia illa Theologica non tenet: quia concedo, Patri inexistere per infestationem Filiationem: sed nego, quod perficiat Patrem; perfici enim istud, non appetet, quid aliud sit quam consti-

* r 4 tui?

P
MLOD
SWSR
5.6.14.
V
5

tui? Pater autem non constituitur Filiatione. Quod autem Pater non minus sit perfectus, quam Filius, & è converso: oritur ex aequivalencia unius perfectionis ad aliam: non autem, quod una persona perficiat aliam, hocque solum volunt auctoritates, quas inibi adducit Aldrete.

DIFFICULTAS II.

De Gratia habituali & Capitis in Christo.

AS SERO 1. *Dari in Christo gratiam habitualis.*

RATIO asserti est authoritas Scripturae, & Patrum. Nam illum locum; *Vidimus illum quasi unigenitum à Patre, plenum gratia & veritatis*, communiter interpretes accipiunt de gratia habituali. Locum item illum; *propterea unxit te Deus Deus tuus oleo latitie, præ confortibus tuis*, quamvis non pauci accipiant de gratia unionis, nihilominus Athanasius Serm. 2. contra Arianos, intelligit eundem de gratia habituali. Authoritates PP. plures afferunt Suar. disp. 18. Sect. 11. Suffecerit Authoritas Augustini 15. de Trinitate cap. 26. *Dominus ipse IESVS, non solum Spiritum Sanctum dedit, ut Deus; sed etiam accepit, ut homo; & propterea est plenus gratia, quia unxit eum Deus Spiritu S. non utique oleo visibili, sed dono gratiae, quod visibili significatur unguento, quo baptizatos ungit Ecclesia.*

ASSERO 2. *Vsum, ad quem ponenda est gratia habitualis in Christo, esse, ut perficiatur natura humana, in esse principii, connaturalius operantis actus supernaturales, à natura humana elicibilis. Utid totum explicetur.*

SUPPONO 1. definivisse VI. Synodus Actione 4. duas esse operationes in Christo, divinam & humanam, inconfusas; à duobus principiis, licet ab uno operante, hoc est, unâ personâ, utriusq; naturam terminante, proficientes.

SUPPONO 2. Operationes proficetas à natura humana Christi, quâ tali, duplices fuissent; quasdam quidem naturales, & quasdam supernaturales, naturalis operatio fuit, v. g. appetitus comedendi vel bibendi: supernaturalis autem v. g. oblatio, tolerantia illius sitis, &c. similia.

SUPPONO 3. Christum secundum humanam naturam spectatum, non fuisset principium proportionatum actuum supernaturalium. Ratio est: quia causa naturalis, ut est humanitas Christi, improportionata est effectui supernaturali; hoc ipsi enim ille effectus non esset supernaturalis, si alicui principio creato, secundum vim & exigentiam illius naturalem, deberetur.

SUPPONO 4. Principia naturalia dupliciter proportionari ad actus supernaturales. Primo per aliquid permanens coniunctum sibi, & ele-

vans principium naturale; qualis est in nobis habitus gratiae, fidei &c. Secundo, per aliquid transiens, hoc est, per auxilium Dei extrinsecum.

SUPPONO 5. Quando proportionatur potentia, per aliquid intrinsecum & permanens, istam proportionandi rationem, esse magis con naturalem, quia magis accedit ad naturam, quæ est principium motus ab intrinseco.

Ex his suppositis, patet jam, cui usui data sit Gratia habitualis Christo.

Restant contra nostram explicationem solvenda objectiones.

DICES 1. Si Christus habuisset gratiam, tota illa simul infundi debuisset; alias non fuisset plenus gratiae & veritatis; infundi autem illi tota simul gratia quam habuit, non potuit; quia quomodo crevisset gratia apud Deum & homines, & quomodo nobis meritus fuisset tota vita?

RESPONDE TUR. Duo h̄c distinguenda esse. Primum, An Christus non nisi in instanti conceptionis suæ meruerit, non autem tota vita? Alterum: An in instanti sue conceptionis totam gratiam habuerit? Hoc secundum est verum, ut probat allata scriptura, quando autem dicitur, profecisse gratia; id intelligendum est, quod proficiebat in ordine ad nos, monstrando per opera bona gratiam, quam habebat, ut interpretatur Bernardus homil. super missus. Et Athanasius, lib. 4. contra Arianos, longè, post medium, ut citat Amicus h̄c num. 28. Quod autem ad meritum, quo meruit nobis, attinet; tota vita suâ merebatur, ut docet Suar. d. 39. Sect. 3. & Amicus disp. 26. Sect. 5.

DICES 2. Gratia in nobis ideo exigitur, ut nos constituant in esse filiorum Dei; cum ergo jam Christus habeat ex vi subsistentia Verbi, nulla illi debetur gratia. Idem etiam de habitibus consequentibus gratiam, sic proponit Lugo. Habitus virtutum in tantum prærequirunt gratiam, in quantum prærequirunt subjectum constitutum in ordine divino; sed Christus, ut homo, etiam sine gratia habituali, supponitur constitutus in ordine divino; ergo jam habet aliquid, ratione cuius debeatur sibi tale genus operationum, etiam sine gratia habituali.

RESPONDE TUR. Gratiam quidem exigit etiam ideo, ut nos constituant in esse divino; exigitamen & ex alia ratione, ut in nobis sit principium permanentis operandi supernaturaliter: nam gratia contritionis in peccatore præcedens contritionem, non est constitutiva Filii Dei, & tamē est principium operandi supernaturaliter; ex hoc itaque titulo, debebatur Christo gratia habitualis: quod procedit etiamsi non ponatur, quod gratia ipsa elicitivè ad omnes operationes concurrat; idque ideo: quia si ipsi alii habitus elicitivè concurrunt, ne fint sine sua rādice,

dice, adhuc in Christo requiretur gratia habitualis.

Quod autem attinet ad illos habitus consequentes gratiam, an illi potuerunt connaturaliter dari, non mediante gratiā? negat Lugo, cuius prætermis̄ ratione, hæc posset assignari. Consequentia alicujus esse, determinant sibi illud esse, & non aliud. Sic v. g. talis color est quid consequens ad esse vini; talis sapor ad esse panis; ita ut connaturaliter talis sapor non possit dari carni, & sapor carnis non possit dari vino. Cū ergo habitus infusi sint consequentes, ad esse divinum participatum, ut suppono ex materia de gratia; fit, ut illa consequentia determinent sibi certum esse divinum; quo non supposito, petunt connaturaliter non infundi subjecto. Quia ergo esse divinum, quod habetur à terminatione personali, non erat illud certum esse, quod sibi determinant habitus: fit, ut connaturaliter perant non infundi ad solam exigentiam gratia unionis; sed petunt infundi non nisi ad exigentiam talis esse divini participati, hoc est gratiæ habitualis. Quamvis autem esse divinum personale sit perfectius, esse divino participato per gratiam; sufficit tamen, ut exigatisam infusionem gratiæ, cui postea tales habitus debentur: ex eoquè quod sit perfectior gratia unionis, non sequetur immedia exigentia habituum; nam etiam perfectius esse hominis, non exigit multas perfectiones, quas exigunt ignobiliora entia. Quod ulterius in id principium referri debet; quod scilicet debeat esse proporcio, & majoritas quædam proportionis spectari, inter exigivum & cœgitatum: magis autem proportionantur habitus cum gratia, tanquam sui radice.

INSTABIS. Cur connaturale illud comprincipium, eliciendorum actuum supernaturale, non erit sola gratia unionis?

RESPONDETUR. Quia gratia unionis, non plus est, quam ipsa persona Verbi unita: persona autem, quæ tali, convenit quidem dignificare actiones, sed non convenit principiare in genere efficienti; sed id spectat ad naturam, & ad principianaturæ superaddita, quæ sunt distincta ab ipsa persona operantis.

DICES 3. Quod est substantialiter & essentialiter tale, non potest reddi per accidens tale; sicut quia albedo essentialiter est alba, non potest reddi per accidentalem sibi albedinem alba; ergo nec humana natura Christi, quæ est substantialiter & essentialiter divina, propter unionem cum persona divina, poterit reddi dividaper infusionem gratiæ.

RESPONDETUR. Negando consequiam. Quia quando dicitur non posse aliquid, per superadditum accidens, esse tale, quod est tale essentialiter; id accipiendo est in eodem genere; & quasi perficiendo illam ipsam formalitatem, à qua aliquid redditur tale. Et sic albedo

essentialiter alba, in genere albedinis non potest reddi alba, nec potest albedo dealbari. Quia verò quando redditur Christus substantialiter sanctus sanctitate personali, sanctitas habitualis non sanctificat ipsam sanctitatem personalem, nec tribuit sanctitatem in eodem genere, hinc id legitime facere poterit.

ASSERO 3. Sanctitatem habitualem Christi non esse infinitam simpliciter & entitative.

RATIO: Quia, ut suppono, non est possibile ullum infinitum creatum, categorematicum.

Possunt tamen dari aliqui sensus & formalitates, ratione quarum illa gratia potest dici infinita.

I. Sensus desumptus ex S. Thoma q. 7. a. 10. in corp. Ubi dicit illam in ratione entis fuisse finitam, in ratione gratiæ infinitam; subditque: Eò, quod gratia conferatur anima Christi, sicut cuīdam univerſali principio gratificationis in natura humana, secundum illud ad Ephes. I. Gratificavit nos in dilecto Filio suo. Et certè virtus universalis, quantumvis sit finita in entitate, nihilominus à virtutibus quibuscumque particularibus adæquare non potest. Sic lux solis, ut ibidem dicit S. Thomas, est quodammodo infinita, quia est quædam virtus universalis, candelarum luce, quantumvis multiplicatâ, non adæquabilis. Cū ergo gratia Christi sit etiam universalis, à nullis etiam particularibus gratiis adæquare potest; quod autem est à nullis finitis adæquabile, suo sensu infinitum dici potest.

II. Sensus desumitur ibidem ex articulo 12. in corp. Mensura alicujus formæ est finis, ad quem est illa forma. Et sic, quando aliquid attingit ad ultimam perfectionem, & possessionem finis, quem potest talis forma habere in natura, dicitur habere perfectissimam formam, ita v. g. intellectus, in ratione intellectus, ille est perfectior & major, qui magis & perfectius attingit veritatem: eò, quod veritas, seu cognoscibile, sit objectum intellectus. Porro etiam gratia suum finem & mensuram habet; omnia enim in numero & pondere & mensura disposita sunt: hic autem finis gratiæ non alius est, nisi unio ad Deum; cū ergo tanta sit unio gratiæ illius cum Deo, quanta à possibili creatura attingi potest: cū supponat Deum humaniti personaliter unitum, quod nulli puræ creature competit; fit, ut illa gratia, in ratione gratiæ, infinita sit, utpote à nulla creata gratia attingibilis. Unde etiam, licet possit Deus aliquam majorem, & digniorem in entitate facere gratiam habitualem, quam sit gratia habitualis Christi; tamen non potest facere, ut dicat majorem unionem cum Deo, atque gratia, dicens unionem cum Deo, personaliter naturam humanam terminante.

III. Sensus, qui coincidit cum primo. Quia nullius puræ creature gratia, ad tot effectus ordinatur, ad quot ordinatur gratia in Christo; ex illius enim plenitudine accipiunt omnes. Addo, qui

Tractatus III.

qui poneret in Christo gratiam etiam infinitam entitativè, non ita exaltaret humanitatem Christi, ut posita illa infinita gratia, poneret aliquod condignum excellentiæ Christi. Ratio: quia adhuc illa infinita entitativè gratia, erit quid creatum, æquabile ab alio creato; jam autem excellentia Christi personalis, est infinita, & inadæquabilis.

Quod attinet ad gratiam Capitis. Suar. & Vasq. concilient, illam esse eandem cum gratia habituali; dicuntque quod illa qualitas, in quantum est singularis hujus humanitatis, allativa eidem suæ excellentiæ, vocatur gratia; & in quantum est principium merendi aliis, vocatur gratia Capitis. Amicus autem disp. 17. num. 36. dicit, gratiam capitis esse gratiam unionis.

A S S E R O cum distinctione: *Si nomine gratie Capitis intelligas, gratiam infinitam meritam & satisfactionem, ad debellandum infinitum offense; sic gratia Capitis, non aliud est, quam gratia unionis.*

R A T I O: Quia hoc significativum non aliunde habetur, quam à persona unita, infinitè dignificante.

Si autem nomine gratie Capitis intelligas, gratiam que est completivum principium naturæ humanae, in ratione conaturalius agentis supernaturæ, quorum tamen derivatio est ad bonum membrorum; sic gratia Capitis erit gratia habitualis.

R A T I O: Quia nulla est necessitas illius distingendæ.

P R Ä M I T T O 2. *Posse oriri impeccabilitatem, ex gratia prædeterminante physicè, defacto tamen non esse ortam.* Quod potuerit oriri.

R A T I O est. Quia concessimus alias possibilis esse gratiam prædeterminantem; ergo etiam possibilis erit gratia, prædeterminans ad impeccabilitatem; ergo ulterius possibile fuit, illam dari in Christo.

Defacto tamen non esse datam.

R A T I O est. Quia non est data respectu operationum Christi liberarum; nam gratia prædeterminans, ut suppono, destruit libertatem, non etiam data est ad aëtus necessarios; quia est otiosa: cùm illa etiam non posita, aliunde fuerit determinatus Christus ad non peccandum, nec datur aliunde exigentia illius pondæ: sicut datur necessitas ponendæ visionis in Christo, quamvis aliunde redditus sit etiam impeccabilis Christus.

P R Ä M I T T O 3. *Posse oriri impeccabilitatem Christi, ex unione hypostatica; ita, ut illa stante indisponsabiliter, etiam de potentia absoluta, impossibile fuerit Christum peccare.* Hæc indispensabilitas vocari solet, impeccabilitas physica, hoc est naturalis, naturam pro essentia, sumendo. Et de hac in præsenti decidi debet. Negat Christo impeccabilitatem istam physicam Durandus, Scotus, Pontius, q. II. n. 29. Affirmat S. Thomas, Suar. Lugo, Amicus.

D I C E N D U M est. *In unionis hypostatica reddi Christum impeccabilem; consequenter, esse in illo physicam impeccabilitatem.*

P R O B A T U R I. Authoritatibus, quas fuisse citat Suar. ex illarum tamen plerisque non plus elici potest, quam, quod natura assumpta peccare non potuerit; sed non dicunt expresse, id fuisse habitum formaliter ex vi unionis. Afferruntur, quæ videntur clariiores.

I. Sit Origen. 2. Periarchon. cap. 6. *Ferrum inquit, naturæ suæ capax & caloris & frigoris, statim semper intra fornacem ignis continetur, dici poterit incapax frigoris: sic, Christi anima in Deo semper existens, quidquid agit, quidquid intelligit, Deus est; & ideo inconvertibilis est, & immutabilis, quia inconvertibilitatem, ex Dei Verbi unione indiscierit ignita possedit.*

II. **A U T H O R I T A S** est. Athanasii, inserta 6. Synodo actione 8. Cùm enim Apollinaris negaret, Christum animam & voluntatem humanam habere: idque ideo, ne concedere cogatur, illum esse capacem peccati. Respondit Athanasius, inquit Suar. *nihil esse timendum; quia per ipsam assumptionem, illa voluntas impeccabilis facta est.*

3. **A U T H O R I T A S** est Augustini lib. de Correptione & gratia cap. II. *Nec que metuendum erat, inquit, ne isto ineffabili modo, in unitatem personæ, à Verbo Deo, humana natura suscepta, per liberum voluntatis peccaret arbitrium; cum ipsa suscep[t]ionalis esset, ut natura hominis, à Deo ita suscep[t]a, nullum*

DIFFICULTAS III.

De Impeccabilitate Christi.

Sicut hanc quæstionem tractent aliqui, ubi a-gunt de defectibus à Christo assumptis, uti Suar. disp. 33. & Amicus disp. 24. alii, cùm traducent de libertate Christi, quam utramque quæstionem conjunxit Lugo, disp. 26.

In hac quæstione certum est, defacto Christum non peccasse, fundatur id in pluribus locis Scripturæ. Clarus est ille Joan. 6. *Quis ex vobis arguet me de peccato? & ille; Qui peccatum non fecit.* Examinandum superest, unde impeccabilitas ista Christi orta sit? & an illa sit physica, an moralis? &c.

Punctum Difficultatis I.

Unde Impeccabilitas Christi oriatur?

P R Ä M I T T O 1. *Posse oriri impeccabilitatem Christi, & defacto totaliter, in suo ordine, ortam esse, ex visione beatifica.*

R A T I O: Quia si visio beatifica, est in beatis principiis impeccabilitatis, non videtur, cur illam non fundarit etiam in Christo?

lum in se motum male voluntatis admitteret. Si milia habet Enchyridii cap. 40. ubi de Christo loquens. In ipso, inquit, exordio naturae sua, quo sivecepit, Verbo Dei copularetur in tantam persona unitatem, ut idem ipse esset Filius Dei, qui Filius homini, & filius hominis qui filius Dei; ac sic, in natura humana susceptione fieret quodammodo ipsa gratissimi homini naturalis, quia nullum peccatum posse admittere. Coincidit locus Fulgentii lib. 3. ad Thrafitundum. Propterea, inquit, Christi humanitas sine peccato permanxit; quia eam in unione persona divinitas accepit, quia naturaliter peccare non potest.

RESPONDEBIS, quod PP. citati, referant quidem id in assumptionem; sed non dicunt, etiam per absolutam potentiam, Christum peccare non posse.

CONTRA: Tum quia, verba Patrum simpliciter sunt accipienda, nisi aliquid obsit; simpliciter autem accipientur, si ponatur, quod id, nequidem de absoluta potentia, in Christo evenire possit. Tum quia, si absurdum est dicere, quod Christus actu peccaverit; absurdum etiam erit dicere, quod de absoluta potentia peccare potuerit. Tum quia Fulgentii authoritas, videtur id velle, scitum enim est, Deum, ne de absoluta quidem potentia, peccare posse.

Probare Conclusionem ratione paulò difficultius censem authores.

Expenduntur rationes pro Conclusione.

1. RATIO afferri potest. Impossibile est, etiam de absoluta potentia, actionem, quæ non potest non esse Deo grata, esse peccaminosam, Deo ex officia, seu Dei offensiva; at quælibet actio, humanitatis Verbo hypostaticè unitæ, non potest Deo non esse grata; ergo eam impossibile est, de potentia absoluta, fieri peccaminosa deo que Dei offensiva: ergo ultius, impossibile est, humanitatem unitam hypostaticè Verbo posse peccare, de potentia absoluta. Major per se constat; quia impossibile est, opus gratiaræ, esse Dei offensam, seu peccatum; sicut impossibile est, opus luminis esse opus tenebrarum. Minor probatur: Impossibile est actionem, quam afficit gratia unionis, posse esse Deo non gratam; sed quilibet actionem humanitatis, unitæ Verbo hypostaticè, afficit gratia unionis; ergo quilibet actio, humanitatis unitæ Verbo, non potest non esse Deo accepta. Minor probatur. Quilibet actionem humanitatis unitæ Verbo, terminat Verbum; quia actiones humanitatis, sunt actiones Verbi, non solum imputatiæ, sed veræ & physicæ: hoc autem non aliud est, quam, quamlibet actionem, humanitatis unitæ Verbo, afficit unionem. Illustratur hoc argumentum, instantia de gratia habituali, quæ cum afficit aliquod

opus, impossibile est illud opus, esse peccaminosum.

RESPONDERI potest. Imprimis hoc argumentum videtur supponere aliquid falsum: nempe actiones humanitatis terminari à Verbo; quæ tamen sunt interminabiles, cum non sint substantia. Sed independenter ab hoc principio, argumentum nondum convincit; probat enim multum: quia probat, quod si per impossibile v. g. mentiretur Deus, vel humanitas assumpta, illud mendacium non sit futurum peccatum, esset enim Deus; consequenter probatur, Deum posse exercere actiones essentialiter malas; quia illæ, hoc ipso, quod exercerentur à Deo, fierent optimæ: nam essent Deus substantialiter; & exercitæ à Christo, dicerent rationem actionum affectarum unionis hypostaticæ. Et certè, antecedenter antequam cogitetur, à Deo fieri illas actiones, habetur illarum dissonantia; hinc quamvis intelligeretur Deus illas exercere, adhuc essent malæ; querere ergo restabit, cur illas etiam Christus exercere non possit in natura assumpta?

2. RATIO est Vaquez. Unio hypostatica est formalis sanctitas, cum qua magis pugnat peccatum, quam cum gratia adoptionis: implicat autem, cum gratia adoptionis, peccatum.

RESPONDERI potest, non esse demonstratum, quod peccatum non possit simul stare cum gratia, & defacto negat id Suarez, & multi post illum. Et certè qui negat, cum unione hypostatica, non posse stare peccatum, negabit etiam de gratia sanctificante.

3. RATIO est, quæ utitur Lugo. Quia humanitas illa, ut dictum supra, sanctificatur sanctitate infinita: adeoque infinitè, in genere sanctitatis participata; ergo sanctificatur, quantum fieri potest, in genere sanctitatis participata. Cum itaque non repugnet, ex conceptu suo, in ordine creato, aliquam creaturam ita esse sanctam, ut, in sensu composito formæ sanctificantis, repugnet illi peccatum grave: necesse est hunc effectum formalem tribui humanitati, ab infinita sanctitate, quæ sanctificatur; quia summa sanctitas, debet reddere subjectum summè sanctum, quantum subjectum illud intelligi potest capax sanctificari.

RESPONDERI potest. Hoc argumentum imprimis non esse positivum, quale forte prætendebat afterre Lugo, sed merè negativum; sicut enim in hoc principio: Non implicat contradictionem, tales impeccabilitatem communicari humanitati: verterentque Scotistæ; Non implicat contradictionem, non tribui à sanctitate summa, summam sanctitatem subiecto. Præcipue, quia apud Lugo, non valet hæc consequentia: Album ut 8. reddit subiectum album ut 8. ergo & sanctitas infinita, faciet subiectum infinitè sanctum: ut colligi potest ex doctrina illius, quæ docet, infinita sanctitas

tate

tate Verbi, nonnisi finite sanctificari humanitatem. Vel, si implicat contradictionem, à summa sanctitate Verbi non tribui summam sanctitatem humanitati; restituunt argumentum Scotistæ, & dicent; non implicare contradictionem, ut, cum summa sanctitate participata, stet peccabilitas humanitatis; quamvis non sit peccatorus actus, aut de lege ordinaria. Rursus idem argumentum in principiis Lugo multum probat, quod sic ostenditur; Non implicat contradictionem, à summa sanctitate Verbi tribui summam sanctitatem, incompossibilem cum habitu vito, cum actu objectivè & materialiter pravo: ergo illam defacto tribuit Verbum humanitati, quæ consequentia est falsa apud Lugo, qui possibile esse utrumque hoc assenseret. Præterea, possibile est, tribui à Verbo dignitatem talem humanitati, ut cum illa dignitate non possit stare debitum pœnæ ullius, & cætera similia, quæ negat Lugo.

In forma autem responderi sic potest: Sanctificari scilicet humanitatem, quoad formam unitam humanitatis, summe; sed non sanctificari summe, in ordine ad oppositionem cum peccato; idque propterea, quia non implicat contradictionem, cum summa sanctitate personali, in natura, ab illa personalitate distincta, stare rationem peccabilitatis.

4. **RATIO** est; quâ utitur Suarez, Valentia, Amicus. Quia si peccaret humanitas, peccaret Verbum, non tantum per communicacionem idiomatum, & in assumpta natura, verum etiam intrinsecè, & in propria natura, quod ipsum probatur. Verbum enim, per unionem hypostaticam, fecit sibi suam naturam humana; non minus, quam quodlibet suppositum facit sibi suam naturam, cuius est suppositum: ergo tenetur illam regere ut suam, in omnibus actibus; ergo si in aliquo deficeret, defectus imputaretur Verbo, ut causè particulari suppositanti. Et quia agere contra debitum, est intrinsecè malum; ideo enim creatura peccat, quia facit contra debitum rationis: ergo etiam peccaret Deus, si per impossibile, faceret contra debitum rationis; ergo, cum Verbum debat regere humanitatem ut suam, si illam permetteret peccare, faceret contra debitum, adeoque peccaret. Illustrari hoc solet instantiâ ab anima rationali, quæ unita corpori contrahit naturale debitum regendi corpus suum, & defectus corporis imputantur animæ, defectusque appetitus inferioris imputantur appetitiū superiori. Illustratur item instantiâ, petitâ ex subordinatione servi ad dominum, filiorum ad Patrem; in quibus omnibus, superior tenetur regere inferiorem: Ergo etiam ex unione, incumbet Verbo, regere humanitatem; & nisi eam regat, redundabit defectus in Verbum. Totum id infundat huic principio Amicus. Quia scilicet, quoties duo uniuntur in eadem natura,

vel persona, inferius naturaliter subordinatur superiori; & consequenter, superiori incumbit cura regendi inferiorem, cum enim nequeant duo invicem unita, non manere invicem subordinata, necessario dicitur inferius subordinari superiori: & consequenter, superioris reget inferius: quod etiam docuit Epiphanius in Anco-
rato, ubi in id refert impeccabilitatem Christi, quia, inquit, *Verbum virtute sua frenabat inferiorem naturam, ab omni inutili carnali turba.*

RESPONDERI potest. *Quod nulla specialis gubernatio, humanitatis afflumptæ, spectat ad Verbum, quæ non spectat ad reliquias Trinitatis personas; sed reliqua Trinitatis personæ, ex vi illius gubernationis, non tenentur impedita peccatum humanitatis: ergo nec tenetur Verbum.* Minor probatur, quia etiam oppositi non agnoscent hanc obligationem in reliquis personis. Major probatur: quia illa specialis gubernatio, debet esse actus quidam domini, & exercitium potestatis, supra humanitatem; nullum autem speciale dominium, & exercitium potestatis habet Verbum, respectu humanitatis, quia hoc dominium, & exercitium potestatis est aliquid ad extra: omnia autem opera ad extra, sunt communia toti Trinitati. Rursus, quia ita obligatur suppositum divinum ad gubernandam humanitatem in suo genere, sicut suppositum creatum obligaretur, etiam ex suo genere, ad gubernandam eandem, si fuisset terminata illa natura propriâ subsistentiâ; sed suppositum creatum non fuisset obligatum, ad gubernandam illam naturam. *Quod ipsum probatur: quia illud suppositum, vel est modus, vel realitas superaddita, vel formalitas; nulli autem ex his illa gubernatio competit; cum gubernatio sit actus profectus à principio cognoscitivo: modus autem, & realitas, & formalitas illa, vim hanc non habent.* Porro ad nihil plus tenetur, vi unionis, suppositum increatum respectu naturæ, nisi, quod praestitisset in suo ordine subsistentia creata. Et sic, quia subsistentia creata, in suo ordine significat actiones; significabit etiam in suo ordine, adeoque divinisabit suo modo operationes subsistentia increata: *Quia subsistentia creata perficit naturam in suo ordine ad operandum: perficiet etiam subsistentia increata: & quia nullum speciale regere est in persona creata; nec erit in persona divina, licet illa sit cognoscitiva.* Et certè, hoc quod est terminare personaliter, & facere subsistere præcisè, & formaliter, non dicit quidquam, quod fiat vitali modo, sed facit hoc suppositum ut ita dicam, mortuo modo; cum autem iste actus gubernationis fiat vitali modo, non videatur, unde oriatur ista obligatio gubernandi, ex vi præcisè perfonationis.

Denique Major illa probatur. Quia ista obligatio gubernandi, vel est ex vi & essentia supponitandi

sitandi & terminandi naturam : vel ex vi terminandi, hac speciali, hoc est divinā. Non ex vi & essentia suppositandi in communi. Tum quia, ut dixi, suppositum quā tale, habet se mortuo modo circa actiones. Tum quia, si ista gubernatio provenit ex vi subsistendi, hoc ipso debet supponere potestatem istius gubernationis, quae tamen non supponitur, ut dictum. Tum quia, ut concedit Suarez, casu, quo Angelus afflumeret hominem, non haberet natura angelica vim gubernandi voluntatem hominis, ducendique pro suo arbitrio. Quodsi ea obligatio provenit, nonnisi ex hac speciali ratione terminandi divina; non debebat assumi, quod ita obligetur persona divina, dirigere humanitatem assumptam, sicut fuisset obligata persona creata; ergo ulterius ostendere debes, cur in suo ordine divinito, facere aliquid deberet persona increata, quod non fecisset creata.

Adequa attulit Aldrete, disp. 60 solvenda.

Addo. Nego, quod tunc Verbum in propria sua natura peccaret. Nego, quod illam teneatur regere, in omnibus actibus. Nego, casu, quo deficeret humanitas, defectum imputandum Verbo. Quero, unde sit potestas specialis regendi humanitatem titulo unionis? Non habet se Pater aeternus respectu humanitatis praeceps ut dominus, qui tenetur peccata servorum impedit, cur se ita habebit Verbum? & hoc potius erit resolutivum impeccabilitatis. Quid item facit major illa coniunctio cum Verbo, ut inferat obligationem? illudque ipsum, ex quo orietur illa obligatio, erit salvativum impeccabilitatis. Concedo, quod magis propinquum reddat unio hypostatica. Concedo, quod reddat humanitatem, dignam latriam, immediatam supremam. Sed quereretur stat; cur exinde sequatur impeccabilitas? Addo, quod non teneat paritas, ex eo, quod Dominus v. g. teneatur impedire peccatum servi, teneri ad id Verbum. Quia nec teneat paritas, simpliciter ad Deum; cuius major est connexio, propter transcendentalem ordinem creatoris ad creaturam: quam sit conexio Domini ad servum. Et sicut titulus causae primæ id excusat, cur non excusabit in Verbo, respectu humanitatis? & quæ legitima ratio hujus assignabitur, illa salvabit impeccabilitatem Christi. Quod autem ille dicit, etiam Patrem aeternum habere specialem obligationem, ne Christus Filius suus naturalis peccet; id non videatur stare: quia cum haec obligatio oriatur, per Aldrete, ex suppositione unionis hypostaticæ, cum illam non dicat Pater, præceps Patri non deberet defectus ille tribui.

Dices. Gubernationem illam spectare ad Personam Verbi, non quocunque modo, sed in quantum est identificata realiter cum natura divina; quæ quidem non secundum se obligatur ad illam gubernationem; alias obligatio fuisset communis toti Trinitati; sed obligatur, prout terminans humanitatem persona Verbi.

RESPOND ETUR. Adhuc sequi, quod immemor assumatur, eo modo tenet personam divinam, ad gubernandam specialiter humanitatem, quo obligaretur ipsa persona creata. Quia, ut dixi, ad id praestandum persona non obligatur, sed natura; persona autem non nisi denominative. Rursus, quæto, quare non potest peccare humanitas assumpta? respondes; quia spectat ad gubernationem Verbi, ne peccet. Quero, quare id spectat ad gubernationem Verbi? id jam non potes probare ex hoc principio; quia alia supposita ad id obligantur; vidimus enim illa ad hoc non obligari. Da ergo istius obligationis fundamentum. Quod autem anima obligatur ad dirigendas potentias inferiores, & Pater ad filium dirigendum; Prima Instantia apud nos locum non habet. Quia illa gubernatio est intransitiva, & per illam obligatur ipsa anima, seipsum diligere, in quantum concipitur seipsum inferior, ratione effectuum & operationum, naturam sua inferiorum praे spiritualibus, & rationalibus. Hinc etiam, nonnisi ipsa natura humana debet se ipsum diligere; sed non videtur, cur ad illam dirigendam obligetur persona divina, quæ talis, quæ scilicet terminans? Posito etiam, quod potentiae animæ sint distinctæ realiter ab eadem; quamvis anima teneatur ad istam gubernationem specialem; teneatur item Pater, respectu Filii; non tenebitur tamen suppositum. Quia illa priora, quæ talia, habent se, respectu sibi subordinatorum, vitali modo; adeoque cum jure directivo; suppositum autem, quæ tale, mortuo modo habet in ratione terminandi; consequenter manet, quæ tale, non in linea directivo. Rursus, si anima non gubernaret inferiores potentias, non haberent principium a quo gubernarentur: cum tamen gubernari desiderent; jam autem, quamvis nullum speciale gubernium, & huic non nisi Personæ Verbi annexum, respectu humanitatis tribuatur, non inde sequitur, nullum habendum jam principium gubernandi: esset enim ipsam et humanitas, quæ se gubernat. Hinc etiam actiones filii, tunc imputantur Patri, quando filius censetur non esse emancipatus, & nondum potis sui gubernandi; potest autem gubernare seipsum humanitas.

Formatur Ratio.

PROBatur itaq; aliter 5. Conclusio. Quia & posset peccare humanitas terminata Verbo, ut supponitur: & non posset: quia si humanitas terminata Verbo peccaret, peccaret & Verbum; Verbum peccare non potest, ut est de fide: ergo nec humanitas terminata Verbo.

* Sequela

MILOD
DAWSKI
13.6.14.

Sequela probatur. Quia humanitas terminata à Verbo non potest quicquam operari, quin operetur Verbum; ergo etiam casu, quo humanitas terminata Verbo peccaret, peccaret & Verbum. Antecedens probatur; quia actiones sunt suppositorum, nec potest Verbum, respectu unius actionis, completere substantialiter humanitatem, respectu alii non completere; quia respectu cuiuscunq; actionis, prius est esse in ordine ad se completere, adeoque esse suppositum, quām in ordine ad aliud, quale est agere. Et si singas casum, quōd illa humanitas peccaret, sed non tribueretur hoc supposito; casum quidem incoharentem principiis etiam Philosophicis ponis; quia actiones sunt suppositorum; sed tamen jam concepsibilem; in tantū enim implicat humanitatem illam peccare, in quantum sequeretur peccare tunc Verbum; & sicut amante humanitate Deum, amat Verbum, ex præcisa ratione terminandi, tanquam fundativa communicationis idiomatum; ita si per impossibile peccaret humanitas, terminata Verbo, peccaret Verbum, ex titulo ipsius illius terminationis.

RESPONDEBIS 1. Deum, extra unionem hypostaticam, posse esse causam particularem permissionis peccati; ergo etiam potest esse, causa particularis permissionis peccati in humanitate.

CONTRA. Quicquid sit, de ly Particularis causa, cū permissione illa debeat potius in Deum referriut causam primam; paritas tamen non tenebit. Quia vñ permissionis, non sequitur verificatio hujus propositionis; Deus peccat, ut ostendunt alibi dicta; sequitur autem vñ hujus, si humanitas terminata à Verbo peccaret, quōd etiam Verbum peccaret; nec le jam haberet merē permisivē, sed substantialiter, adeoque specialiter, complendo principium elicivum actionis peccaminosae. Et certe, antequam Verbum terminet naturam humanam, prævidere debet (ne cæco modo operetur) an illa humanitas sit peccatura, vel an possit peccare? & si, prævidendo, quōd sit peccatura, vel quōd possit peccare: vellet tamen terminare talem naturam Verbum, hoc ipso vellet peccare, vel vellet posse peccare, quod Verbo implicat. Et quia peccare non potest, reddit illam naturam assumptam impeccabilem.

RESPONDEBIS 2. Impossibile est Deum peccare, extra assumptam naturam creatam, possibile tamen est Deum peccare, ratione naturæ assumptæ.

CONTRA. Quia jam non das omnem possibilem perfectionem Sanctitatis Deo, ita ut illi in nullo casu physicè reperibili convenient, non habere sanctitatem; perfectior autem esset illa sanctitas, quam impossibile est peccare, etiam conjunctam substantialiter naturæ intellectuali creatæ.

RESPONDERI potest 3. Per multis, uniohypostatica cum somite, vel cum errore, stare potest; nec potest dari regula universalis, cur aliqua possint convenire Verbo in humanitate, & aliquan non?

CONTRA. Regula hæc universalis haberi potest; nempe quōd in iis, quæ sunt dissonantia naturæ intellectuali, quā tali, non possit communicare VERBUM, adeoq; nec illa potest pone re humanitas terminata à VERBO. Velsivis, potes dicere, quōd in iis communicare non possit VERBUM, quorum alijs causa particulis, & cum inclinatione concurrens, aut operans, ob illorum dissonantiam, Deus esse non potest.

RESPONDETUR 4. Christum non esse primam regulam morum; & dari respectu illius deficaces gratias.

CONTRA. Christus non est quidem regula prima morum, per identitatem; est tamen per unionem substantialiem ad primam regulam; negaturque, respectu Christi, dari gratias deficaces ad non peccandum.

RESPONDETUR 5. Potest unionem hypostaticam negare Deus, in pœnam peccati; quod ostendit, non esse illam essentialiter incomposibilem cum peccato; idq; ideo, quia de ratione pœnae est, ut pendeat à libertate infligentis illam.

CONTRA. Quamvis Deus necessariò operaretur, non appetet cur delinquentes contra se, punire non posset: consequenter, non est de ratione pœnae, ut liberè infligatur. Deinde: potest in pœnam, negari unio hypostatica, non quæ præsupponatur habita, dum peccatur; sed habenda: & si negaretur in pœnam peccatum, quæ supponeretur haberi, cū peccatur; hoc ipso supponeretur posse peccari cum unione: sed id a nobis non admittitur.

Punctum Difficultatis 2.

Solvuntur Objectiones.

OBJICIT 1. Pontius. Voluntas Christi, ex se, ejusdem est rationis, ac nostra, ergo potest peccare sicut nostra, nisi determinetur necessariò per aliquid aliud: sed nec unio, nec aliud ita connexum cum unione determinat illam: Ergo non obstante unione, & omnibus ita necessariò connexis cum unione, poterit de potentia absoluta peccare. Subsumpta minor probatur. Unio secundum se considerata, non potest determinare ad non peccandum, nisi quatenus, ex se, esset incompatibilis cum peccato: vel quatenus, per modum cause effectivæ, produceret actum oppositum peccato cuiuscunq; vel quatenus, per modum formæ, determinaret necessariò voluntatē, ad actum oppositū actui peccaminoso: nec enim plures modi excogitari possunt.

sunt. Sed nullus, ex his modis, infert intentum; quod probatur. Et imprimis, unio non est forma opposita cum peccato. Tum quia unio subiectatur in humanitate, peccatum autem in voluntate; quae vero habent diversum subiectum, non sunt formae incompatibles. Tum quia non apparet ulla oppositio physica formalis, inter unionem naturae humanae cum Verbo, & aetate, quo Christus nolle mori, cum id ipsi esset praeceptum. Quod autem unio illa, nec efficiat illum aetatem incompossibilem cum peccato, nec determinet voluntatem ad tam aetatem; probatur. Quia unio, quia talis, nullum aetatum efficit; nec potest formaliter determinare voluntatem; cum in voluntate non subiectetur: nec necessariò proponitur per intellectum, aut percipitur a Christo.

R E S P O N D E T U R. Voluntatem Christi, esse quidem ejusdem rationis cum nostrae; sed cum importatione unionis ad Verbum. Et quando dicimus, voluntatem Christi esse impeccabilem simpliciter; non dicimus, quod ex lege impeccabilis; est enim, quoad naturalia sua, similis nostrae, adeoque peccabilis: sed quod si impeccabilis, ratione alicujus sibi conjuncti principii, incompossibilis cum peccato. Argumento, ut proponitur, negatur Major. Fundamentum negandi ut percipiatur. Tendum est, unionem secundum spectatam, duplicer spectari posse. **P r i m o** secundum se praeclere, sive supponas illam esse nonnisi formalitatem, sive modalitatem. **S e c u n d o** unio spectari potest terminativè, seu una cum eo extremo, ad quod terminatur. **U n i o** priori modo spectata habet se nonnisi ut **Q u o**, minus principaliter, tanquam via, & medium, ad repugnandum peccato, & fundandam ejus incompossibilitatem cum extremo, quod unit; quodque per se fundat illam incompossibilitatem. Unde unio spectata terminativè, & secundum extremum, quod unit, nempe ipsum Verbum, sic dicit incompossibilitatem cum peccato: cuius extremi non meminit Major. Hinc illa disjunctiva falsa est: nam non ponit omnia membra.

Attendendo etiam ad ipsas probationes, prout formantur; necedum argumenta evincent. Nam quod attinet, An unio, sit forma opposita cum peccato? ad hoc, imprimis dici potest, illam esse oppositam ut **Q u o**; hoc est, unitivam formam oppositam: licet non sit opposita ut **Q u o d**. Ex ea autem, quod unio subiectetur in natura, & peccatum in voluntate, nihil concluditur: nam duplum unionem hypostaticam agnoscunt communiter Authores, unam receptam in anima, & aliam receptam in corpore; saltem ergoratione illius unionis, receptam in anima, in qua etiam recipitur peccatum, erit unio, forma incompossibilis cum peccato, utpote recepta in eodem subiecto. **Q u o d** si adhuc velis di-

stingue voluntatem ab anima: cum etiam in his principiis, actiones voluntatis recipiantur in anima, adhuc & peccatum reciperetur in anima; in qua tamen anima, supponitur esse unio hypostatica. Nec probat Pontius, quod unio non determinet, ut voluntas habeat aetum oppositum cum peccato; quantumvis ponatur, quod unio hypostatica non subiectetur in voluntate: nam si unio, subiectata in humanitate, determinat Verbum, in quo non subiectatur, ad esse uniti; cur non determinabit unio voluntatem, licet non subiectetur in illa, ut eliciat aetum incompossibilem cum peccato?

Addo, non explicati ab objiciente quid sit istud unionem recipi in humanitate, non in voluntate, si enim identificantur potentia cum anima, quae est humanitas incompletè, recipi eam in voluntate, est eam recipi in anima, adeoque in humanitate incompletè sumpta humanitas autem condistincta realiter a partibus non datur.

O B J I C T U R 2. De potentia absoluta, poterant suspensi in Christo omnes virtutes & habitus infusi, subtrahi gratia habitualis, subtrahi visio, & cetera similia: haec enim omnia non sunt necessariò, & essentialiter, connexa cum unione hypostatica; & non fuissent data, si non fuisset unio facta in natura intellectuali: immo, defacto unio hypostatica recepta fuit in corpore: & tamen in corpus non traxit illa bona, quo posito, non fuisset pro tunc in Christo principium operationum justarum, & bonarum: consequenter tunc Christus potuisset deficere, in quo defectu peccabilitas consistit.

R E S P O N D E T U R. Secundum communem doctrinam, casu quo urget praeceptum elicendi aetum supernaturalem amoris divini, & non daretur gratia ad elicendum, non committeretur jam peccatum: quia id, quod non potest fieri, si non fiat, non inducit peccatum: ille autem aetus supernaturalis non potest fieri sine gratia. Hinc si gratia non detur, & non fiat aetus, non erit aetus peccaminosus: consequenter nec Christus, in talis suppositione, esset jam peccaturus; quod solum in praesenti defenditur.

Independenter ab hoc principio, solvi potest obiectio; quod scilicet, quamvis auferretur a Christo gratia habitualis, aut non formaretur tunc praeceptum, aut si formaretur, teneretur Deus supplere vires gratiae, ipsa etiam persona terminans esset sufficientissimum impeditivum peccati, ne ita dicatur Verbum disobedire praecepto, & facere actionem dissonam.

O B J I C T U R 3. Potest Verbum in assumpta natura mori; ergo & peccare.

R E S P O N D E T U R. Disparitatem esse: quia mors non repugnat naturae intellectuali, quia tali; repugnat peccatum. Deinde, cuius causa

*f 2 particu-

particularis potest Deus esse, extra unionem, saltem in alio subjecto: illud etiam participare potest in natura assumpta: non est enim major ratio unius, quam alterius. Hinc, quia potest esse Deus causa particularis mortis; fit, ut illi non repugnet, per communicationem idiomaticum, mori. Quia vero nunquam potest esse Deus causa particularis peccati; & tamen, si humanitas assumpta peccaret, deberet esse causa particularis illius peccati: hinc fit, ut in humanitate assumpta peccare non possit.

OBJICITUR 4. Potest peccatum, saltem habitualiter, de potentia absoluta, stare cum visione beata; ergo & cum unione hypostatica.

RESPONDETUR. Argumentum procedere à minori ad majus viâ affirmationis, majus enim est quid, unio cum Deo personalis, quam unio intentionalis, quæ fit per visionem. Directa disparitas est. Quia in casu antecedentis, non esset vera propositio; Deus peccat: vera autem in casu consequentis, accipiendo etiam visionem beatam secundum quod status beatitudinis est, cum illo, non potest stare peccatum, cum quo non stat status, omni felicitate compleatus.

OBJICITUR 5. Non est ratio, cur saltem eo modo, non possit peccare humanitas assumpta, quo peccat iustus; ita scilicet, ut sicut operatione suā malā amittit justitiam homo; ita humanitas assumpta, operatione suā malā, amittat unionem hypostaticam.

RESPONDETUR. Negando id posse fieri. Ratio: quia, quando ita peccatur, ut peccato expellatur gratia: eo instanti quando primò est peccatum, primò non est gratia: non debet enim dici, ultimò esse gratia: quia alias, saltem in uno instanti, simul secum essent, peccatum, & gratia. Si primò tunc non est gratia, cùm primo est peccatum; nihil absurdum ponitur, nec jugantur secum peccatum & gratia, quæ alias supponuntur cohærente non posse. Jam autem, quando peccato expelleretur persona divina; vel tunc, cùm verum est dicere: Primò peccatum est, verum esset dicere? primò non est persona Verbi; & sic jam non esset illud peccatum naturæ suppositatæ à Verbo: de quo tamen procedit controversia, vel verum esset dicere? Ultimò est tunc Verbum terminans humanitatem: & sic jam, pro illo instanti, verum esset dicere: Deus peccat; jugarenturque secum, peccatum & Deus, quæ cohærente non possunt.

Ostenditur etiam major disconnexio inter peccatum, & personam divinam, quam inter peccatum, & gratiam. Conveniunt quidem in hoc, quia etiam peccatum non potest exerceri ab anima, prout grata, sed non nisi grata ampliativè: sicut & peccatum non potest exerceri ab humanitate assumpta formaliter, sed non nisi

assumptâ ampliativè, differunt tamen in hoc; quia possunt simul stare divinitus, gratia, & peccatum; non potest autem simul stare peccatum, & unio hypostatica. Quodsi non admittas istam sententiam; adhuc major erit repugnatio, ratione excellentiæ formarum: ad eum modum, quo non possunt se compati, forma hominis, & spongiaz: sicut se non possunt compati, forma hominis, & simii, vel alicuius animalis, maximè accendentis ad hominem; nihilominus, major est oppositio inter formam hominis, & spongiaz: quam inter formam hominis, & simii: eò, quod major oppositio, non secundum solam incompatibilitatem in eodem subjecto, sed etiam secundum entitatis excellentiam, pluribus formalitatibus ab alia recedenter, penitus debet. Cùm ergo, pluribus perfectionibus, Deus pugnet cum peccato, quam gratia; licet tam Deus, quam gratia, cum peccato stare non possint: majorem tamen repugnantiam dicit Deus ad peccatum.

Addo cùm gratia non sit suppositum, peccatum illud, non tribueretur gratiæ: quia autem actiones sunt suppositorum, peccatum illud tribuatur, deberet Verbo terminanti humanitatem.

INSTABIS 1. Ex istis, qua affert Aldrete disp. 71. Si, postquam humanitatis fuit unita hypostaticè Verbo, potuit ipsa esse indifferentis ad promerendam conservationem illius unionis, (poterat enim decernere Deus, ut dependenter à meritis conservaretur) & ad carendum unionem, ob defectum meriti: ergo & potuit, pro illo priori, esse indifferentis ad peccandum, & non peccandum: siquidem omnino præscinditur ab unione hypostatica, quæ supponitur destruenda esse illo instanti, si merita deficiant; ergo si peccaret, destrueretur illa unio, ratione peccati.

RESPONDETUR. Implicare, ex dictis, utin pœnam peccati, pendentis à Verbo, tanquam supposito, destruatur unio: quia tamen posset carere unione hypostaticâ Christus, & non in pœnam peccati; cùm possit illâ carere ex libero decreto Dei: ergo apparet, carentiam hanc, non involvere necessariò rationem peccati; ideo poterit illa indifferentia, ad habendam, vel non habendam unionem, admitti: sine tamen indifferentia ad peccandum, posset enim v.g. carere unione hypostaticâ, seu ejus conservationem; casu quo non ponet aliquod meritum, ex sua libertate; licet non supponatur obligatio posita à Deo, ad ponendum illud meritum, nisi forte dicas, independenter à præcepto, obli- gandū Christum ad illud meritum, ex sui ipsius dilectione, ne tanto bono privetur. Quodsi dicas, Deum præcipere curam conservandæ illius unionis: jam quæstio hæc, ad materiam de præcepto ferendo in Christum, spectabit.

INSTABIS 2. Non est, cur unio hypostatica, in primo instanti sua existentia, potuerit impenetrari?

Disputatio V.

209

diri per peccatum, non verò in instanti conseruationis; præcipuè autem, cùm in primo instanti existentia unionis, potuerit existere, si simul cum unione hypostatica, potentia ad peccandum.

R E S P O N D E T U R. Disparitatem esse. *Quia* in casu antecedentis, non verificatur, Deus peccat: nam cùm impediatur, ne illa humanitas sit illi unita; impeditur etiam, ne communicet idioma peccantis. In casu autem consequenti, supponitur non destructa, sed destruenda unio, adhuc tamen durans; ergo communicationis idiomatum fundativa: adeoque & redditiva, ut Deus intelligatur tunc peccare, si illa humanitas peccet. Negatur autem, quòd cum unione hypostatica, etiam in primo instanti, potuerit simul existere potentia ad peccandum: quia alia, etiam pro postea, posset existere. Et certè, pro primo illo instanti, verum est dicere: Nunc est unio hypostatica; ergo & fundatio communicationis idiomatum: consequenter dici posset; quòd Deus nunc habeat potentiam proximam ad peccandum.

I N S T A T 3. Formam præteriisse, est quid extrinsecum, respectu hujus instantis; sicut & formam esse futuram, sed unionem hypostaticam esse futuram, non reddit naturam impeccabilem, pro hoc instanti. Ergo neque unionem hypostaticam præteriisse, reddit naturam impeccabilem, pro hoc instanti.

R E S P O N D E T U R. Concedo totum; sed nego, quòd pro illo priori, pro quo est indifferentia merendi conseruationem unionis, vel non merendi, si præterita unio; cùm sit conservabilis. Consequenter adhuc est; si est: hoc ipso impedit, ne eodem, instanti sit peccatum; & quoque verum erit dicere: saltē nunc unio ultimè est; erit hæc impeditio; non erit autem, cùm dicetur: Nunc primò non est.

Instantia Recentiorum.

Attingit aliqua hīc solvenda Rosmer: ex quo.

O B J I C T U R 6. Peccatum actuale, & unio hypostatica, sunt duæ entitatis absolutæ; non implicata autem, quascunque entitatis absolute, ponit simul in eodem subiecto.

R E S P O N D E T U R. Ex hoc titulo, quòd sint duæ entitatis positivæ, habetur quidem titulus aliquis coexistendi; sed adde, si cætera ad sint: quæ hīc desunt. *Quia* vi hujus coexistentia sequetur, Deum peccare, quod implicat: quia ergo hoc implicat; sequitur, ex duabus illis entitatibus positivis, secum positis, non quidem titulo entitatum positivarum, sed aliunde, cohærentiam haberi non posse.

O B J I C T U R 7. Fieri potest, ut humanitas sit unita personalitati divinae, & non possit illam reddere sanctam; ergo, in hoc casu, poterit unio

consistere cum peccato. Antecedens probatur. Subiectum, quod est capax alicujus effectus formalis, potest, per additionem alicujus conditionis, vel qualitatis, reddi incapax ejusdem. Et ita, posito, quòd gratia possit simul stare cum peccato, in homine, reddit illum incapacem denominationis sancti.

R E S P O N D E T U R. Unio humanitatis cum Verbo, ut superius dictum, duplex cogitari potest; una meræ alligationis localis, specialiter facta; & hac posita, retineret humanitas propriam personam, peccareque posset: neque tamen tunc diceretur Deus peccare, in illa natura. Secundo potest esse unio simul fundativa communicationis idiomatum; si fundativa communicationis idiomatum, hoc ipso derivativa denominationum, oriundarum à Verbo, inter quas est præcipua denominatione Sancti; hinc supposita hac unione, non appetat, quomodo redderetur subiectum incapax denominationis, cuius cæteroqui supponitur capax. Quod attinet ad paritatem, disparitas est; quia ut sit peccatum cum gratia, nulla affertur implicantia; est autem implicantia, ne dicatur Deus peccare. Cæterum, si ponis, ita reddi humanitatem incapacem sanctitatis, ut etiam eo casu, non diceretur Verbum peccare: quidquid sit de possibilitate suppositionis; jam in eo casu posset dici, quòd illa humanitas possit peccare: ut in ante dictum.

I N S T A T 1. Humanitas Christi, secundum se considerata, est capax, ut à gratia habituali accipiat denominationem filii adoptivi; & tamen, per unionem hypostaticam, redditur incapax hujus effectus formalis: ergo & humanitas, ex se capax, ut sit sancta, poterit reddi incapax, ut reddatur sancta; quamvis non reddatur incapax, ut uniatur Verbo. Ad eum modum, quo, si uniretur naturæ irrationali, redderet illam subsistentem, non sanctam. Id verò, quod redderetur naturam incapacem sanctitatis, posset esse actio productiva: quia produceret illam naturam, ex fine nunquam illam sanctificandi, hæc autem actio, cum esset complementum liberidecreti divini, volentis illam non sanctificare, ordinaretur essentialiter ad negationem sanctitatis.

R E S P O N D E T U R. Dictum alibi, quòd omne ens positivum fundet in se suas negationes; jam autem denomination filii adoptivi, est quidem positiva, sed negans rationem filii naturalis; quæ quia habetur in Christo, hoc ipso jam non potest tribuilli ratio filii adoptivi; nihil autem simile potest ostendi, per quod reddatur humanitas aliqua assumpta à Verbo, tamen incapax sanctitatis. Instantia de natura irrationali non tenet: quia cùm ex conceptu sanctitatis, & irrationalis, comparatè sumptis, sequatur incapacitas sanctitatis in irrationali; bene sequitur, illam, licet reddatur subsistens divinè, non

*f 3 habitu-

VILOD
BISKI
3. et 4.
V
5

Tractatus III.

habituram rationem sanctæ. Sed nihil ostendi potest, in natura rationali comparata ad sanctitatem, ut sit incapax sanctitatis. Quod attinet ad illam actionem: dico, illam implicare; quia & redderet illam humanitatem incapacem sanctitatis, ut supponitur, & non redderet: quia, & produceret humanitatem eandem specie cum praesenti, ut supponitur; & non eandem specie: quia præsens, est potens reddi sancta, illa autem non est potens reddi sancta. Rursus, & produceret illa actionem humanitatem terminabilem divinè, ut supponitur; & non produceret humanitatem terminabilem divinè: quia non produceret terminabilem sanctè, cum dicatur, illa humanitas esse incapax sanctitatis.

A D D O. Potest quidem esse liberum Deidecreatum, quod decernat, ut haec natura non sanctificetur; sed non potest esse liberum decretem Dei, ne possit sanctificari. Quia liberum Deidecreatum non evertit capacitates, essentialiter innexas entibus; est autem in homine capacitas sanctitatis, quia capacitas noscendi mali, & illi, ex notitia, resistendi, dicit item capacitem noscendi honestum, & ex illa notitia, appetendi illud, cum Dei gratia; adeoque dicit capacitem ad esse Sancti. Et quamvis poneretur decretum, de non sanctificanda illa humanitate; non sequeretur, posse formari decretum, de illa desanctificanda; vi cuius desanctificationis, deberet sequi, quod Deus peccet.

I N S T A T 2. Saltem est possibilis, alia specie natura rationalis, incapax sanctificationis, licet capax unionis hypostatica, & si foret complementum, liberi decreti ex fine procedentis, nullam creaturam sanctificandi; haec foret essentialiter in sanctificabilis.

R E S P O N D E T U R. Posito, quod sit possibile intellectivum sine volitivo; sequitur, hoc ipso fore illam incapacem sanctificationis: quia sanctitas trahit nolitivum mali, volitivum boni. Sed eo casu, nec illa humanitas peccare posset, adeoque nec peccatum tunc staret, cum unione hypostatica. Cæterum, ut sit creatura capax volendi bonum, & tamen incapax sanctitatis, implicat: quia ipsum esse capax volendi bonum, est esse capax sanctitatis: &, si est capax sanctitatis creatæ, cur non & increata? & sicut, si ex capax personæ creatæ, infertur capacitas personæ increata; ita quia est capax sanctitatis creatæ, recte infertur capacitas sanctitatis increata. Quanquam, si quis poneret, quod sit possibile creaturæ intellectuali, divinè non personabilis, posset etiam admitti, quod sit possibile creatura, divinè non sanctificabilis; salvo tamen quoque eventu possibili: quod scilicet in nullo illorum dici posset, Deus peccare.

I N S T A T 3. Possibile est peccatum, natura suâ irremissibile, quo posito, quare illa natura

non poterit uniri Verbo, & reddi subsistens, quin reddatur Sancta?

R E S P O N D E T U R. Negatum alibi, peccatum natura suâ irremissibile. Si verò daretur, hoc ipso illa creatura redderetur inassumptibilis, ex accidenti, à Deo; quia hoc ipso denominatur Deus peccare.

Punctum Difficultatis 3.

Potuitne Verbum assumere humanitatem, que peccavit?

Juxta multiplices formabiles sensus procedunt asserta.

A S S E R O 1. Humanitatem assumptam formaliteralem, non potuisse unquam contineri in voluntate Adami; consequenter nec assumi cum iahi peccato.

R A T I O. Humanitas assumpta, formaliter accepta, dicit naturam humanam & personam divinam; sed sic sumpta non poterat contineri in voluntate Adami: quia alias illud peccatum, quâ profectum ab humanitate assumpta, traheret secum, quod Deus peccârit, id autem absurdum est.

A S S E R O 2. Humanitatem acceptam materialiter, seu prout nondum assumptam, potuisse includi in voluntate Adami, & sic inclusam assumi.

R A T I O. Quia id non implicat; nec eo casu sequeretur, Deum peccare: quia pro eo signo, non supponetur persona divina, terminans naturam humanam; consequenter nec illa actione peccaminosa, diceretur esse actione hujus suppositi.

A S S E R O 3. Humanitatem, que in ante aliis peccavit, potuisse à Verbo assumi, deleto peccato commissō. Ita Suar. disp. 13. Sect. 2. circa finem, Lugo, Amicus, & alii.

R A T I O. Tum quia id non implicat. Tum quia, non posset, per communicationem idiomatum, dici Deus peccâsse, quod probatur: quia communicatio idiomatum fundatur intuitione, & ratione actionum, ab illa persona, sub ratione termini, pendentium: actiones enim sunt suppositorum. Sed illa actione peccaminosa non est hujus suppositi; quia cum illa actione peccaminosa fiebat, non erat hoc suppositum. Tum quia non implicat contradictionem rationes, quæ moveant divinam voluntatem, ad tam eventum. Et sicut datæ sunt rationes, inducitivæ voluntatis divinæ, ut assumeret carnem; & quidem ex majoribus, seu avis, & atavis peccato infectis; cum potuisset sine talibus majoribus illam assumere, etiam supposito, quod vellet fieri homo; ita poterat moveri, ut tam humanitatem peccatricem assumeret, deleto peccato; licet assumperit defacto eam, quæ nunquam peccavit.

DICES

Disputatio V.

211

DICES 1. adhuc eo casu, verum esset dicere, Deum peccasse; quia verus est hic expeditorius: hic homo peccavit: hic homo est Deus: Ergo Deus peccavit.

RESPONDETUR. Non esse hunc legitimum expotorium: continet enim quatuor terminos: primus est: hic homo, qui supponit, vel tantum pro humanitate individuali, vel pro humanitate à personalitate propria. Secundus terminus est: peccavit. Tertius terminus est: Hic homo, qui jam supponit pro humanitate terminata à persona divina. Quartus terminus erit: Deus.

INSTABIS ex Vafq. una humanitas, in duobus suppositis, non constituit duos homines, sed unum: Ergo erit verum dicere: hic homo peccavit: & tamen hic homo Deus est.

RESPONDETUR. Una humanitas, in duobus suppositis, non constituit quidem duos homines: constituit tamen duas acceptabilitates diversas, hominis ejusdem: adeoq; habebitur fundamentum, factæ ostensionis quatuor terminorum.

DICES 2. ex Vafq. Ponamus à Joanne genitum esse Petrum: ponamus Petri humanitatem assumptam esse à VERBO; verè tunc dicetur Verbum: filius Joannis: Ergo etiam dicetur verè peccasse, propter peccatum, ab hac humanitate, in alio supposito, commissum.

RESPONDETUR. Negando antecedens. Qui pro instanti generationis Petri, facta à Joanne, natura Petri non erat Deus: Ergo nec genuit Deum Joannes: Ergo nec Deus est filius Joannis. Vide S. Thomam q. 35. a. 4. ubi dicit: *Non fuisse futuram Matrem Dei Beatissimam; si tunc, cum generabat humanitatem, non fuisset illa humanitas terminata à Persona VERBI.*

DICES 3. Implicat naturam humanam, etiam post dissolutam unionem, peccare: Ergo implicabit eandem peccasse, ante unionem cum VERBO.

RESPONDETUR. Negando antecedens: neq; videtur in hoc ulla implicantia.

DICES 4. cum Esparza q. II. oppositum sentiente. Voluntas perfectè intentiva finis (qualis est imprimis divina) disponit media, prout expedit, ad convenientem, ac decentem executionem talis finis: pertinet autem ad convenientem ac decentem executionem Incarnationis, & existentia Christi, ut natura aliquando assumendo à Verbo, nunquam peccet antecedenter, tametsi præexisteret sejuncta ab illo. Ex quo etiam principio urgetur, Beatissimam debuisse esse immunem ab omni mortali, & veniali.

RESPONDETUR. Hæc ratio est congruëta: & indubie congruebat, ne talem humanitatem Verbum assumeret. Sed sicut non repugnabat, Beatissimam immaculatæ non concipi;

aliæ nec redemptione indigeret, nec in hoc favorem Dei esset experta: ita nec repugnabit, humanitatem quæ in ante peccavit, assumi. Porrò convenientiæ sunt duplicitis generis: quædam tales, quæ libero dominio divino non subjacent: & ita convenient, ne Deus quidquam malum & disordinatum operetur: convenient item, ut finem, quæ talem, velit non sine mediis. Quædam autem convenientiæ subsunt libero Dei dominio, & dispositioni: qualis est convenientia Incarnationis, convenientia immaculatae conceptionis, & in præsentis, convenientia, ne humanitas assumatur, quæ in ante peccavit. Taxa autem distinguendi has convenientias, est: quod ha posterioris ordinis, sint illæ, quibus si non fiat satis, non sequitur implicatio; omne enim, quod non implicat, subest libero Dei dominio: quia autem etiam non implicat talis assumptio; ideo convenientia, ut ita fiat assumptio, adhuc subest libero Dei decreto.

DICES 5. cum eodem. Peccatum semel commissum, est exprobabile committenti, per totam æternitatem, eidemque est causa & materia æternæ humilationis, & minoris honoris, quam si innocens permanisset.

RESPONDETUR. Cùm committens illud peccatum, non esset Christus, non esset illud peccatum exprobabile Christo; hoc tantum esset verificabile; Natura, quam assumpsisti, peccarat. Sed nego implicare, ut natura cùm talihumiliatione, accedentibus altis Dei consiliis, assumatur: & sicut defacto assumpsit naturam, cui exprobriari potest; Tu descendisti ex his, qui sunt in inferno, & blasphemant Deum; nec id dedecet Verbum: ita nec illud, de quo quæstio, dedecepit, dedecentia essentialiter impeditivæ, ne fiat. Deinde, tenet Esparza, quod humanitas dimissa, possit peccare: nec illa exprobatio: (Habes humanitatem, quam si dimitteres, faceret hoc, vel illud) fundat inassumptibilitatem humanitatis, postea peccaturæ; ita nec fundabit inassumptibilitatem humanitatis, quæ antea peccavit. Et licet peccatum, quantum futurum, non fundet præsentem exprobabilitatem, fundat tamen futuram: licet item non fundet præsentem vim demeritoriam: fundat nihilominus futuram: & tamen hoc non obstante, potest assumi humanitas postea peccatura? Ergo etiam, cùm non fundet peccatum commissum præsentem indignitatem, vel vim demeritoriam, sed tantum pro præterito; poterit adhuc assumi: præcipue autem, quia rationabilis exprobatio est, ratione præsentis, physicæ vel moraliter, turpitudinis; hæc autem in Christo, tunc non haberet locum.

DICES 6. ex iis, quæ affert Aldrete disp. 72. Sect. 6. Quia licet forma, antequam existat, non habeat effectum suum formalem; tamen cùm existit, potest habere omnem illam ex-

*f 4

gen-

Tractatus III.

gentiam, nimis divini decreti, impeditis illum concursum ad actum pravum; & potest, ad hunc effectum, reddendi humanitatem impeccabilem, existere moraliter unio hypostatica, quamvis non existat physicè.

R E S P O N D E T U R. Concedendo, quod unio hypostatica, etiam antequam existat, possit habere rationem exigitiæ moraliter; sed nego: quod necessariò & indispensabiliter id exigat.

I N S T A B I S. Deus prævidens naturam unionis hypostaticæ, determinatur ex vi hujus scientiæ, ne habeat decretum, dandi postea humanitati huic unionem, & permittendi peccatum illius, pro tempore antecedenti.

R E S P O N D E T U R. Posse quidem Deum præ-informatum illâ scientiâ, determinare se ad hoc; congruitque, ut se determinet. Sed nego, quod necessitetur ad hoc Deus; & quod unio illa indispensabiliter id exigat, exigentia illâ moraliter.

D I C E S 7. Si quæ esset pro opposito ratio, ea esset vel maximè: quia ad præteritum non est physica exigentia.

R E S P O N D E T U R. Negando ideo; sed quia id non repugnat: & quia, non sequeretur verificatio hujus propositionis: Deus peccavit.

A S S E R O 4. Non posse assumi humanitatem, quæ ante peccatum, non deleto peccato. Ita omnes, qui agnoscunt oppositionem peccati, cum unione hypostatica.

R A T I O 1. ex Lugo: quia cum summa sanctitate, opponitur non minus habituale, quam actualis peccatum.

R E S P O N D E R I potest. Cum summa sanctitate, repugnare tam actualis, quam habituale peccatum, ab eodem supposito profectum; sed quod repugnet, cum summa sanctitate, peccatum habituale, profectum à supposito alio: id non probat Lugo.

R A T I O 2. ex Amico. Sanctitas creata pugnat cum habituali, & actuali peccato: Ergo & sanctitas increata.

R E S P O N D E R I potest: non demonstrari antecedens, ut alibi vistum.

R A T I O 3. ejusdem. Quia scilicet, quæ ratio obligat VERBUM, ad non permittendum ullum actualis peccatum, in natura assumpta, eadem obligat, ad non admittendum illum habituale: quia enim ratione, actualis imputaretur VERBO, illud non impediti; eadem ratione imputaretur Verbo, illud in sua natura admittenti: cum non minus teneatur VERBUM, maculam habitualem, quam actualis, in sua natura impedire.

R E S P O N D E R I potest: hoc ipsum probari debuisse; & quæ teneri VERBUM, ad impedendum habituale peccatum, ab alio supposito factum, actualis peccatum. Præcipue, quia nisi Verbum impedit actualis peccatum, deberet habere in illud influxum suppositi; qui influxus,

in habituale, ab alio supposito factum, non ostenditur: deinde illa specialis gubernatio, quam respicit hoc argumentum, alibi impugnata.

R A T I O 4. asserti posset esse. Quia scilicet non esset in summo genere sanctitatis, sanctitas divina; major enim esset sanctitas, quæ etiam cum habituali peccato stare non posset. Hæc ratio cæteris est probabilior, sed habet contra se instantias. Hinc illustrari deberet. Nam major est sanctitas, quæ etiam cum fomite, cum vitiis habitibus, aliisque hujusmodi, stare non posset; haberet enim hoc, quod præsens sanctitas, & insuper quod non exigit, per multos, sanctas Dei præsens. Et tamen hoc non obstat summa sanctitati Dei; quæ per multos hoc argumento utentes, potest stare cum fomite, & vitiis habitibus.

R A T I O 5. asserti est. Quia peccatum habituale (quantum ad præsens) consistit in duobus; in actu, qui præterit; & in non retractatione. Porro ad VERBUM, illud peccatum, secundum quod merè dicit actu, qui præterit, nihil spectaret: supponit enim ille actu, factus ante assumptam humanitatem. In quantum etiam dicit non retractationem; ista non retractatio, vel est omissione actu mera, vel est actu nolendi retractare? in quantum dicit meram omissionem actu retractandi, potest stare cum unione hypostatica. Ratio: quia in principiis nostris, omissione pura non est peccaminosa; potest enim contingere in amentibus, & dormientibus. Quod augem attinet ad ipsum actu nolendi retractare: cum illo, non potest stare unio hypostatica. Ratio: quia deberet jam, in illum actu influere specialiter, ipsum Verbum: nam etiam nolitiones sunt suppositi: quia tamen positæ etiam puræ nolitione retractandi, modò præterierit actio peccaminosa, manet adhuc peccatum habituale, tanquam præsens moraliter; ut notum est, ex dictis in materia de peccato habituali; hinc jam per communicationem idiomaticum, deberet dici Deus peccator habitualis: implicat autem, Deum dici ullo modo peccatorem.

D I C E S. Vihujus asserti sequi, quod, quamvis fuerit jam retractatum peccatum, & deleto, non possit tamen talis natura assumi; contra dicta supra: Nam, etiam deleto peccato, est præsens verificativum, hujus propositionis: *Natura hac humana peccavit:* Ergo per communicationem idiomaticum, sequetur, quod Deus peccaverit; tam autem est impossibile, Deum peccare, quam peccavisse. Sequela probatur. Ideo solùm repugnat peccatum habituale, quia infert sui præsentiam; sed etiam verificativum hujus propositionis, natura humana peccavit, infert sui præsentiam: Ergo.

R E S P O N D E T U R. Dari præsens verificativum hujus propositionis, natura humana peccavit,

cavit, sed non quomodo cunque: sed peccavit ante unionem hypostaticam. Si autem verificatum ita restrictum habetur, quod peccavit ante unionem hypostaticam; non potest fieri communicatio idiomatum, quod in praesenti peccet, vel peccaverit Verbum; cum ipsum verificativum sit in praesenti, sed non pro praesenti. Imo ipsum ly, in ante peccavit, excludit communicationem idiomatum: cum praecedat suppositionem unionis. Unde illud, ante unionem, idem significat, ac si diceretur, antequam posset fundari communicatio idiomatum. In hoc tamen est communicatio idiomatum; quia verum est dicere, assumptis naturam Verbum, quae peccavit: verificativum enim illius propositionis praesens, & pro praesenti habetur.

ASSERO 5. Casu, quo per impossibile, uniretur substantia divina, natura, non delecto peccato habitali, non posset dici Deus peccasse, praeceps ratione actionis peccaminosa, que preterit.

RATIO. Quia non habetur, pro illa differentia, fundativum communicationis idiomatum, unio per se.

DICES. Unde ergo oriretur, ut diceretur tunc, Deus peccavit?

RESPONDETUR. Oriretur ex morali praefectione peccati, non autem ex praeceps Præteritis, illius.

Punctum Difficultatis 4.

Posito, quod substantia increata uniretur natura humana, mediâ substantiâ creatâ, tenetne impeccabilitas?

ASserit Lugo hic Seçt. 2. & Amicus Seçt. I. num. 24. Negat Ragusa apud Lugo.

ASSERO 1. Impossibile esse; ut substantia Verbiunatur, mediante substantiâ creatâ, natura humana.

RATIO asserti petatur ex dictis in Metaphysica, ubi de substantia.

ASSERO 2. Supposito, quod fieret unio illa substantia increata, ad naturam creatam, mediante substantiâ creatâ, peccatum natura humana, si per possibile vel impossibile, fieret à natura, prout terminat persona creatâ, non tribueretur persona increata, tanquam causa speciale. Et secundum hoc assertum convenio cum Ragusa.

RATIO 1. asserti est. Quia imprimis, principale fundamentum, quo oppositum probari posset, nullum est: principale enim fundamentum est, in hoc expositorio, quem putat esse verum, & rem convincentem Lugo, cum tamen non concludat. Est autem talis: Deus est hic homo; sed hic homo est peccans: Ergo Deus est peccans. Quod hic expositorius non concludat, ratio imprimis est: quia constat quatuor terminis, primus est ly Deus, secundus ly hic homo, quatenus supponit hic pro humanitate,

prout terminata personâ VERBI; alias si supponeret pro humanitate, prout terminata personâ hominis, falsa esset propositio: tertius terminus est ly hic homo, quatenus supponit pro natura prout terminata, à persona humana: quartus terminus est, hic peccans. Ratio præterea est: quia si in propositione, Deus est hic homo, non sumis naturam, prout terminatam personâ increata; falsa est propositio. Si item in minori, ly hic homo, non sumas pro natura, prout terminata personâ creata; falsa erit minor; porro expositorius non convincit, qui alterutram ex præmissis habet falsam.

RATIO 2. asserti est: quia communicatio idiomatum, secundum quam, dictum aliquid de uno, in ratione agendi, possit verificari de alio, in ratione agendi, fundatur in substantiali unione: secundum quam sequitur, ut actio sit suppositi; quod supponit Lugo, qui substantiali unionem non admittit, sine substantiali incomplectione aliud: & supponit, quod hæc incompletio substantialis, respectu personæ divinae, in natura creata, non possit esse, nisi in negatione substantiæ propriæ. Sed eo casu, non esset substantialis unio, fundans, ut actio sit suppositi hujus: Ergo tunc non erit communicatio idiomatum: Ergo nec peccante naturâ terminatâ à persona divina, si simul terminetur à persona creata, poterit dici peccans Deus: deberet enim dici peccans, ratione communicationis idiomatum.

RATIO 3. est. Posito, quod penetrarent se Petrus & Paulus, alligaretq; illos Deus in ordine ad inseparabilitatem realem; actio Petri non esset actio Pauli: sed illa unio foret per accidens: Ergo, & in praesenti idem dicendum. Neque valet, si dicas: substantia Pauli non terminaretur natura Patri, consequenter nec operations Petri tribui possent Paulo: non, inquit, valet, si id dicas; quia uniti mediâ substantia, est non posse tribuere modum subsistendi personali, personalitate divinâ: ut suppono ex communione doctrina. Consequenter non possit adhuc operatio humanitatis, tribui substantiæ divinae. Si tamen, per impossibile, substantialiter unirentur: non posset tunc etiam illa persona creata peccare. Ratio: quia hoc ipso peccaret persona increata, per communicationem idiomatum.

DICES 1. cum Lugo. Eadem inconvenientia sequentur, in dicto casu, quæ, si humanitas assumpta, & solo VERBO terminata, peccaret.

RESPONDETUR. Quod non quia in casu asserti, non esset communicatio ulla idiomatum; ratione tamen cuius, omnia inconvenientia sequentur.

DICES 2. cum eodem. Licet tunc non uniretur immediatè humanitati, aliquid divinum; adhuc humanitas illa pertineret intrinsecè ad illam

illam personam, quæ simul esset Deus, & homo: quare ille homo, tunc esset Deus; & consequenter illi homini, deberetur cultus latræ, & cætera similia: Ergo etiam, illa humanitas haberet omnimodam repugnantiam, cum peccato: quia, sicut summa dignitas divina coömnicat, illi humanitati, summam excellentiam; sic & infinita sanctitas, summam excellentiam.

R E S P O N D E T U R. Personam Verbi comparari eo casu posse, vel ad naturam humanam, vel ad personam: comparata ad naturam, non communicat illi summam excellentiam: quia hæc fundatur in unione substantiali, quæ tunc non esset: comparata etiam ad illam personam, non communicaret illi ullam excellentiam: quia etiam cum illa, non unitur substantialiter. Nego etiam in forma maiorem. Distingui quoque posset illa propositio: Humanitas hæc pertinet intrinsecè ad illam personam, intrinsecitate unionis substantialis, adeoque fundantis communicationem idiomatum: Nego; intrinsecitate, quæ non sit unio substantialis, concedo.

D I C E S 3. cum Amico. Eo casu, facheret illam humanitatem suam Verbum, saltem accidentaliter: Ergo contraheret debitum, illam humanitatem, in omnibus suis actionibus, regendi. Sicut non solum habet naturale debitum animus rationalis, regendi corpus sibi unitum substantialiter; sed etiam habet debitum dominus, gubernandi suum servum, mediâ conjunctione morali, accidentaliter tantum unitum.

R E S P O N D E T U R. Sicut accidentaliter est unitum VERBUM, ita etiam accidentaliter acquirit debitum regendi; consequenter potest non regere. Nec valet paritas allata. Quia illam obligationem peculiarem in Verbo, secundum quam, actio illius humanitatis posset trahi VERO, non potest aliud fundare quidquam, nisi substantialis unio; ad quam fundandum, in moralibus, non est necesse haberi substantialiem unionem. Quòd autem ad fundandum, ut particulariter hæc operatio cœnatur esse Christi, non sufficiat aliud, nisi substantialis unio, ratio est: quia illa directio humanitatis est intransitiva, & ut supra dixi, non in alio consistens, quam consistat directio, facta à persona creata, respectu suæ naturæ; quæ directio est intransitiva, & sistens in unione sola personæ, cum natura.

A S S E R O 3. Posito, quod Subsistentia invenientia terminaret naturam humanam, mediante personam creatam, dignius sentit de sanctitate Dei, qui etiam eo casu, dicit incompossibile esse peccatum.

R A T I O, quia ostendit maiorem oppositionem sanctitatis illius, cum peccato. Et sicut lux, non tantum immediate transmissa per aërem, illuminat domum, & expellit tenebras: sed etiam mediante vitro, & crystallo; sic etiam lux

santitatis potest, mediante subsistentiâ creata, pellere tenebras peccati. Et certè, si concedatur sanctitati divinæ maxima oppositio cum peccato, & talis, qualis est inter lucem & tenebras; etiam mediatum esse divinum, erit mediatum non esse peccati; nihil autem nos revocat, à tali oppositione cum peccato, Sanctitati divinæ concedenda. Unde incompossibilitas peccati, cum illo toto, non oritur ex eo, quod debeat dici, Deus peccans; sed ex eo, quia conveniens est, ut expellatur peccatum, supposita tali.

Punctum Difficultatis 3.

De aliis Impeccabilitatem concernentibus.

Q U A R E S 1. *An unio hypostatica stare possit cum fomite?* Nominis fomitis duo intelliguntur. Fomes in actu primo, & per modum potentie, & Fomes in actu secundo, & quasi exercitium illius actus primi. Fomes in actu primo, nihil aliud est, nisi ipse appetitus sensitivus, inclinans ad bonum sensibile, natum præverte-re usum rationis. Fomes autem in actu secundo, est actio appetitus sensitivi, prævertens usum rationis, inclinans ad bonum sensibile. Rursus hoc ipsum prævertere rationem, dupli-citer contingere potest; vel prævertendo eam per ordinem ad objectum dissonum rationi, vel prævertendo nonnisi simpliciter ad objectum sensibile. In omnibus his suppositionibus resoluvi debet difficultas.

A S S E R O 1. *Non implicat, ut in natura assumpta, detur actus appetitus sensitivi, circa objectum sensibile non dissonum nature intellectuali, prævertens rationem.*

R A T I O est. Tum quia potest Deus præ-determinare ad talem actum, adeoque esse causâ, illius actus, particularis: Ergo stare poterit illus actus cum unione hypostatica. Si enim potest Deus esse causa particularis, talis actus, extra unionem; poterit esse, etiam positâ unione. Tum quia, si talis actus repugnaret, repugnat vel ex ratione sua generica, vel ex ratione sua speciali, in quantum scilicet poneretur à natura rationali; sed neutrâ ex his ratione repugnat VERO; non primâ: quia alijs VERBUM non potuisset afflumere naturam bruti aliquius; in illo enim actiones illæ, nec attendissent, nec attendere potuissent, ad dictamen rationis, ut-pote bruto impossibilis; non etiam ex ratione hac, quod illæ actiones fierent in natura rationali: quia nulla est oppositio cum natura rationali, si potentia, nata ponere non rationales actus, operetur secundum eam vim naturalem operandi, quam habet; sicut nulla est oppositio cum natura rationali, si calor manus calefaciat aliam manum, prævertendo imperium ra-tionis.

Neg.

Neg. valet, si dicas: ignem non esse subjectum dominio rationis, atque adeo, si agat secundum naturam, prævertendo omne dominium rationis, nihil erit inconveniens; jam autem appetitus sensitivus est subjectus dominio rationis: Non, inquam, valet, si id dicas; nam imprimis, non est ex natura sua dissonum creature rationali, ne appetitus sensitivus illi subdatur, in ordine præcipue ad objectum non dissonum rationis; & quamvis non possit appetitus discernere, quid sit dissonum rationi, quid non? posito tamen, quod à Deo talis crearetur, qui sine discretione, ex sua natura, non nisi ad hoc objectum inclinaret, quod Deus novit non esse dissonum rationi: non appareat, quomodo ille appetitus, secundum naturam suam operans, aliunde esset dissonus rationi? Et sicut servus potest habere operationes alias, quæ servitatem non patiuntur, illasq; exercendo, nihil contrarium facit domino; sic etiam potest habere appetitus operationes, quæ subjectionem ad rationem non patiantur: easque exercendo, non faciat quidquam dissonum naturæ intellectuali.

Neg. valet si dicas ultra: quod saltē periculum habuisset Christus, ne ille appetitus, prævertendo rationem circa objecta aliqua, præverteret etiam circa objecta dissonia. Non, inquam, valet; quia quamvis Christus habeat liberam voluntatem; periculum tamen proximum non habuit, etiam peccaminofe agendi; sic & in praesenti; deinde, ab illo appetitu, nunquam, circa objecta per se dissonia rationi, prævente usum rationis, non est majus periculum, quam à tentationibus, quales habuisse describitur Christus; & tamen, hoc non obstante, dicitur Christus tentatus.

ASSERO 2. Defacto tales actus non fuerunt in Christo. Hoc assertum est commune.

RATIO, quia est id secundum dignitatem, & exaltationem Christi.

ASSERO 3. Impossibile est, ut Christus habuerit actus appetitus sensitivi, prævertentes rationem, circa objecta dissonia rationi.

RATIO est. Tum quia id afferendo, dignius sentietur dei sanctitate, ea, quæ dicunt oppositionem cum natura rationali, longissime à se semovente. Tum quia probabilitas est, Deum, extra unionem, non posse esse causam particularem talis motus: Ergo nec supposita unione. Tum quia, ut urgebat in materia fide, ubi: An Deus possit infundere habitum erroris? etiam talia convenientia in ratione communis peccati, nempe quod sint dissonia rationi naturali: adeoque in ratione, non componibilium, cum persona divina.

DICES 1. cum Lugo. In illis actionibus, esse tantum malitiam objectivam; malitia autem objectiva, non est culpa, nec peccatum ullo modo.

RESPONDE TUR. In illis actionibus non est culpa peccati Theologici: est tamen culpa,

hoc est habetur ratio ultima objectiva ipsius culpe.

DICES 2. Potest aliquis accipere, cum merito, usuras, putando id licitum; occidere item amicum, putando hostem reipub.

RESPONDE TUR. Cùm non sit dissonum naturæ intellectuali, occidere amicum, qui putatur hostis &c. ideo antecedens non procedit contra nos.

DICES. Non repugnat, ut humanitas assumpta egrotet, & incidat in amentiam &c. Ergo etiam potest habere illos actus appetitus sensitivi.

RESPONDE TUR. Negando consequentiam; quia hæc omnia non sunt dissonia naturæ intellectuali, in tali statu.

QUÆRES 2. An unio hypothatica possitflare cum habitibus vitiis?

Illos non potuisse manere in natura assumpta, etiam de potentia absoluta, afferit Suar. & Amicus num. 41. potuisse autem illos manere, afferit Valsq. & consentit Lugo num. 53.

ASSERO 1. Habitum vitiosum, secundum quod vitiosus est, impossibile fuisse in Christo: est assertum, cui etiam consentit Lugo.

RATIO est. Quia impossibilis est in illo habitus vitiosus, in quo est impossibilis facilitas operandi vitiosè: in eo autem est impossibilis facilitas operandi vitiosè, in quo impossibilis est operatio vitiosa; facilitas enim operandi supponit, postea operari.

ASSERO 2. Habitum vitiosum materialiter acceptum, pro sola qualitate, vel ut alii volunt pro solis speciebus coordinatis, non implicare contradictionem in Christo.

RATIO est. Tum quia habitus vitiosus potest esse causa particularis Deus, non quidem ponendo, sed saltem v.g. transferendo illum à subjecto: non enim implicat contradictionem, ut v.g. habitum vitiosum Petri, Deus tollat à Petro, & uniat illum lapidis; quo cafu, Deus illius habitus erit causa particularis. Tum quia habitus vitiosus, quæ talis, non reddit creaturam ingratam Deo. Tum quia idem habitus non denominat vitiosum: nam potest aliquis habere intensos habitus vitiosos, quos vincit, & non denominari vitiosus.

RESPONDEBIS 1. Disparitatem esse; quia habitus ille positus in lapide, cùm non inveniat subjectum capax, non mirum, quod in illo, possit esse Deus ejusdem habitus causa particularis; jam autem positus in natura humana, cùm sit in subjecto capaci; sit, ut ejus causa particularis non possit esse Deus, consequenter nec Verbum.

CONTRA. Quod est incapacitas naturalis in lapide, hoc est incapacitas vitiosè agendi, proveniens ab extrinseco, in natura humana assumpta: præcipue verò, quia habitus est qualitas mortua quodammodo, nec hoc ipso redditur sub-

subjectum Deo invisum, quia est in subjecto; cùm sit etiam cum gratia.

R E S P O N D E B I S 2. Habitus concurrit in genere cause formalis; ad hocq; requirit solam unionem: Ergo si uniatur humanitati, inclinabit illam.

C O N T R A. Respondi ad hoc, in Tractatu de Habitibus; ubi dixi, concursim habitus, in genere cause formalis, non esse talē, qualis est albedinis ad constituentium album: sed illum exerceri, non nisi positā propositione objecti, & motivis, ad illud; quibus positis, voluntas illa est in actu se movendi, ad illumq; actum facilitat, inclinat, & impellit habitus, ut illum actum habeat voluntas: quod quia in Christo non dabatur, nec dari potuit; fit, ut ille habitus in Christo, ut dixi asserto primo, non potuerit habere rationem formaliter vitiosi.

D I C E S 1. Major esset Sanctitas Verbi, quæ nec materialiter acceptos habitus compati posset.

R E S P O N D E T U R. Negando quod assumitur; quia Sanctitati non repugnat, nisi habitus vitiosus, quæ talis; non verò repugnat habitus materialiter acceptus.

D I C E S 2. cum Amico. VERBUM, eo ipso, quia assumit naturam, naturali debito, illum tenet emundare, ab omni eo, quod cum ratione habet moralē oppositionem; atque adeo emundare etiam ab habitibus.

R E S P O N D E T U R. Habitus, quæ vitiosi sunt, habere moralē oppositionem cum natura intellectuali; sed non quæ qualitates sunt.

D I C E S 3. Homo tenetur hos habitus expellere à se, si possit: Ergo & VERBUM tenebitur, cùm possit.

R E S P O N D E T U R. Cum homo non possit facere, ut habitus in se non habeant rationem formaliter vitiosorum: fit ut teneatur ad illos expellendos: & sub hac formalitate, tenetur illos Verbum depellere; quia verò materialiter accepti, non dicunt ullam oppositionem cum natura rationali; fit, ut stent cum unione: & si potest Deus esse illorum causa specialis, servando illos in lapide; potest esse, etiam in natura assumpta, illorum causa specialis.

A S S E R O 3. Absolutè tamen loquendo, Habitus tales non possunt esse in Christo.

R A T I O : quia, eis illos non quæ formaliter vitiosos, sed materialiter nonnisi spectatos, sunt merē formalitates nonnisi intellectus; in re autem, illi sunt habitus dicentes essentialē ordinem ad virtutē: Ergo, si quæ vitiosi, non possunt esse in Christo, quæ qualitates non possunt esse in Christo.

Q U Ä R E S 3. An cum unione hypothistica possit stare obligatio ad paucam pro peccatis, v. g. ante assumptionem commissis?

Aliqui censent, posse manere reatum pœnae temporalis; ita Suar. Lugo: negat tamen uter-

que, posse manere in Christo reatum pœnae æternæ. Non posse autem manere in humanitate reatum, etiam pœnae temporalis, docet Vasa. & Amicus num. 59.

QUÆSTIO III.

De Libertate Christi.

P R Ä M I T T O 1. In hac materia, punctum difficultatis in hoc esse. Supponimus Christum fuisse liberum. Tum quia Isaia 53. dicitur: oblatus est, quia ipse voluit; & Christus hoc idem de se testatur Joan. 10. Habeo potestatem ponendi animam meam.. Tum quia, si Christus non est liber, non est meritus; quia meritum libertatem supponit: meritus autem est nobis, ut ex Scriptura definit Tridentinum, Scff. 6. c. 7. ubi Christum appellat causam meritioriam nostræ justificationis. Tum quia, ut argumentatur Maximus, in disputatione cum Pyrrho, apud Petavium tom. 4. lib. 9. cap. 8. num. 4. voluntatem liberam habuit Adamus: Ergo illam Christus assumere debuit: quia alias illam non curaser. Quoniam, inquit, quod non est assumptum, non est curatum. Quod ulterius idem Maximus confirmat: quia libertas humana est opus Dei in natura humana: Ergo, in illa assumenda, relinquere non debuit; quia vel opus suum damnare, vel ei salutem invidere putaretur Verbum, si illam non assumpsisset. Idem sentit Damascenus apud eundem. Ambrosius lib. 2. de fide cap. 4. & clarè Amphilius in Epist. ad Pancharium Diaconum, ubi Christum libero arbitrio prædictum dicit, & ab omni necessitate liberum. Si autem Christus est liber: quomodo impeccabilis? idque ex eo; quia Christum esse liberum, est esse indifferentem ad utrumlibet, si est indifferentes ad utrumlibet, poterat urgente obligatione agere, vel non agere bonum; si poterat non agere bonum, poterat peccare: si poterat peccare, ergo non erat impeccabilis; cuius oppositum vidimus. Unde, est hic dilemma difficultatis. Non poterat peccare Christus: Ergo non erat liber. Poterat peccare: Ergo non erat impeccabilis.

P R Ä M I T T O 2. Duplicis generis actiones præ oculis haberi, in salvanda libertate Christi, & ejus impeccabilitate. Imò actiones, quæ etiam erant illi communes, cum quacumque rationali creatura: ut non odisse Deum, colere illum: &c. 2ddactiones, quæ specialiter Christum concernebant; ut mori pro mundo.

P R Ä M I T T O 3. Plures esse modos salvandi libertatem Christi: ut videre est apud Amicum disp. 15. Scff. 3. qui recenset 11. modos. Sed horum aliqui pendent à particularibus principiis Thomistarum, alibi impugnatis. Ad particulares doctrinas descendendo, sit

DIFFI-